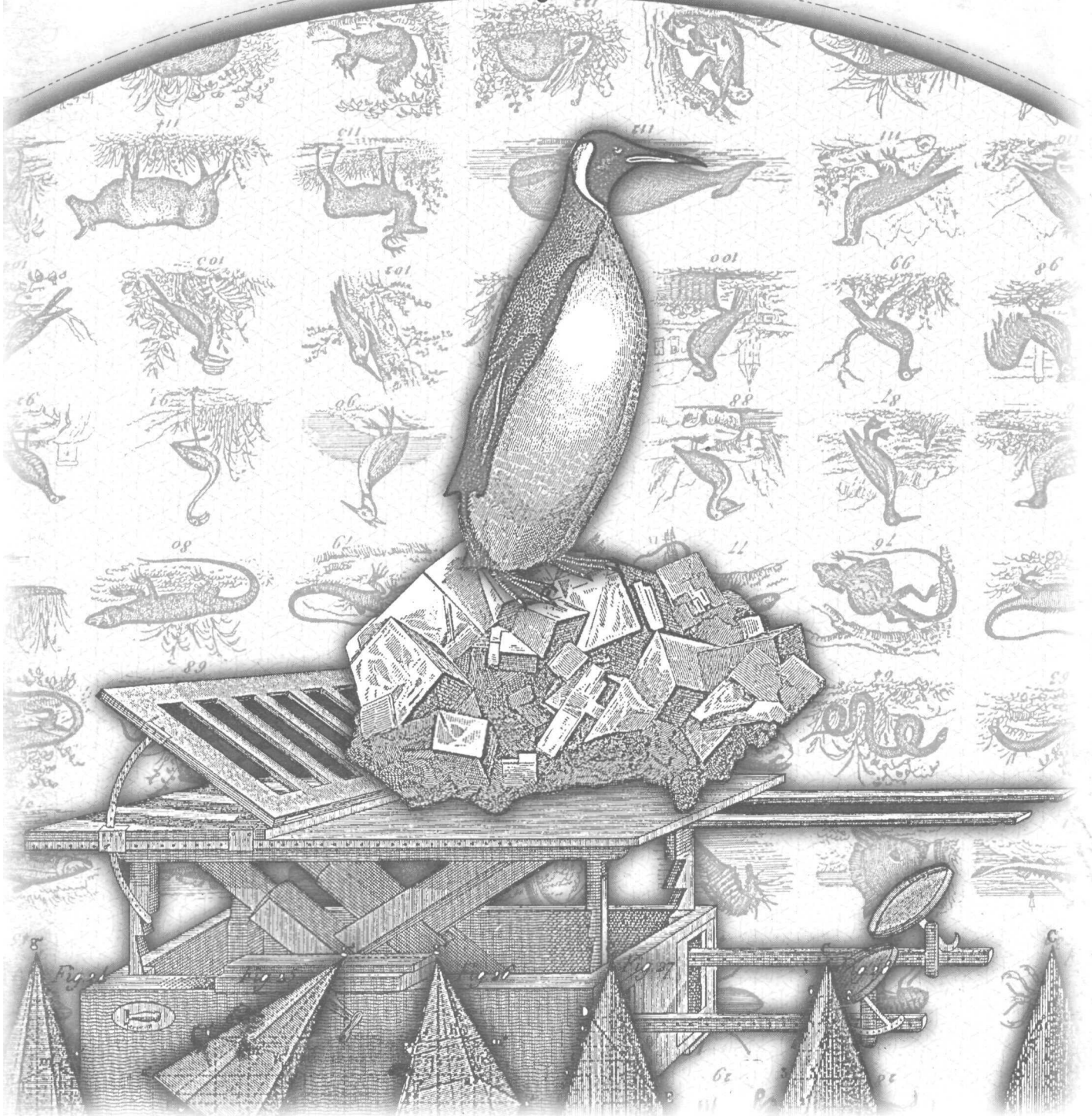

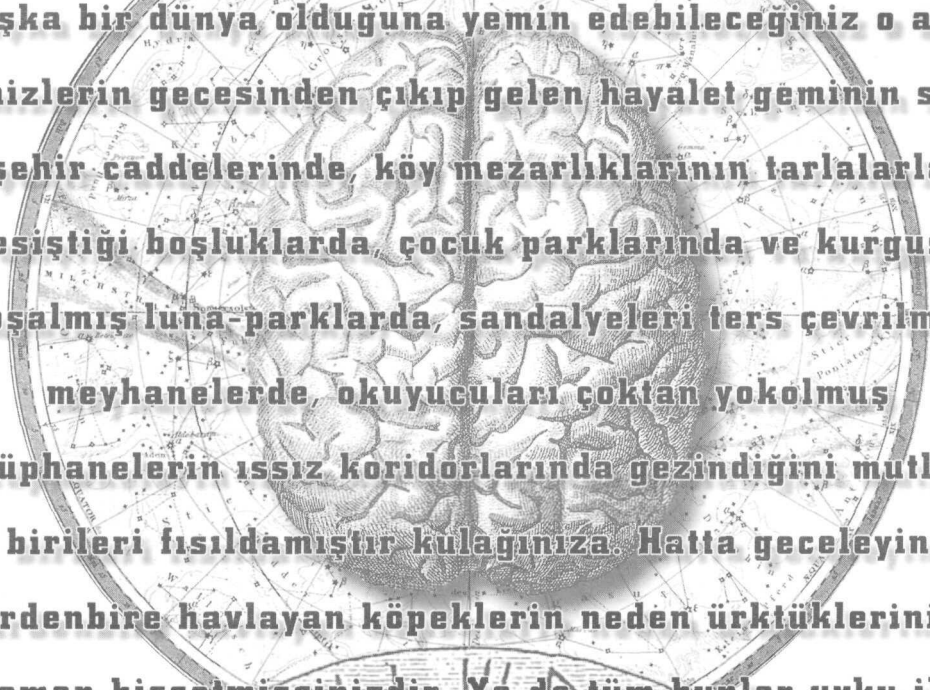
Hayalet Gemi

ISSN 1301-9708

Sayı 43 Temmuz/Ağustos 1998

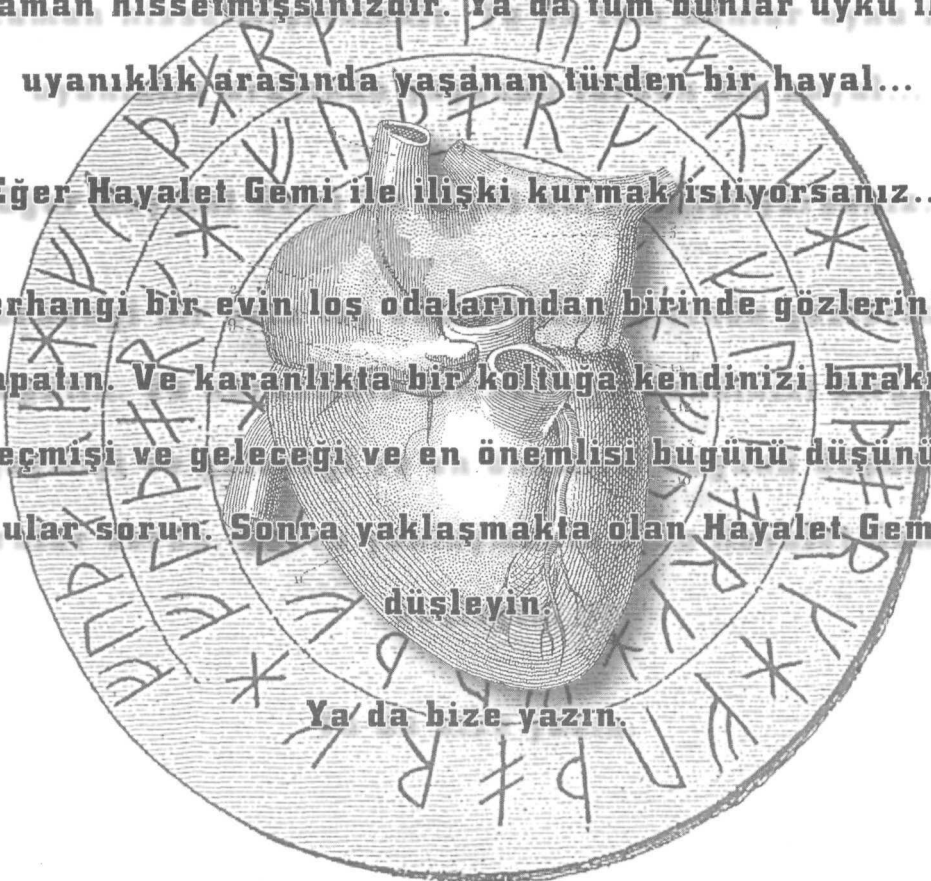
350.000 TL

Başka bir dünya olduğuna yemin edebileceğiniz o açık denizlerin gecesinden çıkıp gelen hayalet geminin sisli şehir caddelerinde, köy mezarlıklarının tarlalarla kesiştiği boşluklarda, çocuk parklarında ve kurgusu boşalmış luna-parklarda, sandalyeleri ters çevrilmiş meyhanelerde, okuyucuları çoktan yokolmuş kütüphanelerin ıssız koridorlarında gezindiğini mutlaka birileri fısıldamıştır kulağınıza. Hatta geceleyin birdenbire havlayan köpeklerin neden ürktüklerini o zaman hissetmişsinizdir. Ya da tüm bunlar uyku ile uyanıklık arasında yaşanan türden bir hayal...

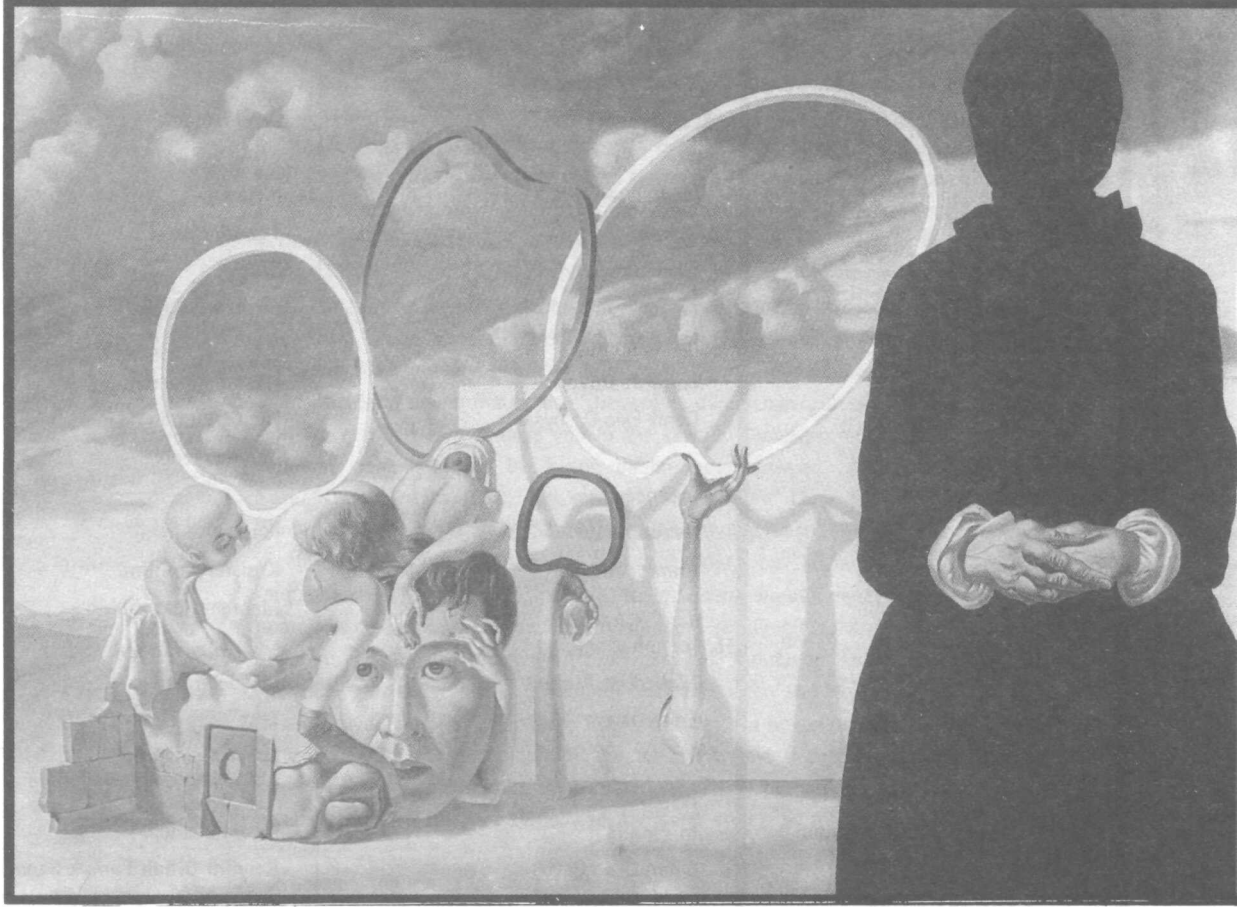
Eğer Hayalet Gemi ile ilişki kurmak istiyorsanız...

Herhangi bir evin loş odalarından birinde gözlerinizi kapatın. Ve karanlıkta bir koltuğa kendinizi bırakıp, geçmişi ve geleceği ve en önemlisi bugünü düşünüp sorular sorun. Sonra yaklaşmakta olan Hayalet Gemi'yi düşleyin.

Ya da bize yazın.

Frederico Castellón, The Dark Figure, 1938

Sınırların sürekli daralıp genişlediği bir çağda,
akılın ucunu bulabilir mi zavallı ruh?

↓

Hayalet Gemi

İki Ayda Bir Yayınlanır

Sayı 42, Mayıs/Haziran 1998

350 000 TL KDV Dahil

ISSN 1301-9708

www.wavenet.com/~ulay/hayaletgemi

İçindekiler

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Teknofil Teknoloji Tasarım Ltd. Sti.
Adına Adnan Kurt

Yazı Kurulu

Sedef Erkman

Murat Gülsoy [gulsoy@boun.edu.tr]

Ergun Kocabıyık

Nazlı Ökten

Pınar Türen

Tasarım

Faruk Ulay

Halkla İlişkiler

A. Sena Tınaz

Baskı

Net Matbaacılık

3. [serdümen]

Odin'in Diski

Cemal Ener

6. [derinlik sarhoşluğu]

Uçlara

Sibel Sümer

7. [denizfeneri]

Baharat Duvarı

Deniz Ekin Özsoysal

10. [define adası]

Avadama II

Ahmet Karçılılar

15. [kayıphazine]

Mabed ve Alamut

Emre Öktem

18. [çıkılmaz sokak]

In Finalis

Sinan Okan Çavuş

21. [gündüzdüşü]

Başkumandan

Nurdan Beşergil

22. [yalnızlığın oyuncakları]

Uç/leme

Levent Gönenç Et Yekta Kopan

25. [yanlış pusula]

Yumak

Buket Türkmen

30. [açık deniz]

Tamlama #4

32. [deligömleği]

...

Kerem Yeğin

34. [déjavu]

Tuzkabağı

S/uç

Hümanur Bağlı

36. [şeytanminaresi]

Hızlı Okuma

Derya Erkenci

39. [başkabirdünya]

Keşişler Komünü

Mehmet Açar

49. [düşdeğirmeni]

Test

Orhan Cem Çetin

53. [uçanhollandalı]

Kendini Orhan Pamuk Sanan Adam

Murat Gülsoy

61. [üstüçizilmiş kişiler]

Ayağa Kalk Çocukkadın

ve Orada Kal

Nazlı Ökten

Hal böyle iken,
 "incelerek biten
 son
 noktalarının",
 yani sivriliklerin
 er ya da geç
 kırılmak zorunda
 olduğunu, bir
 tabiat (ve devlet)
 gerçeği olarak
 kabullenmekten
 başka seçenek
 kalmıyor tabii.
 Ama zaten
 sözlüklerin
 herhangi bir şeyi
 işaret etmek için
 elverişli araçlar
 olduklarını kim
 söyledi ki? İşaret
 etmek, parmağını
 durduğun yerin
 dışına, ötelerde
 bir yere doğru
 uzatmak
 demektir. Oysa
 sözlükler, daima
 kazanılmış
 toprakları tahkim
 ve iskan etmek
 için hazırlanır.

Oturmuş düşünüyordum: "Uç"un sınırları nerede başlar; nerede biter, diye. Tabii sözcüğü "uçmak" fiilinin emir kipi olarak anlamıyorsa eğer. "Uç" yalnızca cisimsel tasarımlara bağlanan; cisimsellik dışında kurgulanamayan bir kavram mıdır? Yoksa bu nesne bağlamının dışına taşan bir "ucu" da var mıdır? Ve eğer varsa, "uç" kavramının bu ucu, en temel anlamıyla soyutlamanın "sıfır noktasına" gönderen bir "topik" olabilir mi? Bu sorulara (özellikle de sonuncusuna) olumlu ya da olumsuz bir cevap vermek olanaksız gibi görünüyor bana. Olsa olsa bazı noktalara (özellikle de soyutlamanın o "sıfır noktasına") işaret etmekle yetinebilirim. Bu kadarı bile cüretkârlıktır bir bakıma.

Ama daha önce dil pratiğimize dönebilir; gündelik dilde karşılaştığımız "uç"lardan söz edebilirim. Ya da bir sözlükteki "uç" maddesine başvurabilirim. Gündelik dilde yalnızca cisimlerin sözelimi bir bıçağın ya da mızrağın ucundan konuşmadığımız ortada: Yaşamın, dahası fikirlerin ucunu (hatta "aşırı" ucunu) da düşünebiliyoruz. Sözlükler de bu sözcüğün, mutlaka cisimleri tarif etmeye yönelik bir kavram olmadığını söylüyor. Yine de öncelikli tanımlar genellikle hep bu nesne bağlamından geliyor. Sözelimi TDK'nın Türkçe Sözlüğü'nde (Ankara 1988), "Bir uzaklığın son noktası" karşılığı, "uç" maddesinin ancak dördüncü sırasında yer alıyor. Sözcüğün birinci karşılığı ise şu: "Genellikle uzun bir nesnenin incelerek biten son noktası". Yani sözlükler, bu sözcüğün soyut kavramlara uygulanabileceğini kabul ettiğinde bile, tanımı daima duysal deneyimden kaynaklanan bir analogi ilişkisi içinde vermeye özen gösteriyor. Bu tür bir yaklaşım, "uç" kavramının iki kullanımı arasında gerçekten niteliksel bir fark tanımıyor. Kısacası, "uçtaki" bir fikir, "genellikle" uzun bir fikirler silsilesinin "incelerek biten son noktası" olmaktan başka bir anlam taşıyamıyor. Hal böyle iken, "incelerek biten son noktalarının", yani sivriliklerin er ya da geç kırılmak zorunda olduğunu, bir tabiat (ve devlet) gerçeği olarak kabullenmekten başka seçenek kalmıyor tabii. Ama zaten sözlüklerin herhangi bir şeyi işaret etmek için elverişli araçlar olduklarını kim söyledi ki? İşaret etmek, parmağını durduğun yerin dışına, ötelerde bir yere doğru uzatmak demektir. Oysa sözlükler, daima kazanılmış toprakları tahkim ve iskan etmek için hazırlanır.

O halde hedefime en uygun gibi görünen yola, edebiyat dolambacına sapacağım yine: Borges'in "Disk" adlı öyküsü, bir oduncunun ağzından anlatılır. Bu yaşlı oduncu, orman kıyısındaki kulübesini neredeyse tüm hayatı boyunca hiç terketmemiş; ne ormanın bittiği yerde tüm dünyayı kaplayan denizi, ne de ormanın öteki ucunu görmüştür. Bir akşamüstü kulübesinin kapısı çalınır ve yüzündeki yara izine, üzerindeki paçavralara ve tüm düşkün haline karşın heybetli görünümüyle saygı uyandıran yaşlı bir yabancı girer içeriye. Yabancıya yatacak bir döşek hazırlar oduncu; öğününü onunla paylaşır. Ertesi sabah kulübeden çıkarlarken, yabancı yere düşürdüğü bastonunu almasını emreder oduncuya. Oduncu, biraz da şaşırarak, "Neden sana itaat edecekmişim ki", diye sorar. "Çünkü ben bir kralım", diye karşılık verir yabancı ve kader saati çaldığında, zaferlerden zaferlere götürdüğü halkını yitirdiğini anlatır. Üstelik Tanrı Odin'in soyundan gelmektedir. Oduncu, deli gözleriyle baktığı bu yabancıyı anlattıklarından pek etkilenmiş görünmez; ta ki, yabancı hep kapalı tuttuğu elini açana dek. Oduncu, önce hiçbir şey görmez yabancıyı avucunda, ama parmaklarını

İnsan deneyimini mutlaklaştıran ve içselleştiren bu süreç, aynı zamanda onu ölümlü, yani sonlu bir varlık olarak sonsuzlukla yüz yüze getirir. Yüz yüze, çünkü artık arada hiçbir dolayım yoktur. Yüz yüze, çünkü adına ister Tanrı deyin, ister başka bir şey, sonsuzluğun sahibi yoktur artık. Yirminci yüzyılda "uçta yaşamak" bir seçim sorunu değildir, çünkü varoluş çoktan "uçta olmakla" özdeşleşmiştir.

elinin ayasına götürdüğünde, soğuk bir şeye dokunduğunu hisseder ve zayıf bir ışılının parladığına inanır. "Odin'in diski bu," diye açıklar yaşlı yabancı, "yalnız tek yüzü var." Yeryüzünde tek yüzü olan başka hiçbir şey yoktur gerçekten de ve oduncu bu nesneye sahip olmak arzusuyla yanıp tutuşur. Ama yabancı, oduncunun diski satması için yaptığı tüm teklifleri reddeder. "Eh öyleyse git yoluna", der oduncu ve yabancı sırtını döndüğü anda, bir balta darbesiyle öldürür adamı. Yere düşerken, düşkün kralın açılan avucundan havaya dağılan soluk ışığı bir kez daha görür ve ışığın düştüğü noktayı işaretler. Amacı cesedi ırmağa atar atmaz, dönüp Odin'in diskini bulmaktır. Ama bulamaz. Ve "İşte," der öykünün sonunda, "yıllar geçti, aramayı sürdürüyorum."

Oduncunun, diske sahip olma arzusunun ardında gizlenen niyet hiç önemli değildir: Diski bir altın külçeyle takas ederek zengin olmayı ya da onu elinde tutarak, güç ve iktidar sahibi olmayı düşlemesi hiçbir şeyi değiştirmez. Tüm bunları aklından geçirmiştir gerçekten de. Ama ilerlemiş yaşının kör ettiği gözleri, onu pek de sevmediği köyüne bile gitmekten alıkoyarken, arayışını hâlâ sürdürüyor olmasının ona kazandıracığı hiçbir şey kalmamıştır. Yol hedefin yerini almıştır bir bakıma. "Uç", daha doğrusu "uçta olmak" böyle bir varoluşu sürdürme inadının ta kendisidir. Ve bu haliyle Odin'in diskini çağırıştırır: Tek yüzü olan bir varoluştur; bir başlangıcı olsa bile, asla bir sonu, bir sınırı olamayacaktır, çünkü arayış bir sınırın, daha doğrusu en soy anlamıyla Sınır'ın ihlal edildiği noktada başlamıştır zaten: Tanrı'nın, ya da öyküye dönecek olursak, Odin'in soyundan gelen kralın öldürüldüğü noktada. Kralın açılan avucundan havaya fırlayan o soluk ışık, hiçliğin parıltısından başka bir şey olamaz.

"Tanrı'nın ölümü, varoluşumuzu kuşatan sınırsızlık sınırını ortadan kaldırmakla, varlığın dışsallığını ilan edebilecek hiçbir şeyin kalmadığı bir deneyime dönüştürdü varoluşu; yani içsel ve hükümlan bir deneyime."¹ (M. Foucault, "Von der Subversion des Wissens" içinde "Vorrede zur Übersetzung", s.34, Ullstein 1978) Foucault'nun da vurguladığı gibi, Tanrı'nın ölümünü tarihsel bir egemenliğin, sözelimi Vatikan erkinin yıkılması ya da tanrısal bir varlığın olmadığının açıkça ilan edilmesi olarak anlamak doğru değildir. Bu ölüm, her şeyden önce varoluş deneyiminin hiçbir dışsal etkene bağımlı olmayan bir mutlak haline geldiği, bir sabit değere dönüştüğü andır. Ve paradoksal bir biçimde, bu ölüm insana kendi deneyiminin bitimliliğini hatırlatarak, varoluşu sınır düşüncesinin mutlak hakimiyeti altına sokar. Varolmak artık hep sınır boylarında oyalanmakla ve mümkün olan her fırsatta sınırları ihlal etmekle özdeşleşir. Çünkü, "Sınır ve ihlal", der Foucault, "varlıklarının yeğinliğini karşılıklı olarak birbirlerine borçludur: İhlal edilemeyecek bir sınır varolamazdı; gerçek bir sınırı çığnemeyen bir ihlal, ancak bir yanılsama olabilirdi. Bir sınırın, onu hükümlan bir tavırla çığneyen ve yadsıyan bir hareket dışında, hakikaten varolduğu söylenebilir mi?"² (M. Foucault, a.g.e., s. 37) İnsan deneyimini mutlaklaştıran ve içselleştiren bu süreç, aynı zamanda onu ölümlü, yani sonlu bir varlık olarak sonsuzlukla yüz yüze getirir. Yüz yüze, çünkü artık arada hiçbir dolayım yoktur. Yüz yüze, çünkü adına ister Tanrı deyin, ister başka bir şey, sonsuzluğun sahibi yoktur artık. Yirminci yüzyılda "uçta yaşamak" bir seçim sorunu değildir, çünkü varoluş çoktan "uçta olmakla" özdeşleşmiştir.

Yönetmen lara Lee'nin, "elektronik bir yol filmi olarak tasarlanan" uzun metrajlı belgeseli "Sentetik Hazlar: Seks, Uyuşturucu ve Bilgisayarlar", yukarıdaki soyut tartışmanın gündelik hayatlarımızdaki izdüşümlerini saptaması bakımından son derecede ilginç bir film. İnsanoğlunun doğayı dizginlemek ve denetim altına almak üzere çıktığı yolculuğun, doğadan topyekün bir kopuşa doğru geliştiğini ve muhtemelen tümüyle insan yapımı, sentetik bir iç-dünyadaki inzivayla sonuçlanacağını görmek yeni bir keşif olmayabilir. Ancak bu gelişmenin bazı tezahürleri, yukarıda kısaca değindiğim "sınır ve ihlal oyununda" verimli

Ama beden,
başlıbaşına bir
yazı konusu:
Benim burada
yaptığım yalnızca
oturup
düşünmek işte:
"Uç"un sınırları
nerede başlar;
nerede biter,
diye. Hem fazla
oturmamak da
sırtıma iyi
gelmiyor.

pek çok yeni düşünceye kapı açacak kadar ilginç. Örneğin bilgisayarlar yardımıyla artık neredeyse her eve giren sanal gerçekliğin, artık salt zihinsel bir deneyim olmaktan çıkarak, bedensel hazlar da yaratmaya yönelmesi. Artık kapalı salonlarda, tüm güneşi, dalgaları, (önceden anons edilen) fırtınaları ve çevre kirlenmesinden nasibini almamış kumsalıyla yapay bir okyanus kıyısını bedenene de yaşamak mümkün. Zaten beden, yirmibirinci yüzyılın eşliğinde, geçirdiği tüm sarsıntılara karşın evrensellik iddiasını sürdüren Batı kökenli bir kültürün tüm dikkatini yönelttiği odak konumuna geldi. Bilim, analitik bir iştahla bedeni durmadan parçalarına ayırırken; genetik mühendisliği yardımıyla onu kusursuz kılmaya çalışırken, gündelik hayatta da, ortak paydaları "bedene eziyet" olarak özetlenebilecek bir estetik anlayışı geliştiriyor: Döğme gibi, piercing ya da dağlama gibi "süsler" artık yalnızca "marjinal" kesimlerin beğenisi olmaktan; toplumsal bir başkaldırıyı simgelemekten çıktı. Sanki insan, kendisini sonsuzluk karşısında aciz bırakan bu kusurlu (yani ölümlü) varlığa durmadan haddini bildirmek; onu mükemmel (yani sonsuz) kılan dek, her fırsatta cezalandırmak zorundaymış gibi...

Ama beden, başlıbaşına bir yazı konusu: Benim burada yaptığım yalnızca oturup düşünmek işte: "Uç"un sınırları nerede başlar; nerede biter, diye. Hem fazla oturmak da sırtıma iyi gelmiyor.

aLT·ZiNe

Aylık-İnternet-Zine.(a)lt.zin(e).Tiyatro,Sokak,Alt,Kültür,
Popüler,Sanat,Yeraltı,Pop-Art,Arka,Toplum,Karanlık,Mesaj,Resim,
Animasyon,Karikatür,Arayış,Gizem,Dip,Gölge,Bütün,Parça,Tombak,
Işık,Nesne,Kelime,Hayat,Efsane,Cümle,Son,Dünya,Çizgi,Paragraf

<http://www.superonline.net/~80060/altzine/>

Bir ara sessizliğimi bozup, onu güneşin en kızgın olduğu saatlerde dağ tepe dolaştıran arzunun kaynağının ne olduğunu, neyin peşinde olduğunu sordum. Bana "ölüm"ü aradığını söyledi. Bu yanıt karşısındaki şaşkınlığımı tahmin edebilirsiniz. Bunun bilinen anlamda bir ölüm olmayıp, Eros'la Thanatos'u birleştiren, uygarlaşma, insanlaşma adına, kültürün ve soyun devamı adına "yasaklanan ölümü", bilinçdışıdaki "arzuyla birleşen ölümü" aradığını anlattı.

Bir süre önce, Doğu Akdeniz'in uç noktasında bir kazı evinde tanıştım onunla. Genç bir arkeologdu. Luwi dilinde adı Issa olan ve bugün höyük durumunda bulunan harabelerde yüzey araştırması yapıyorlardı. Doğu Akdeniz'in insanı canından bezdiren nemli yaz sycığında dört saatten fazla çalışamamasına rağmen, bu genç adam, çalışma saatleri dışında bile dağ tepe dolaşiyor, herkes sığın biraz olsun azalmasını beklerken, o, sanki güneşe meydan okuyordu. Önceleri bu bitmez tükenmez enerjisinin işine olan inancından kaynaklandığını sanıyordum. Hayranlık duymamak elde değildi. Buna karşın, onu böyle bir davranışa iten duyguların ardında simgeleştirdiği, yücelttiği bir anlamın gizlenmiş olabileceği düşüncesi de kafamın içinde dolanıp duruyordu.

Bir gün bana, taşların, "arzu"nun biçimlenmiş halleri olduğunu söyledi. Ona göre taşlar, doğanın ve insanoğlunun bilinçdışını yansıtıyorlardı. Yeraltından yerüstüne, deniz diplerinden dağlara, karanlıktan günışığına, yeryüzünün en eski dilini, bütün seslerini içlerinde gizliyorlar ve insanoğlunun ilk barınaklarından tapınaklarına değin arzularını biçimlendiren uç noktaların sınırlarını, bilinçdışının oluşum öyküsünü anlatıyorlardı. Tarihin bilinmeyen zamanlarına ışık tuttuğuna inandığımız bütün bu antik taşlar, bina kalıntıları, mabedler, lahitler kültürel fantazilerin biçim kazanmış halleriydi. Bu fantazilerin hepsi de narsistik bir "aşk" arayışının ikincil ilişkili gösterenleriydiler ve sembollerle beslenen yüceltmeler yaratarak "aşk"ın akışkanlığını dondurmak mümkündü. Bin yıllardır aşk nesnesi değiştirilip, farklı biçimlerde mutlaklaştırılıyor ve yaşama biçimleri buna göre kurgulanıyordu. Böylece bilinçdışının arzuları, simgesel anlamlarla dizginlenip yönlendiriliyordu. Bu da geçmişten günümüze uygarlık diye sözünü ettiğimiz şeyin koşuluuydu. Söylediklerine bakılırsa yapılan kazı çalışmaları da aslında insanlığın bilinçdışına doğru bir yolculuktu. Bana bunları anlatırken onu sessizce dinliyordum.

Bir ara sessizliğimi bozup, onu güneşin en kızgın olduğu saatlerde dağ tepe dolaştıran arzunun kaynağının ne olduğunu, neyin peşinde olduğunu sordum. Bana "ölüm"ü aradığını söyledi. Bu yanıt karşısındaki şaşkınlığımı tahmin edebilirsiniz. Bunun bilinen anlamda bir ölüm olmayıp, Eros'la Thanatos'u birleştiren, uygarlaşma, insanlaşma adına, kültürün ve soyun devamı adına "yasaklanan ölümü", bilinçdışıdaki "arzuyla birleşen ölümü" aradığını anlattı. Aslında bu mitik ölüm, kültürün insanlara sunduğu "aşk"ı dışlayan, genç adamın "aşkların aşkı" diye tanımladığı bir şeydi ve bunun "aşk"ın kimyasında gizlendiğine inanıyordu. Yaklaşık 4000 yıllık Ras Shamra tabletlerinde yazılı mitterden yola çıkarak, tanrı Baal'i yeraltında geçirdiği yedi yıldan sonra oradan kurtaran El'in, Baal'i Mot'la uzlaştıran şeyin aslında bu kimyanın özü olduğunu, zaten bu mitin kökenlerinin tabletlerden çok daha eski zamanlara uzandığını, Issa bölgesinde bulacağı, adı "Baharat Duvarı" olan dikitin bilinçdışımızdaki o uç noktayı açığa çıkaracağını söyledi. Bu düşünceyi saplantı haline getirmiş olduğunu söyleyebilirim. Eğer onu elde ederse aşk heyecanını, tutkusunu, enerjisini, aşk nesnesi olmadan sonsuza dek hissedebilecek, kendisi ve bütün bir yaşam onun için aşk nesnesine dönüşecek ve bu hissi veren şey, kültürün dayatmalarından, simgelerin baskısından uzak, kendine özgü bir aşk içinde devinen bir dünya yaratacağı. Yasaklanan ölümle yasaklanan aşkın birleştiği yerde korkumuzla, bastırılmış arzuyla yüzleşecek, yaşamı düşünmeyi değil görmeyi öğrenecektik. İnanmaz ve yadırgar bir ifadeyle ona bakmış olacağım ki, bunun bir düş olmadığını, aşk ve ölümü birleştiren kimyanın özel bir baharat ve ot

karışımından elde edilebileceğini ve bunun reçetesinin de "Baharat Duvarı"nın iç enerjisindeki seste ve üzerindeki izlerde somut olarak yansıdığını, hatta bulunduğunu söyledi. O kadar emin görünüyordu ki.

Oysa ben, onun sözlerinde sanki Orpheus'un herşeyi dinginleştiren lirinden çıkan armoniyi dinliyor, Eurydike'nin yeraltından yeryüzüne ilerleyişini, Narsissus'un Ekho'yu küçümseyerek reddedişini, sudaki imgesinde eriyip bir çiçek olarak yaşamaya devam edişini görüyor, o yasak

Linda Conner ©

cennet meyvesi kokusunun nemli, sıcak bir esintinin içinden burnuma dolduğunu, tadının damağımı yakıyor olduğunu hissedebiliyordum. Kafamda uçuşup duran görüntülerde bir yerlerde Budha'nın baygın bakışları, Mescalito arayan bir Yaqui şamanına kaydı; başka bir yerde Vanderdecken'in yelkenlisi, sonsuz aşkın peşinde okyanusun azgın dalgaları üzerinde bir görünüp bir kayboldu. Ve hepsi, henüz bulunamamış antik bir taşa mı biçimleniyordu?

"Peki, sözünü ettiğin karışım tek ve değişmez bir reçete mi?" diye sordum. Biraz kızgın, "Aklından geçenleri tahmin edebiliyorum ama anlamıyorsun, bunun bir önemi yok," dedi. "Belki de bir satranç oyunundaki sonsuz hamle sayısına eş karışımlar vardır o taşın üzerinde. Önemli olan karışımın senin damağında bıraktığı taddır. İki ya da daha fazla kişinin aynı elmadan birer dilim yediklerini düşün, meyvenin gerçek tadı konusunda ortak bir sonuca varabileceklerini mi

saniyorsun? O meyvenin kimyasal bileşenleri değişmediği halde, tadıcılardan herbirinin aldığı tad ayrıdır. Ama tek ve değişmez bir elma tadının olduğuna inandırılmışızdır. Oysa ben bilmek istiyorum, kendi yasak ölümümü kendi yasak aşkımla birleştiren tadı bulmak istiyorum Baharat Duvarı'nda. Böylece kendi deneyimimi yaşayacak ve insanlığın bin yıllardır peşinde koştuğu o tadin yasaklanan sırrına yaklaşıcağım, anlamaya çalışacağım. Düşünerek, okuyarak değil, sözcüklerin kurallarından bağımsız, yasaklanan şekliyle onu görerek, tadarak, hissederek bilmek istiyorum. Neden yasaklandığını deneyimlemek, şiddetini yaşamak istiyorum. Ölçütlerden, şartlı sevgilerden, şartlı ölümlerden uzak, o köke inmek, o uç noktadan kayıp düşmek istiyorum. Beni anlıyor musun?" Sesinin gittikçe hiddetlenen tonu, sözcüklerin imgeler, yanılısamalar yaratma gücüyle birleşiyordu kafamda ve önyargılarıma, soru işaretlerime karşı direnmeye çabalıyordum. Sadece, onu anlamaya çalıştığımı söyleyebilirdim.

Sanki ona inanmam o kadar önemliymiş gibi, kendini alamaz bir halde anlatmaya devam etti. Bundan beş yıl önce yaptığı bir araştırma üzerine yurtdışında yayınlattığı bir makaleyi bana göstererek, o zaman da kimsenin kendisine inanmayıp, onu bir bir düş gezgini olarak gördüklerini, ama bunun doğru olmadığını elindeki makalede somutlandığını söyledi. Yaptığı araştırma sonucunda, Makendonyalı Büyük İskender ile Pers Kralı III. Dara arasında geçen o ünlü savaşın tam olarak nerede yapıldığını bulmuştu. Bunu, bölgenin eldeki haritaları dışında kendi çizdiği özel bir haritada da belirtiyordu. Oysa, o dönemde ok ve mızrak uçlarına varıncaya değin her şeyin savaş sonrasında çarpışma alanından toplandığı ve dahası, o zamandan bu yana bölgenin coğrafyasında meydana gelen değişiklikler olduğu düşünülüyordu, bugün savaşa dair herhangi somut bir iz bularak kesin yeri belirlemek hayal olarak nitelendirilmişti. Bu genç adam, savaş alanında toplanmadan kalması muhtemel tek şeyin, çarpışma sırasında at nallarından düşen çiviler olduğundan yola çıkmış, bir takım tarihsel metinlerden de yararlanarak ve yine dağ tepe dolaşarak, nihayet kurumuş bir dere yatağının çevresinde binlerce yıllık bu çivileri bulmuştu. İşte şimdi de Baharat Duvarı'nı bulacaktı ve yine kendi haritasını çizmekteydi. Bu duvara giden yolları bana göstermeyecekti. Sadece, taşların dilini okumayı öğrenmem gerektiğini söyledi.

Bu konuşmayı izleyen bir kaç gün boyunca birbirimize görünmekten kaçındık. Zaten ben, Issa kalıntıları araştırmalarının sonuna kadar orada kalamadım. Aşırı sıcak ve nem yüzünden pek bir şey yiyemediğim ve sürekli su kaybettiğim için vücudum zayıf düşmüştü. Çalışmayı yarıda bırakıp evime dönmek zorunda kaldım. Bu arada, o genç adamın sözünü ettiği tabletler hakkında bir araştırma yaptım ama Baharat Duvarı'nın varlığına dair herhangi bir makaleye ya da ipucuna rastlayamadım. Birilerine söylerim de, ondan önce bu konuda bir makale yayınlanır korkusuyla bana doğru bilgileri vermemiş de olabilirdi. Belki de tüm anlattıkları onun düşlerinin ürünüydü, bilemiyorum. Bundan hiçbir zaman emin olamadım zaten. Sonradan öğrendiğime göre, bir İngiliz teologla da bağlantısı vardı. Yıllardır, Adem ile Havva'nın yer yüzünde buldukları noktayı bulma hayaliyle bir takım arkeologlarla Ortadoğu'da araştırmalar yapan ve kazı bölgelerini, tarihsel metinler ve kutsal kitaplarda yazılanlardan yola çıkarak belirleyen bu kişinin geniş arşivinden yararlanıyordu. Ortak çalışmalarında çıkış noktaları gerçekten de Ras Shamra tabletleriydi. Düşler, Baal'in yaşama dönüşünde, bir yerlerdeki yasak meyvaların tadında ya da baharat karışımlarında birleşiyor muydu acaba? Belki de bilinçdışının uç noktaları, konuşulan dilin kuralları içinde bir yerlerde "söz"le başlayan bir sürecin kurgulanan anlam arşivlerinde biriktirilmiş melez ürünleriydi.

Şimdi sadece düşünüyorum, acaba kendi düşlerimiz olarak ortaya koyduğumuz şeyler, insanlığın binlerce yıldır kurguladıklarından farklı mı? Bilinçdışının uç noktasında, kısıtlanmamış özgürlüğe doğru, aşkların aşkına giden bir yol ya da bir tat var mı gerçekten? Narsissus'un Ekho'yu reddedişini, varoluş deneyimimiz içinde nereye koyabiliriz? Yoksa bilinçdışında bizi arzuya iten şey, varoluş deneyimimizi biçimlendiren, dilin soyutlama gücünün, eğretilmelerinin bir ürünü mü?

.I.

Şimdi sadece düşünüyorum, acaba kendi düşlerimiz olarak ortaya koyduğumuz şeyler, insanlığın binlerce yıldır kurguladıklarında n farklı mı? Bilinçdışının uç noktasında, kısıtlanmamış özgürlüğe doğru, aşkların aşkına giden bir yol ya da bir tat var mı gerçekten?

Bir yazının öngördüğü kehanet gerçekleşebilir mi, hem de baştan sona kurgu olan bir yazının kehaneti? Tümüyle uydurulmuş bir öykü; bu öykünün temasında yer alan olaylara benzer bir şekilde öykünün peşine takılmış birinde hayat bulabilir mi? İşte bu benim başıma geldi. Öyle bir öykü okudum ki yaşayan bir şeydi; değişen, kendisini varsıllayacak okurunu bekleyen, bulamadığında yeni bir okur için yeniden şekillenen ve böylece gerçekleşmeyi bekleyen bir öyküydü.

"Ve Rab Musa'ya dedi ki; şimdi bu dağdan uçacaksın, dağın ateşlerini geçecek, kavmine varacaksın. Ve bu çamura (kil) yazılmışları onlara diyeceksin. O zaman Musa söyleyip dedi; Rabbim uçmak için bana kanat vermedi. Rab kızdı. Ve arkasını döndü. Ve Rab Musa'ya dedi ki; sana uçmak için yazıyı verdim ve yazıyla uçabilirsin. Musa düşündü ve ne yapacağını anladı. Ve kendisine verilen emirlerin üstüne binip dağın ateşlerini geçti."

Eski Ahit, Levililer, XXVIII, 41.

"Yaşam öyle bir yerdir ki insanı her türlü olasılık bekler; bir uçta karabasanlar vardır, bir uçta mucizeler. İnsan bu iki ucun arasında gider gelir. Kimi zaman olmayacağını düşündüğünüz bir uç olay, bakmışsınız ki edebiyatla olur hale gelmiş."

Montaigne, Denemeler.

Bir yazının öngördüğü kehanet gerçekleşebilir mi, hem de baştan sona kurgu olan bir yazının kehaneti? Tümüyle uydurulmuş bir öykü; bu öykünün temasında yer alan olaylara benzer bir şekilde öykünün peşine takılmış birinde hayat bulabilir mi? İşte bu benim başıma geldi. Öyle bir öykü okudum ki yaşayan bir şeydi; değişen, kendisini varsıllayacak okurunu bekleyen, bulamadığında yeni bir okur için yeniden şekillenen ve böylece gerçekleşmeyi bekleyen bir öyküydü. Onun bütün bu özelliklerini ilk okuduğumda anlamamıştım. Onun gerçek olduğunu düşünüyordum ve başka birinde şekillendiğini sanıyordum. Öykünün kendini gerçekleştirmek için beni beklediğini bilmiyordum.

Onu okuduğumda henüz İletişim Fakültesinin son sınıfındaydım. İkinci dönem başlamıştı ve okul bitirme ödevlerinin konuları dağıtılıyordu. Bütün ödevler belgesel üstüneydi; herkes kendisine verilen konuyla ilgili bir belgesel çekecekti. Şüphesiz araştırma olanakları kısıtlı bir üniversitede, tarama çalışmaları dışında -üstelik ödevdi bu, bir araştırma değildi- bir konu beklemiyorduk. Öyle de oldu, bana "Üniversitelerimizde Tezler ve Araştırmalar" konusu düştü. Bu konuda tarama çalışması yapacak ve ilginç bir araştırma bulduğumda belgeselini çekecektim. Ödevin sıradan olmaması için ilginç tez ve araştırmalar bulmak zorunda olduğumu düşünüyordum.

Bu amaçla Üniversite Kütüphanesindeki tezleri okumaya başladım. Bir yandan hocalarla konuşuyor, belgesel konusu olabilecek -daha doğrusu bir öyküsü olan- araştırma bilip bilmediklerini soruyordum. Bir çoğu kendi araştırmalarını salık verdiler. İçlerinde belgesel olabilecek öyküye sahip tek tük araştırmalar vardı -hatta birinde karar kılmıştım bile- ama tarama çalışması yaptığım bir gün, öğle tatili sırasında ona rastladım.

Öğle tatilinde Süreli Yayınlar bölümü dışında kütüphane kapanıyordu. Ayaküstü bir şeyler atıştırıp Süreli Yayınlar bölümüne gittim, gazete ve dergi karıştırarak kütüphanenin açılış saatini beklemeye başladım. Müzedeki Hayalet adlı bir dergiyi karıştırırken (Pek bilinmeyen ama iddialı bir dergidir; her sayısında hayalet başka bir müzede ortaya çıkar. Kimi zaman antik çağlar müzesinde, kimi zaman etnoğrafya müzesinde görünür. Derginin her sayısının

bir konusu vardır ve konuyu hayaletin görüldüğü müzenin içeriği belirler.) Avadama1 adlı bir yazı okudum. Yazı benim belgeselime konu olabilecek bir olay içeriyordu. O sayıda Hayalet Mitolojik Elyazmaları Müzesindeydi, müzeye uygun olarak yazı konusu da mitolojik bir elyazması üstüneydi. Aslında sahte olan bir elyazması üstüne...

Elyazması bilinmeyen uygarlıkların ilişkilerini ve İslam dini dışındaki öğretileri anlatan bir belge gibi görünüyor. Hatırcı elyazmasını Amasya Kütüphanesinde bulduğunu, aslının saray arşivinde kayıtlı olduğunu ve bu yüzden demokratik bir rejimi olmayan Osmanlının, demokratik olduğunu iddia eden Türkiye'ye göre daha laik davranışları olduğunu öne sürüyor.

Kamer Lal Hatırcı adında, aslen Mısır kökenli bir edebiyat fakültesi asistanı yazmış olduğu edebi bir metni, geçmiş çağlardan günümüze kalan bir elyazması olduğunu iddia ederek doktora tezinin konusu haline getiriyor. Elyazması bilinmeyen uygarlıkların ilişkilerini ve İslam dini dışındaki öğretileri anlatan bir belge gibi görünüyor. Hatırcı elyazmasını Amasya Kütüphanesinde bulduğunu, aslının saray arşivinde kayıtlı olduğunu ve bu yüzden demokratik bir rejimi olmayan Osmanlının, demokratik olduğunu iddia eden Türkiye'ye göre daha laik davranışları olduğunu öne sürüyor. Kurul tezin edebiyattan çok siyaset bilimini ilgilendirdiğini, bu nedenle reddedildiğini açıklıyor. Bu açıklama sonucunda, teze destek vermeye karar veren ve o dönemde tarih kürsüsü başkanı olan Müzedeki Hayalet yazarıyla kurul arasında bir savaş başlıyor. Savaş gazete ve dergilerde yayınlanan karşılıklı suçlama yazılarıyla sürüyor; Tamer Hacıklar kurulu yobazlık ve edebiyattan anlamazlıkla suçlarken, kurul tez konusu elyazmasının sahte olduğunu iddia ediyor. Yazı, akademik kariyerini tümünden yitireceğini düşünen Hatırcı'nın Tamer Hacıklar'la kurul arasında, çok öncelere dayanan bir çekişme olduğunu farketmesi ve kurul tarafında yer almasıyla son buluyor. Elyazması olduğunu iddia ettiği metni kendisinin yazdığını kurula fısıldıyor. Bir yıl sonra yalnızca bu metni tez olarak sunduğunda kabul edilmesi karşılığında elyazmasının bir kurgu olduğunu gösteren delilleri ve ipuçlarını kurula veriyor. Tamer Hacıklar kurula karşı giriştiği savaşı yitiriyor ve kürsü başkanlığından istifa ediyor.

Yazıyı çok beğendim ve bu tezi belgesel konusu yapmaya karar verdim. Öğle sonrası programımı değiştirip eve döndüm, aceleyle dergiye telefon ettim. Sürekli aramama rağmen üç gün boyunca herhangi bir yetkiliye ulaşamadım. Karşıma sürekli bir telesekreter çıkıyordu ve bu laf dinlemez sekreterin "Sinyal sesinden sonra not bırakmanın tahmin edilemeyecek kadar çok yararı vardır." tavsiyesinden başka bir yararı yoktu. Derginin gerçek bir hayalet olduğunu düşünmeye başladığım üçüncü günün sonunda bir yetkiliye ulaştım ve yazarla görüşmek istediğimi bildirdim. Yetkili notumu yazara iletteceğini ve yazarın uygun görmesi durumunda arayacağını söyledi. Çok değil iki saat sonra telefonum çaldı, arayan Tamer Hacıklar'dı.

Ona ödevimden sözettim ve yazısında anlattığı olayı ödev konusu yapmak istediğimi söyledim. Kahire'de olduğunu ve İskenderiye Kütüphanesinde araştırma yaptığını söyledi. Araştırmasının ne zaman biteceğini ve dönüş tarihini bilmiyordu. Yazısının sonunda söylediği gibi yaşamını Avadama'yı bulmaya -onun gerçek bir elyazması ve mitolojik bir metin olduğunu inanıyordu- ve Hatırcı'nın doktorasını iptal ettirmeye adanmıştı. Elyazmasını arıyordu ve Hatırcı'nın Mısır kökenli olduğu düşünülürse en doğru kaynak İskenderiye Kütüphanesiydi. Kendisiyle bu yakınlarda görüşmem olanaklı değildi ama alçaklığın evrensel tarihinin baş kişisi olan Hatırcı'yla görüşebilirdim. Bana onun telefon numarasını ve sürekli kaldığı pansiyonun adresini verdi. Çok uzaklarda olsa da düşmanını adım adım izliyordu.

Ertesi gün ders sonunda Hatırcı'yı aradım. Pansiyondaydı. Ona Müzedeki Hayalet adlı dergide yayınlanan ve kendisinden sözeden Avadama'yı okuyup okumadığını sordum. Okumuştum. Sonra kendimi tanıttım ve ödevimden söz edip kendisiyle görüşmek istediğimi söyledim. Bir hafta sonrası için sürekli gittiğini söylediği bir kafede buluşmak üzere sözleştik. Kafeye çekim yapacak ve sesleri kaydedecek iki arkadaşla birlikte gittim, herşeyin en baştan kayıtlı olmasını istiyordum. Bunu beklemiyordu ama çekim yapılmasına izin verdi. Güzel bir

söyleşi oldu.

Otuziki yaşındaydı, okuduğum yazının anlattığı olaylardan bu yana akademik kariyerinde ilerlemeler olmuştu, artık bir doğentti. İlk söyleşide Avadama'dan ziyade onu tanımaya yönelik sorular sordum. İki kitabı vardı, (ne yazık ki yanında getirmemişti, daha sonra birer nüsha vereceğini söyledi) bunlardan biri olan "Melankolinin Manifestosu" adının çağrıştırdığı gibi psikolojik bir kitap değildi. Dil ve kurgu kimi zaman oyunlar ve bilmeceler peşinde koşuyor, olmayan kitaplara ve yazarlara göndermeler yapıyor -kitap bu haliyle oldukça eğlenceliydi- kimi zaman felsefe problemlerini, karakterlerin düşünsel çıkmazlarını tartışıyordu -bu haliyle de derin bir hüzne kapılıyordu- ama hiç bir zaman melankoli üstüne açıklamalar yapmıyordu, melankolik olan kitabın kendisiydi. Diğer kitabı, görünen öykü olarak esaslı bir bilimkurgu sunan ve bunun altında politik bir kurguyu gizem gibi saklayan ama asıl öyküsünü -bir polisiyeyi- çoğu sayfanın üçte birini kaplayan dipnotlarla, parantezlerle ya da epigrafların yaptığı göndermelerle anlatan Dipnotlar Kitabı'ydı. Anlattığına göre oldukça iyi kurguya ve temaya sahip olan bu kitapların literatürde adlarının pek geçmemesini, edebi tartışmalarda yer almamasını şaşkınlıkla karşıladım. Kendisi hakkında ek bir iki bilgiden sonra kaldığı pansiyonda ve sürekli çalıştığı Devlet Kütüphanesinde yapılacak çekim tarihlerini belirleyip ikimizin de diğer işlerini engellemeyecek bir program yaptık. Kütüphanede çekim yapabilmek için gerekli izinleri aldım. Herşey çok iyi gidiyordu.

Ancak kitabının bizim dünyamızla da ilişkileri olsun istiyordu, bunun için bilinen kitaplara, tanınmış yazarlara, ünlü resimlere ve filmlere, adlarını açıklamadan göndermeler yapmayı uygun görmüştü. Dünyamızla kurduğu bu bağlantı bir alt izlek olarak iyi okura kendini gösterecek ve okurun kendi evrenini sorgulamasını sağlayacaktı. Okurun kendisine varlığı ve yaşam felsefesiyle ilgili sorular sormasını istiyordu.

Sonraki ilk çekimler pansiyondaki odasında oldu. Her odada iki kişinin kalabileceği şekilde, öğrenciler için düzenlenmiş pansiyonun geniş odalarından birinde tek başına yaşıyordu. Tek kişilik bir yatağı, dolabı, büyük bir çalışma masası ve kütüphanesi vardı. Söyleşi bu kez Avadama üstüne yoğunlaştı. Henüz üniversite öğrencisiyken aklına kutsal bir kitap yazma düşüncesi gelmişti. Kurgusal bir kutsal kitabın muhatabı da kuşkusuz kurgusal bir uygarlık olmalıydı; bu tavır hem edebi açıdan doğrudu, hem de tepkilerin önlenmesi açısından gerekliydi. Kurgusal bir uygarlık, birlikteliğinde yeni fiziki kurallar üretmesine, başka bir teknoloji planlamasına ve alışık olmadığımız sosyal ilişkiler kurgulamasına neden olmuştu. Bizim evrenimize göre saçma ama kendi içinde tutarlı bir evren yaratmıştı. Ancak kitabının bizim dünyamızla da ilişkileri olsun istiyordu, bunun için bilinen kitaplara, tanınmış yazarlara, ünlü resimlere ve filmlere, adlarını açıklamadan göndermeler yapmayı uygun görmüştü. Dünyamızla kurduğu bu bağlantı bir alt izlek olarak iyi okura kendini gösterecek ve okurun kendi evrenini sorgulamasını sağlayacaktı. Okurun kendisine varlığı ve yaşam felsefesiyle ilgili sorular sormasını istiyordu. Sonunda elinde düşündüklerini yapabildiği bir kitap vardı, hatta aynı amaçlar doğrultusunda fazlasını bile yapan bir kitaptı bu; neredeyse okura göre biçimleniyor, kendini değiştiriyor, yazarının düşünmediği göndermeleri ve açıklamaları yaparak yeni izlekler yaratıyordu. (Kitabından öyle bir övgüyle sözediyordu ki onu biraz zorlasam kitabı hakkında gerçek bir kutsal kitap betimlemesi yapacağından emindim.) Bittiğinde -bitmesi yıllarını almıştı- onu doktora tezi olarak sunmaya karar vermişti ama kurulun metnin edebi değerini anlamayacağından korkmuştu. Bu yüzden kurulun metne gereken değeri vermesini sağlayacak en iyi yöntemi kullanmaya karar vermişti, onu kurula bir bilinmeyen olarak sunacaktı. Kaynağını ve kimliğini bilemediğimiz bir elyazması olarak...

Sonraki günlerde kütüphanede, her akşam bir saatliğine uğradığı kafede ve pansiyonda başka çekimler yaptık. Konu pek değişmedi. Çekimler bittiğinde bir senaryo oluşturdum, metni yazdım ve tiyatro bölümündeki arkadaşlardan birine seslendirmesi için ricada bulundum. Müzik bölümündeki bir arkadaştan konuya uygun bir beste seçmesini istedim. Tüm çekimleri izleyip, enstrümanları piyano, keman ve fagottan oluşan orijinal bir beste

Hatırcı'nın kısa kesilmiş saçlarına, yuvarlak çerçeveli gözlüklerine, daima önemli şeyler anlatan ağzının anlamsız bir biçimde açılıp kapanmasına, beni hiç bir zaman bir dişi olarak görmeyen, yalnızca anlattığı mistik, edebi ya da felsefi konuların anlamıyla bakan küçük gözlerine, kimi zaman gülümsese de yüzünden asla silemediği hüznüne baktım. Utancım ve gözyaşlarım dinmiyordu, dile getirmemiş olsam da bu lanet adama aşık bile olmuşum ben.

yaptı. Kurgu ve montajdan sonra elimizde profesyonel bir çalışma vardı. Entelektüel bir suç -Avadama'yı kurula gerçek bir elyazması gibi sunmasını suç olarak görebilir miydik bilmiyorum, edebi bir oyun olarak ta görülebilir- olarak nitelediğim ilk tez sunusunu, ertesi yıl ilk tezin araştırma konusuyla tekrar başvurduğunda doktora tezinin kabul edilmesini ve bana göre edebi birer şaheser olan diğer iki kitabını konu alan belgeselimin iyi bir ödev olduğunu düşünüyordum.

Ancak ödevim geçer not alamadı ve Bilimsel Araştırma adlı dersi tekrar almak ve bir yıl daha okulu uzatmak zorunda kaldım. Ödev sonuçları bildirisinde teknik olarak (görüntü, ses, ışık, kurgu, montaj) iyi bir ödev olduğu söyleniyordu ama bütün bunlar birer araçtı; öğrenmemiz gereken asıl disiplin araştırmanın nasıl yapılacağıydı. Kürsü başkanı bu konuda zayıf olduğumu düşünüyordu. Bildiride başka bir açıklama yoktu. Geçer not alan diğer ödevlere baktığımda çıldırarak gibi oluyordum; en basit konulardan oluşan ve bilinen malzemeleri işleyen ödevler geçmişti. Nerede hata yaptığımı bilemiyordum. Hayal kırıklığı ve üzüntü içinde kürsü başkanından görüşme talep ettim.

Görüşme sırasında, belgeselde sözünü ettiğim üniversitede Kamer Lal Hatırcı adında bir doçent olmadığı gibi bu isimde bir asistan hatta öğrenci bile olmadığını öğrendim. Başkan ve diğer hocalar ödevimi gördüklerinde ilk bunu araştırmışlardı. Belgeselde sözü geçen Melankolinin Manifestosu ve Evrensel Paranoya adlı kitaplar Kamellia Richart ve Maria Lila Krecht adlı iki farklı yazara aitti. Belgesel baştan sona yalan üzerine kurulmuştu ve bu halde ona geçer not verilemezdi. Başkan bu özensizliğime bir anlam veremediğini söylüyordu; oysa ona göre, toplumsal yapımız gereği her zaman daha avantajlı olan erkek öğrencilerden bile daha iyi bir programcı ve araştırmacıydım, ta ki bu içerdiği hiç bir konu doğru olmayan ödevi verene dek...

Ağlayarak başkanın odasından çıktım, sanıyorum okur şaşkınlığımı ve utancımı tahmin edebilir. Eve döndüğümde ödevimin bendeki nüshasını videoya koyup sesini tümüyle kısarak tekrar izledim. Hatırcı'nın kısa kesilmiş saçlarına, yuvarlak çerçeveli gözlüklerine, daima önemli şeyler anlatan ağzının anlamsız bir biçimde açılıp kapanmasına, beni hiç bir zaman bir dişi olarak görmeyen, yalnızca anlattığı mistik, edebi ya da felsefi konuların anlamıyla bakan küçük gözlerine, kimi zaman gülümsese de yüzünden asla silemediği hüznüne baktım. Utancım ve gözyaşlarım dinmiyordu, dile getirmemiş olsam da bu lanet adama aşık bile olmuşum ben.

Ertesi gün Hatırcı'nın çalıştığını iddia ettiği üniversiteye gittim. Daha önce, yani araştırmanın başlangıcında yapmam gereken fakat böyle bir sonucu olası görmediğimden yapmadığım kontrolleri yaptım. Başkanın dediği doğrudu. Kamer Lal Hatırcı adıyla ulaşabileceğimiz hiç kimse yoktu. Pansiyonun o odasında artık kimse kalmıyordu, aynı adla kayıt yaptıran kişi bir süre önce oradan ayrılmıştı. Müzedeki Hayalet adlı dergiye gittiğimde daha önce görüştüğüm yetkiliden öyküyü gönderen Tamer Hacıklar'ın başka bir şehirde yaşadığını ve ellerinde yalnız telefon numarası olduğunu öğrendim. Yetkili aşırı duygusallığım nedeniyle bana telefon numarasını vermek zorunda kaldı. Bu numarayı aradığımda karşıma ilgisiz bir yer çıktı, oradaki kişilerin de, ne Tamer Hacıklar ne de Kamer Lal Hatırcı hakkında bilgileri yoktu.

Hatırcı sandığım kişinin aslında Hatırcı olmadığını okulu bitirdikten iki yıl sonra öğrendim. Çalıştığım televizyona kültür-sanat ağırlıklı bir magazin programı yapıyordum. Tiyatro festivali çekimi için gittiğimiz Ege şehirlerinden birinde, amatör bir tiyatrodan çalışırken buldum onu. Gözlerimdeki nefreti ve intikam hirsını gördüğünden olsa gerek kendisiyle ilgili

Bütünüyle
rastlantısal bir
şekilde Kamer
Lal Hatırcı ve
Tamer Hacıkıllar
adlarının
birbirinin
anagramı
olduğunu
farkettim, her iki
ad da aynı
uğursuz onbeş
harften
üretildiği.
Birden yaşadığım
herşeyi bütün
açıklığıyla görme
olanağı buldum.
Aslında öykünün
iki değil bir
kahramanı vardı
ve o kahraman
öykünün
yazarıydı; kurgu
bir öyküyü
gerçek sanarak
peşine
düştüğümü
öğrenince bana
küçük bir oyun
oynamaya karar
vermişti.

gerçeği hemen açıkladı. Ona göre benimle geçirdiği saatler, yüksek paralar karşılığında kabul ettiği bir oyundu, bana Kamer Lal Hatırcı'yı oynamıştı. Kendisine para veren kişiyi tanııyordu. O zamanlar öğrenciydi ve şimdi olduğu gibi parasızdı, bu yüzden işi kabul etmek zorunda kalmıştı. O adam bir gün, içinde oynayacağı karakter ve replikler bulunan bir tomar kağıtla çıkıp gelmişti, üstelik oyunun bir hafta sonra başlayacağını söylemişti. Aynı gün onun istediği gibi saçlarını kestirmiş, gözlüğünü değiştirmiş, pansiyona taşınmış ve oyuna hazırlanmaya başlamıştı. Ona, halen sakladığı, içinde karakteri tanıtan bölümler ve replikler olan sararmış kağıtları evinden getirene dek inanmadım. Kağıtları ondan aldım. Ayrılırken kartımı verdim, kendisini tutan kişiye rastlarsa bana haber vermesini istedim. Bunun için bana söz verdi.

Bu konuda edinebildiğim tek bilgi Tamer Hacıkıllar'dan aldığı bir mektup aracılığıyla oldu. Çok uzak bir şehirden -Kahire'den değil- postaya verilmişti. Mektupta; gerçekliğine inandığım Avadama'nın baştan sona bir öykü olduğunu, yazarının zihninde kurgulanmaktan öte bir gerçekliği olmadığını, kendisini varedebilmek için beni kullandığını ve kehanetini gerçekleştirdiğini söylüyordu. Yaşadıklarım Avadama'nın öngördükleriyle eşdeğerdı ve ben bütün bu olanları yorumlamak için çok gençtim. Kimi zaman aklımlı; bu öykü nedeniyle yaşadıklarımın, öykünün yazılmasından çok önceleri gerçekleştiğini ya da ben bunları yaşayacak olduğum için o öykünün yazılmış olduğunu düşünecek kadar karıştı. Neyse ki tam bu düşünsel çıkmazların ortasında bulunduğum sırada hayatımın erkeğiyle tanıştım ve evlendim. Evliliğin üstümdeki olumlu etkisiyle bu saçma düşüncelerden kurtulup gerçeği görebildiğimi sanıyorum.

Bütünüyle rastlantısal bir şekilde Kamer Lal Hatırcı ve Tamer Hacıkıllar adlarının birbirinin anagramı olduğunu farkettim, her iki ad da aynı uğursuz onbeş harften üretilmişti. Birden yaşadığım herşeyi bütün açıklığıyla görme olanağı buldum. Aslında öykünün iki değil bir kahramanı vardı ve o kahraman öykünün yazarıydı; kurgu bir öyküyü gerçek sanarak peşine düştüğümü öğrenince bana küçük bir oyun oynamaya karar vermişti. Bu iki adla onu bulamamıştım ama ne yapacağımı biliyordum.

Bu harflerden oluşabilecek bütün ad ve soyadları bir kağıda yazdım. O kağıdı bir muska gibi yanımda taşıyorum. Adı ve soyadı bu listedeki adlarla uyuşan biriyle karşılaştığımda yitirdiğim bir yılın hesabını sorma fırsatı bulacağım.

.İ.

1 Avadama: Tamer Hacıkıllar, Müzedeki Hayalet, Sayı: 40, ss.60.

Mukaddes topraklarda Haşaşin cemaatiyle olan ilişkilerimize dair sorularınızı merakla okudum ve bunları elimden geldiğince cevaplandırmaya çalışacağım. Sorularınızı soruş biçiminizden, bu cemaatin kökenlerini benden iyi tanıdığınızı seziyorum, hatta arapça bildiğinizi de. Bu dili İspanya'da öğrenmiş olmalısınız. Bakın sizi yine kıskandım. Beni bağışlayın, yaşlı şövalyelerin elleri kılıç tutmaz olunca çeneleri düşer.

Muhterem Biraderim,

Geçirdiğimiz uğursuz zamanlar boyunca sizinle haberleşebilmek benim için bulunmaz bir nimet oldu. Mektuplarımızı taşıyan Provence'lı tacirin yolunu gözlerken içimi korku kaplıyor. Ona itimat edebilirsiniz, adamımdır. Ama yakalanırsa ya da sizden kötü bir haber getirirse diye içim içimi yiyor. Siz İspanya'ya sığınan biraderleri kıskanmıyor değilim. İspanyol güneşinin altında Templier'lerin ak cüppesinin özgürce giyilebildiğini bilmek güzel şey. İlerleyen yaşım, İspanya ya da Portekiz'e kaçmama müsaade etmemiştir, o yüzden bu kasvetli şehirde adımları ve ünvanlarımı gizleyerek günlerimi tamamlamak zorundayım.

Mukaddes topraklarda Haşaşin cemaatiyle olan ilişkilerimize dair sorularınızı merakla okudum ve bunları elimden geldiğince cevaplandırmaya çalışacağım. Sorularınızı soruş biçiminizden, bu cemaatin kökenlerini benden iyi tanıdığınızı seziyorum, hatta arapça bildiğinizi de. Bu dili İspanya'da öğrenmiş olmalısınız. Bakın sizi yine kıskandım. Beni bağışlayın, yaşlı şövalyelerin elleri kılıç tutmaz olunca çeneleri düşer.

Haşaşin'leri size tanıtmak gereksiz görünüyor, öyle ise yapmam gereken Tarikatimizle Haşaşin cemaati arasındaki temasları size nakletmek. Benim onlarla nasıl karşılaştığımı anlatmakla işe başlayayım mı? 12** yazıydı, galiba Ağustos ayı. Beaufort'dan Saphet'e yollanan müfrezemiz, kızgın Filistin güneşinin altında güç bela ilerliyordu. Bize verilen vazifenin ne olduğunu Commandeur Amaury de Clisson'dan başka bilen yoktu ve insafsız güneş beyaz cüppelerimizi delerek örgü zırhlarımızı akkor haline getirmeye çalışıyordu. Bir pınarın başına vardığımızda Amaury attan inme emri verdi. Susuzluğumuzu dindirip ağaç gölgelerine sığınmışken aniden etrafımızı Müslüman atlıları sardı. Tam kılıca davranacağımız sırada Amaury sakince Müslümanlara doğru seslendi: Es-Selam aleyküm! Bir atlı, gruptan koparak bize yaklaştı, nezaketle eğildi ve selama karşılık verdi: Pax vobiscum! Hepsî atlarından indiler. Bunlar benim gördüğüm ilk Haşaşin'lerdi. Pınarın başına oturduk. Müfrezenin vazifesi anlaşılmişti: Haşaşin'lerin yolladıkları hediyeleri teslim almak. Peki neydi bu hediyeler, aziz biraderim? Bizans altınları? Acem mücevherleri? Şam işi kılıçlar? Güneşin doğduğu yönden gelen ipekliler? Hiçbiri. Haşaşin atlılarını izleyen katırlar hayalini bile kuramayacağımız elyazmalarıyla yüklüydü. Eski Yunan bilgelerinin özgün eserleri ya da Süryanice çevirileri... Hintli bir peygamberin Yunanca yazılmış yaşam öyküsü... Kutsal İncillerin Aramice ve Kopt dilinde yazılmış metinleri... Simya ilminin temel eserleri... Bilmediğim dil ve alfabelerle yazılmış sayısız hazine!.. Haşaşin'ler, ulaşılmaz kalelerinde biriktirdikleri Doğu'nun binlerce yıllık bilgeliğini bize veriyorlardı. Bunu neden yaptılar, hâlâ pek kestiremiyorum. Belki de, güneşin üzerine doğduğu topraklarda yetişen bazı bitkilerin tohumlarını güneşin battığı topraklara ekmek amacıyla... Bir şeyleri kurtarmak ister gibiydiler, zaman ne kadar yanlış bir seçim yaptıklarını gösterdi.

Amaury onlara defalarca teşekkür etti. Uzayan sohbet sırasında, Templier'lerin elde tutulması imkansızlaşan bazı müstahkem mevkiileri tahliye etmek niyetinde olduklarını ve bunları Haşaşin'lere vermek istediklerini belirtti. Haşaşin müfrezesinin reisi, verdikleri hediyelere karşılık beklemediklerini, ve eğer "Templier dostunun" niyeti bu ise üzöldüğünü söyledi. Amaury,

Benim onları tanımamdan çok önce Haşaşınler Tarikatimizle temas içindeymişler. Bizleri yakınlaştıran neydi? Her iki topluluk da, mensubu buldukları dünyanın uçlarını bekliyordu. Biz, Filistin'deki Haçlı devletlerinin ileri karakollarındaydık, onlar ise İslam aleminin. Ve aramızda, İngiliz biraderlerin no man's land dedikleri bir toprak dilimi uzanıyordu. Onlar, dinlerine göre açıkça sapkınlık-haeresis sayılan bir inanca sahiptiler. Biz ise...

Templier'lerin uzun süredir sözkonusu müstahkem mevkiyi tahliye etme niyetinde olduklarını vurguladı, zaten verilen hediyelerin bedelini yeryüzünde kimsenin ödemeye gücünün yetmeyeceğini söyleyerek Haşaşın'lerin gönlünü aldı. Katırlardan birinin sırtındaki kafes içinde bize gözlerini diken kedi yavruları dikkatimi çekmişti. Reis bunu farkettiler ve bu canlı hediyelerin sorumluluğunu bana verdiğini açıkladı. O kedilerin ve onlardan üreyen kedi kolonisinin bakımını ben üstlendim. Filistin'de, dönüş yolculuğunda, Kıbrıs'ta ve Fransa'da can yoldaşımız olduk.

Benim onları tanımamdan çok önce Haşaşınler Tarikatimizle temas içindeymişler. Bizleri yakınlaştıran neydi? Her iki topluluk da, mensubu buldukları dünyanın uçlarını bekliyordu. Biz, Filistin'deki Haçlı devletlerinin ileri karakollarındaydık, onlar ise İslam aleminin. Ve aramızda, İngiliz biraderlerin no man's land dedikleri bir toprak dilimi uzanıyordu. Onlar, dinlerine göre açıkça sapkınlık-haeresis sayılan bir inanca sahiptiler. Biz ise... Hakikati Tanrı bilir ya, Doğu ile temas çoğumuzun aklını fazlasıyla karıştırmıştı. Pek çok Hristiyan, Templier'lerin imanına şüphe ile bakıyordu, bu şüphelerin başımıza ne işler açtığını hatırlatmama gerek yok. Kutsal topraklara din uğruna vuruşmaya gelmiştik, bu işi kötü yaptığımız da söylenemez; ama şehadet peşinde koşan Haşaşınlerin savaşçılığı bizi hayran bıraktı. Şatolarımızın mazgallarında nöbet beklediğimiz soğuk çöl gecelerinde, bakışlarımız Haşaşın kalelerini aradı ve karşımızdaki alemde bize göz kırpan kandillerin ışıklarına daldık gittik. Sonradan öğrendik ki merakımız karşılıksız değildi.

Müslüman Sultanları, atabegleri ve vezirleri kadar Hristiyan soyluları için de Haşaşın kelimesi dehşet ile eşanlamlıydı. Saraylara, camilere, kalelere akılmaz biçimde sızarak sayısız müslüman büyüğünün canına kıyan cemaat, Haçlılara da uykusuz geceler geçiriyordu. Kullandıkları yöntemler ürperti vericidi. Doğuların bizim dillerimizi öğrenmek konusunda isteksizliklerini iyi bilirsiniz. Düşünün ki; iki haşaşın dillerimizi ve adetlerimizi mükemmel bir biçimde öğrenerek keşif kılıfına girmişler ve bir ziyafet sırasında Conrad de Monferrat'ı hançerlemişlerdi. İssiz çöl ve tepelerdeki komşularımız işte böyle insanlardı.

Bir gün onların kapısını çalmamız kaçınılmazdı. Karşımıza bilmediğimiz bir alem çıktı ve gizemleriyle bizi büyüledi. Doğunun, kökleri tarihin karanlığında kaybolan gizli bilgeliğinin kaynaklarını önümüze döktüler. Bizimkiler de bu ikramın altında kalmadı. Putperest ataları birkaç nesil önce vaftiz edilmiş Cermen kökenli biraderlerde ne cevher varmış! Kilisenin yeraltından sökemediği paganizmden sızan okült inanışlar ve bilgiler bir anda boğazdan çıkiverdi.

İki cemaatin buluşması her zaman böyle çılgın bir simya laboratuvarı doğurmadı. Kimimizi de derin bir şüphe ve sorgulama arzusu kapladı. Arkamızda, savunmakla mükellef olduğumuz alem bize kuşku ile bakıyordu, Haşaşın'ler ise kendi alemleri ile köprüleri çoktan atmıştı. Haçlı devleti son topraklarını da birer birer kaybederken artık bize düşen vazifenin ne olacağını pek kestiremiyorduk, Avrupa'da bizi neyin beklediğini de. Haşaşınler ise ümitsiz ve amaçsız bir savaş -başarıyla da olsa- sürüklemekten yılmışlardı. Her iki taraf da şüphe duyuyordu: Arkasındaki alemde, misyonundan, geleceğinden, hatta varlık sebebinden... Şüphe bizi daha da yaklaştırdı.

Gün geldi ve son haçlı şövalyesi de kutsal topraklardan ayağını çekti. Yıllar boyu Kıbrıs ile Akdenizin sayısız limanı arasında ağgözlü Venediklilerin gemileri ile sürüklendik durduk. Sonra memleketlerimizdeki şatolarımıza çekildik. İşte bu dönemde, savaşçılığı bırakıp işi iyice sarraflığa döktük. Siz ne yazık ki bu dönemin sonlarına doğru Temple'a kabul edildiniz, Temple'ın şanlı günlerini ve Filistin güneşini tanımadan...

Haşaşınlerden hediye gelen kitaplara gözüm gibi baktım, anlayabildiğim dillerde yazılmış olanları okudum. Bu kitaplara gömülen kimi biraderler çılgına döndüler ve mukaddes ayınleri dahi ihmale başladılar. Haşaşınlerin ettikleri tohumlar, manastır kütüphanelerinde yeşirmeye başlamıştı.

Hepsi odun
yiğınları üzerinde
törenle yakıldı:
Biraderler,
kitaplar ve
kediler.
Haşaşınlerfe
olan
dostluğumuza
tanıklık edecek
ne bir kitap, ne
de bir hayvan
kaldı, -benim
gibi birkaç
istisnayı
saymazsak- ne
de bir insan .
Biraderlerin
intikamını birileri
alıyor: Rivayetler
ne derse desin
Kral ve Nogaret
zehirlenerek
öldüler. Kedilerin
intikamını bir
gün nasıl olsa
Kara Veba alır.

Kedilere gelince; hayatımızı kurtardıklarını söylemek abartılı olmaz, zira 12** yılındaki veba salgınında kara ölüm bizim şatoya uğramadı. Kediler ortalıkta fare bırakmamışlardı!

Mektubun burasına saçılan mürekkep lekeleri konusunda sizi merakta bırakmayacağım: Uğursuz 13 Ekim 1307 sabahını ne zaman düşünsem ellerim titriyor. Uğursuz, bin defa lanetli sabah! Güneşin ilk ışıkları, biraderlerimizi tutuklamaya gelen Kral'ın adamlarının yolunu aydınlattı. Şer, tüm krallığı kaplayarak Alpleri ve Ren'i de aştı, Pirenelerde durdu. Kırmızı haçlı beyaz cüppeyi şerefle taşıyan şövalyeler akıllamaz iftiralarla sorgulandılar, kırıldılar, katledildiler. Temple çöktü. Pireneler'in ötesine kaçabilen sizler en talihlilersiniz. Mamafih ben de halime şükrediyorum. Büyük zulümden birkaç gün önce ****'deki commanderie'nin şapelini inşa eden duvarcı ustalarını denetlemeye gitmişim. 13 Ekim sabahı, haber duyulur duyulmaz beni kaçırıp Paris'teki kilise inşaatlarından birinde sakladılar. Ustura yüzü görmemiş sakalımı traş edip bana Paris'li burjuva elbiseleri giydirdiler. O zamandan beri, üzerimde eğreti gibi duran bu elbiseler ve bu suratla duvarcılarının muhasebecisi rolünü oynuyorum. Yıllar boyu Temple'a kaleler, kiliseler inşa eden bu insanlar, en az benim kadar keder ve isyan ile yüklüler ve Temple'ın fikri mirasına sahip çıkıyorlar.

1308'in Ocak ayında, benim bağlı bulunduğum commanderie'nin akıbeti hakkında bilgi edinmeye başladım. Sorgu başlayınca, gerçekten okültizme bulaşmış biraderler birbirlerini elevermişler. Mel'un Philippe le Bel ve Nogaret'ye uşaklıkla mükellef sorgu heyeti elbette bu kadarlık şeyle tatmin olamazdı, tüm tarikati kirletmek lazımdı. Elde tutulması imkansızlaşan birkaç müstahkem mevkiyi Haşaşınlere devretmiş olmamız, gizlice idüşmanın dinine geçmekle suçlanmamıza bahane olmuş. İman ve namusundan şüphe edilmeyecek biraderler de binbir ahlaksızlığın yanında büyücülükle suçlanmışlar ve suç delili olarak da Haşaşınlerin hediye ettiği bazı astronomi kitapları ile kediler gösterilmiş! Evet, kediler... Sorgucuların şeytani zekası, cahil halkın kediler hakkında ürettiği batıl inançlardan ustalıklı yararlanmış. Bu gülünç iftirayı kabul etmeye biraderlerin vicdanı elvermemiş, o yüzden sorgu heyeti onların bedenlerini ikna etmek zorunda kalmış.

Hepsi odun yiğınları üzerinde törenle yakıldı: Biraderler, kitaplar ve kediler. Haşaşınlerle olan dostluğumuza tanıklık edecek ne bir kitap, ne de bir hayvan kaldı, -benim gibi birkaç istisnayı saymazsak- ne de bir insan . Biraderlerin intikamını birileri alıyor: Rivayetler ne derse desin Kral ve Nogaret zehirlenerek öldüler. Kedilerin intikamını bir gün nasıl olsa Kara Veba alır. Kitaplara gelince: Bana kalırsa, o kitapları yakanlar aslında bir gün üzerlerine çökecek intikamı da hazırlıyorlardı. Cehalet, geç etki gösteren ama ağır bir cezadır.

Sorularınızı cevaplayabildim mi, genç biraderim? Karanlık kalan noktalar varsa tereddüt etmeden tekrar sorun. Sizi bilgilendirmeye çalışırken, geçmişin tatlı hatıraları ile dehşet ve keder zihnimde buluştu, birlikte yoğuruldu ve mürekkebin kara cüppesine büründü. Lafı fazlaca uzattıysam beni bağışlayın; dedim ya yaşlı şövalyelerin elleri kılıç tutmaz olunca çeneleri düşer. Yazışırken lütfen tedbiri elden bırakmayıp gizlilik kurallarına uyun. Ve ne olur bana yazmaya devam edin, mektuplarınızın yaşlı günlerime biraz olsun ışık getiriyor. *Dominus vobiscum.*

↓

Fr. Foulques de La Couvertoirade, Militia Templi

Anno Domini 13** 3 Mart, Vespra, Paris

Adı bir zamanlar
Afrika kıtası olan
anakaranın
güney ucunda
bir üste,
Antarktika
torpraklarını
kuraklıktan
kurtarmak için
gerekli bilimsel
faaliyetleri
yürüten bir grup
bilimciydik.
Üssümüz,
altımızdaki
güney kutup
topraklarında
patlayan savaşın
etkilerinden,
üstümüzde
uzanan ve hiç bir
yaşam türünün
varlığına izin
vermeyen
cehennem
topraklarından
güvenli bir
uzaklıkta
kurulmuştu.

Adı bir zamanlar Afrika kıtası olan anakaranın güney ucunda bir üste, Antarktika torpraklarını kuraklıktan kurtarmak için gerekli bilimsel faaliyetleri yürüten bir grup bilimciydik. Üssümüz, altımızdaki güney kutup topraklarında patlayan savaşın etkilerinden, üstümüzde uzanan ve hiç bir yaşam türünün varlığına izin vermeyen cehennem topraklarından güvenli bir uzaklıkta kurulmuştu. Dünyanın geri kalan kısmı kuraklık ve savaşlar yüzünden çoktan yaşanılmaz hale gelmiş, varlığını sürdürürebilmek için elimizde kala kala Antarktikainin gittikçe kuruyan toprakları kalmıştı. Bu topraklar dünyada kalan bir kaç milyon insan için o kadar değerliydi ki, paylaşım mücadelesi topyekün -ve önceki bütün savaşlar gibi akıldışı boyutlarda- bir savaşa dönüşmüş, ve birisi dünya üzerinde kalan her türlü yaşam biçimini yok edecek silahı harekete geçiren o meşum düğmeye sonunda basmıştı.

Diğerleri, yani dünyada kalmayı tercih eden veya buna mecbur bırakılan insanların dışında kalan herkes, uzun bir süre önce dünyayı terketmiş, önce aydaki kolonilere, orası yaşanmaz hale gelince Marsitaki kolonilere gitmişler, orası da yetmeyince binlerce kişilik gruplar halinde gemilere binip evrenin sınırlarına doğru sonu belirsiz bir yolculuğa çıkmışlardı.

Güney kutup topraklarında süren savaş yüzünden uzunca bir süredir bölgeye gidemiyorduk. Uzun zamandır korku ve endişeyle beklediğimiz haber Cehennem Topraklarının sınırında, toplam dokuz kişinin yaşadığı yeraltı üssümüze ulaştığında, güney ufkunu kaplayan ve sıradan bir termal fırtına habercisi olmasını umduğumuz kara bulutların aslında insanoğlunun o güne kadar yarattığı en öldürücü silahın kaldırdığı ölüm bulutu olduğunu anladık. Bulutun bize ulaşması, hava durumuna ve termal rüzgarlara bağlı olarak bir gün de sürebilirdi, bir hafta da. Yaptığımız durum değerlendirmesi toplantısında -aslında yapılacak fazla bir şey olmadığı açıktı; kaçacak hiç bir yerimizin olmadığı, dahası en ufak bir ümit kırımının bile kalmadığının hepimiz farkındaydık- içimizden iki kişi hiç bir şey yapmayacaklarını ve hiç bir yere gitmeyeceklerini söyledi. Biz ise, milyonlarca yıllık evrim sürecinde değişmeden kalan, belki de değişmeyen tek dürtü olan hayatta kalma dürtüsüyle mi, yoksa olanların, yalnız şimdi değil, tüm insanlık tarihi boyunca olanların akıldışılığı -ya da tam tersi, kendini topyekün yoketmenin insanlık durumunun en temel ve yadsınamaz en somut gerçeği olduğu- karşısında duyduğumuz isyandan mı pek emin olamadan, ama en ufak bir kurtulma ümidimiz olmadığı bilincinde ve insan neslini bir şekilde sürdürme ütopyası taşımaksızın oradan uzaklaşmayı, mümkün olan en uç noktaya kadar gitmeyi seçtik. Gideceğimiz bu uç nokta ne coğrafik, ne matematiksel, ne de felsefi bir uç noktaydı -bilinen anlamda keşfedebileceğimiz ve ulaşabileceğimiz bütün uç noktalardaydık zaten. Dünya üzerinde bir avuç toprak parçası üzerinde sıkışık kalmış, evrende ise gidebileceğimiz en uç noktaya kadar gitmek için yola koyulmuştuk. Bizim yolculuğumuz, bütün bunların dışındaki bir uca, belki de ta en başa, kapanması gereken bir döngünün iki ucunu birleştirmeye doğru bir yolculuktu.

Kalan yedimiz, her türlü arazi ve hava koşullarında kullanılabilen amfibik bir portör ve su sentezleyicisi, besin işleyicisi gibi yaşamsal destek ünitelerini taşıyan bir araçla -bütün silahlarımızı geride bırakarak- yola çıktık.

Göz alabildiğine uzanan çöllerden, kızgın güneşin altında eriyip yok olmaktan şimdilik kurtulmuş çelik bina iskeletlerinden başka geriye hiç bir şey kalmamış hayalet şehir kalıntılarından geçerek kuzeye doğru ilerledik. «evrimizdeki her şey koyu sarı renkteydi. Gökyüzü bile. Zararlı güneş ışınlarını süzecek atmosfer katmanları yüzyıllar önce yok olduğundan gökyüzü, dedelerimizin

masalarında bahsettikleri maviliğini yitirmiş, yeryüzü ile aynı rengi almıştı. Yerçekiminin bizi yere bağlayan fiziksel gücünü hissetmiyor olsaydık, koyu sarı bir boşlukta asılı uçuyor olduğumuzu sanabilirdik.

Ardımızda ölüm bulutu, günlerce süren yolculuktan sonra öyle bir yere geldik ki, yaşadığımız bu hayat eğer bir son değilse, ve eğer öldükten sonra gideceğimiz bir cehennem varsa -cennetten ümidimizi çoktan kesmiştik- geldığımız bu yerden daha kötü olamazdı.

Linda Conner ©

Varabileceğimiz en son nokta...

Uç...

Herşeyin başladığı ve son bulacağı yer...

Ayaklarımızın altında, insanlığın bilinen tarihinin başladığı topraklar uzanıyordu. Üzerine yüzyıllardır hiç bir canlının gölgesinin düşmediği, ulaşabildiği her şeyi eritip kupkuru bir toza döndüren güneşin altında kırık kemik uçları gibi yerden fırlayan kayalar ve bunların arasında göz alabildiğine uzanan, basıldığı anda pudra inceliğinde bir toza dönüşüp dağılan bu topraklar üzerinde bir zamanlar insanlık tarihinin en renkli ve gelişmiş medeniyetleri yeşermiş -ve solmuş-, Dionysos bu topraklarda yetişen üzümünden yapılan şarapla sarhoş olmuştu. Buralarda bir zamanlar, fizyolojik ve anatomik olarak bize pek benzemeseler de, insanlar, bizim atalarımız yaşamış tarihin

Yaşanılan onca
şey (tarih?),
insanlık için bir
trajedi olsa da,
şimdi ve
buradaki benim,o
zaman ve
buradaki, veya
herhangi bir
zaman ve
herhangi bir
yerdeki birisi
için, diğer bir
değişle bir tek
insanın
doğumundan
ölümüne kadar
geçen süreyi
kapsayan bireysel
tarih için hiç de
o kadar önemli
değil.

bize bir masal gibi anlattığı muhteşem kentler, muhteşem medeniyetler kurmuşlardı.

Orada, küçük bir tepenin üzerinde durmuş altımızda düşmanca uzanan toprağa bakarken, bize tarih diye anlatılanların aslında insanların birbirlerini daha çabuk ve kolay yok etmek için yaptıklarının, savaşların, yıkımların, kan ve gözyaşının bir özeti olduğunu kavramıştım.

İyi şeyler mi? Vardı elbet. Ama ölüseviciler tarih bunların hiç birini gelecek kuşaklara aktarılmaya değer bulmamıştı. Masallarımız gibi rüyalarımız da kan ve kum rengiydi.

Ve ardımızdaki kara bulutlar gittikçe yaklaşmaktaydı.

Kayaların arasında sığınabileceğimiz, daha doğrusu son anlarımızı gölgesinde geçirebileceğimiz bir kaç küçük mağara bulduk. Bizi bir süre idare edecek kadar suyun dışında kalan her şeyimizi araçlarda bırakarak mağaralardan birine girdik.

Son sözler, son dokunuşlar, son bir kucaklaşma.

Sessizlik.

Bekleyiş.

Şimdi, burada, oturmuş mağaranın duvarlarına bakarken, yaşadığımız bütün bunları, öncesini, onun da öncesini düşünüyorum. Uzun, çok uzun yüzyıllar önce burada, benim oturduğum yerde oturmuş mağaranın duvarına bakan birisi. Bir insan.

Bir kavrayış; öylesine net, öylesine yalın ve öylesine somut bir kavrayış:

Yaşanılan onca şey (tarih?), insanlık için bir trajedi olsa da, şimdi ve buradaki benim,o zaman ve buradaki, veya herhangi bir zaman ve herhangi bir yerdeki birisi için, diğer bir değişle bir tek insanın doğumundan ölümüne kadar geçen süreyi kapsayan bireysel tarih için hiç de o kadar önemli değil.

Ya da...

Tarihin, zamanın, dünyanın, dünya üzerindeki gelmiş geçmiş tüm insan yaşamlarının en uç noktasında, şu anda ve burada, kalan son yedi kişinin sığındığı bu mağaranın bomboş sarı duvarı önünde, bütün her şey önemini yitiriyor.

Etrafıma bakıyorum. Mağaranın zemininde, duvarlardan kopup düşmüş kuru kaya parçaları. Bir kaşını toplayarak suyla karıştırıyorum. Suyu korkunç bir iştahla çeken kaya topakları bir anda çözülüp koyu sarı bir çamura dönüşüyor. Toprak, mağaranın duvarları, etraftaki her şey koyu, kirli bir sarı. Bu tekdüzelige renk verebilecek tek şey, bu gezegen üzerinde yaşamaya başlayan ilk insanla benim aramdaki yeg,ne somut bağ olan ve damarlarımda dolaşan yaşam kaynağım: Kanım. Sol avucumda bir kesik açıyorum. Damla damla akan kan bulamaca gittikçe koyulaşan bir kırmızılık veriyor. Bu bulamaçtan parmak ucumla bir miktar alıp, duvarda gizli görüntüleri, ama en altta ve en derinde olanları çizmeye başlıyorum. Bir zamanlar bu topraklar üzerinde yaşamış insanlar, yürüyen, konuşan, sevişen, avlanan insanlar çiziyorum. Korkan, üzülen, sevinen, ağlayan, gülen insanlar; soyları çoktan tükenmiş hayvanlar; ağaçtan, taştan, topraktan, kamıştan yapılmış evler... Sonra elimi olduğu gibi bulamaca batırıp avucumu mağaranın duvarına dayıyorum.

Ben bu dünyada yaşayan en son -ilk- insan değilim.

Ben, benim... Şimdi ve buradayım.

..

Saldırı sırasında,
pek çok kere
yenilginin tam
ortasında
durduğumuzu
duyumsadığım
anlar da oldu.
Uçsuz bucaksız
kırlar sarı-beyaz
papatyayla
örtündüğünde,
dağlar, ağaçlar,
askerlerimin
başlıkları, kendi
tuğum karla
kaplıyken,
çadırım
fırtınanın ve
sağanak
yağmurun
altında fındık
kabuğu gibi
yalpalanırken,
yiğit
cengaverlerimle
birlikte, yenildik,
yenildik, yenik
düştüğ, diye
hepbir ağızdan
bağırдық

Saldırı düşüncesi sıcak, yapışkan bir yaz günü aklıma düştü. Beni hiç yalnız bırakmayan askerlerim, oturduğum masadan aniden kalkıp gözlerimi diktiğim uzakları işaret ederek saldırı planımı açıkladığımda, her zamanki gibi itaat ettiler. Onlara o zamanlar çok inandığım, ama şimdi ne kadar anımsamaya çabalasam da aklıma gelmeyen pek çok neden saydım. Arka arkaya. Hızlı hızlı. Oysa hepsi açıklamalarımı sıralamaya kalmadan dört bir yana koşuşup hazırlanmaya başlamışlardı. Zırhlarını parlattılar. Mızraklarını onardılar. Zorlu bir akın olacağını biliyorlardı. Ben de biliyordum.

Zafere çok yaklaştığımızı düşündüğüm anlarda bile yalnızca buruk bir sevinç duyumsadığımın ayırına varıyordum ama, itiraf ediyorum, vazgeçmeyi aklımdan ucundan geçirmedim. Kalenin fethedilmeye değer olmadığını düşünseydim, ele geçirme niyetimi hemen, o anda, oracıkta terk ederdim. Böyle köklü bir yenilgiye karşın şimdi bile gücümü toplar toplamaz, askerlerim dinlenir, ordum donanır, atlarım eski gücüne kavuşur kavuşmaz gene kaleyi kuşatacağımdan kuşkum yok.

Saldırı sırasında pek çok kere yengiye bir tek adımımız kaldığını duyumsadığım anlar oldu. Pek çok kere. O adımın düşüyle çayırın ortasına kurulmuş çadırımda heyecandan titrediyimi, çenemin mutluluktan kasıldığını anımsıyorum. Bir tek adım. Ve kale benim. Düşlemesi bile sonsuz doyum veren bu adımları atmak yerine onları kenarları sırma işlemeli ipek mendillere sarıp, büyük kapakları sedef kâkmal çanaklarda saklamayı yeğledim.

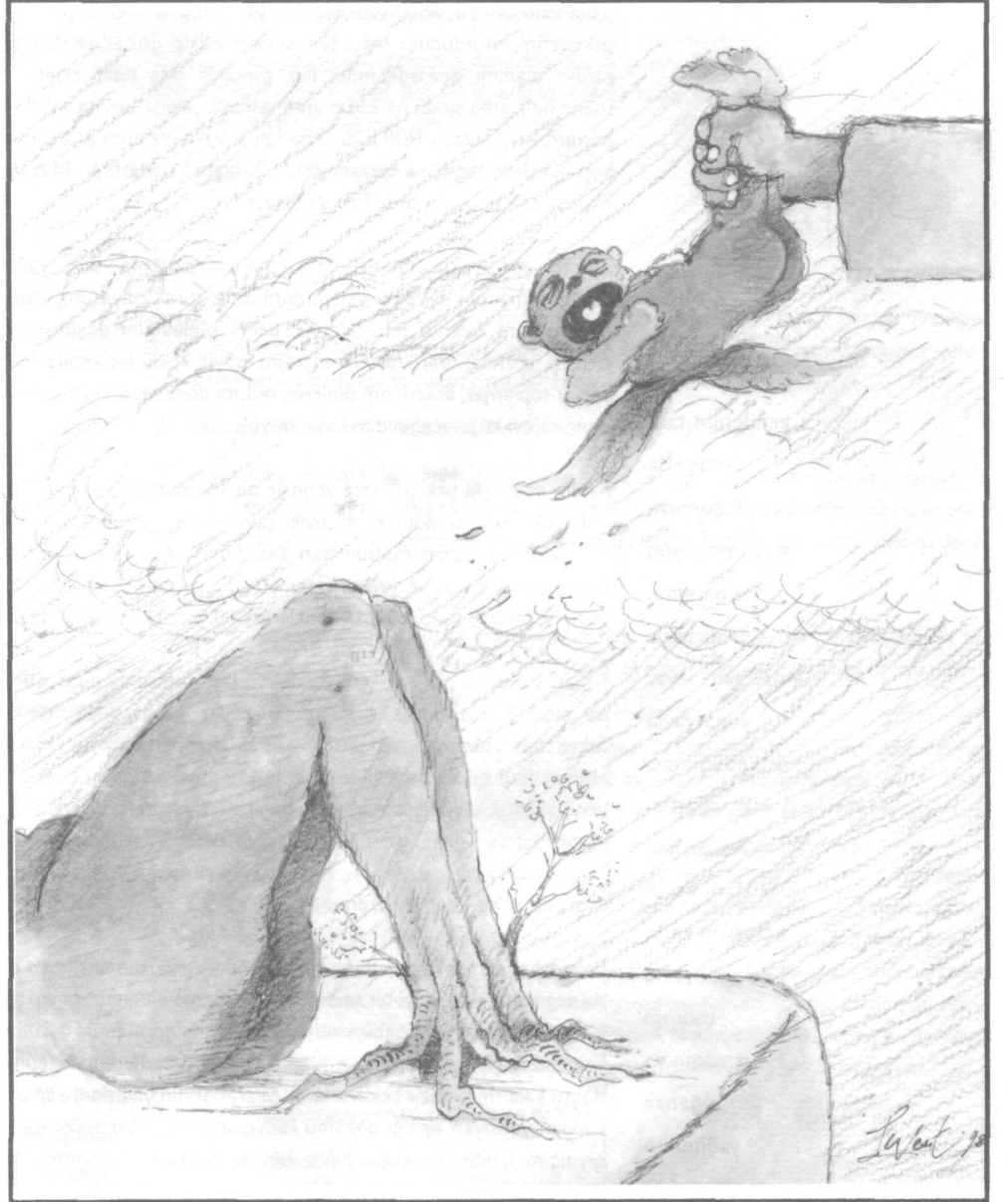
Saldırı sırasında pek çok kere yenilginin tam ortasında durduğumuzu duyumsadığım anlar da oldu. Uçsuz bucaksız kırlar sarı-beyaz papatyayla örtündüğünde, dağlar, ağaçlar, askerlerimin başlıkları, kendi tuğum karla kaplıyken, çadırım fırtınanın ve sağanak yağmurun altında fındık kabuğu gibi yalpalanırken, yiğit cengaverlerimle birlikte, yenildik, yenildik, yenik düştüğ, diye hepbir ağızdan bağırдық. Oysa gerçek yenilginin tadı çok daha kekrek ve ekşiydi.

O geceyi çok iyi anımsıyorum.

Kaleye her zamankinden daha yakın değildik. Her zamankinden daha cesur, daha dayanıklı da değildik. Ve daha iyi bir saldırı veya savunma planımız da yoktu. Aksine, aylardır kuşatma halinde olmanın verdiği birikintinin tortularına gömülmüş durumdaydık. Masmavi kale tam karşımızdaydı. Askerlerimin zırhları ay ışığında parlıyordu. Ellerindeki mızrakları gökyüzüne doğru kaldırmış, hazır bekliyorlardı. Mızraklarının yıldızlara saplanmış sivri uçlarına bulaşan kandan yansıyan ayışığı gözümü kamaştırıyordu. Atımın üstündeydim. Rengarenk, üstüste giydiğim giyitlerim, kuşandığım kılıcım, sorguçlu başlığımla tam bir başkumandandım. Dimdik duruyordum. Gözlerimi karanlık uzaklara dikmişim.

Ve sonra yenildim. Oracıkta. Sessiz, sakin.

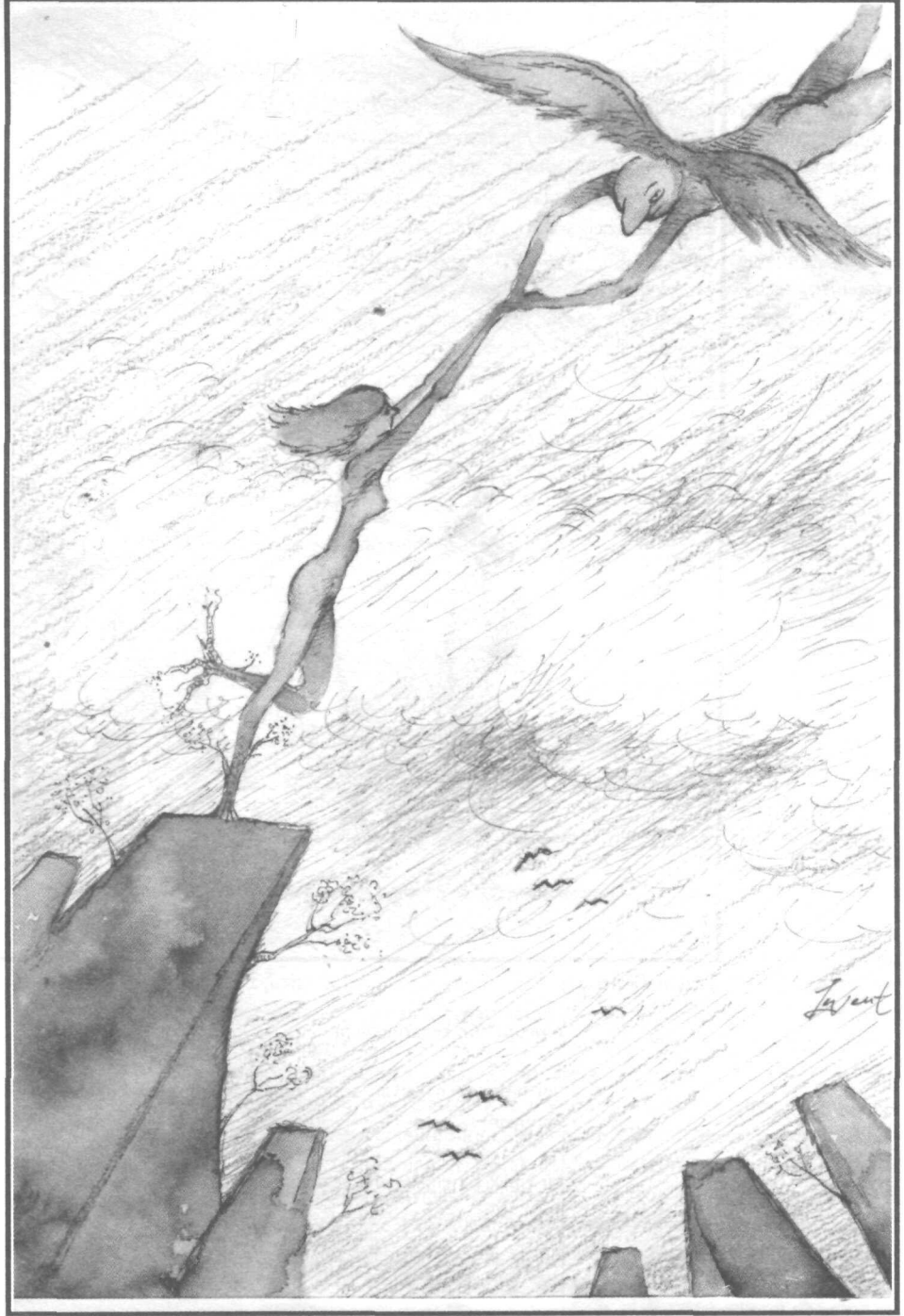
↓

Levent Gönenc

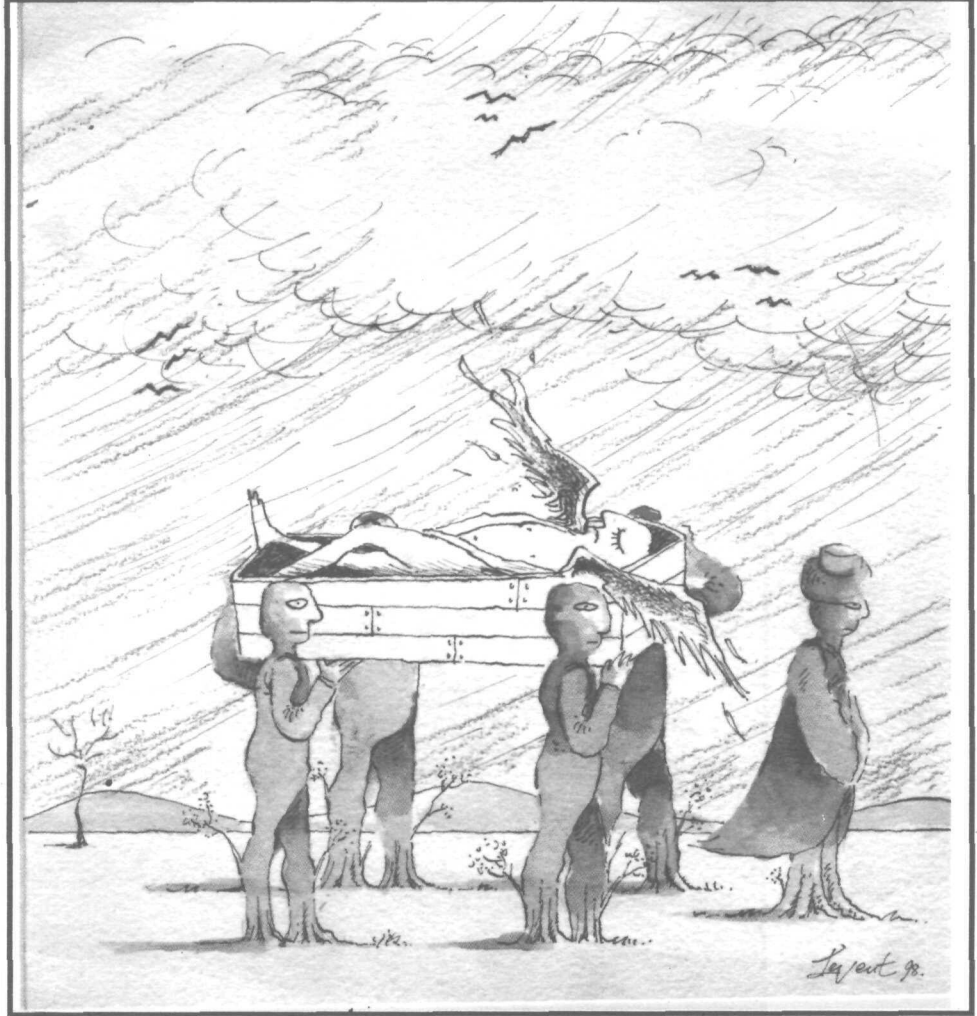
1. en sıkıntılı anlarımızda bakıp bakıp güldüğümüz o karikatürü hatırlıyor musun? hani, arkadaşları rahat rahat yemeklerini yerken uçurumun kenarından güneşin batışını seyreden kuş karikatürünü. işte oradayım şu anda... ama güneş çoktan batmış. yine aldatıldık anlayacağın... tıpkı 'dünyanın ucundaki fener' aldatmacası gibi... hani yuvarlaktı dünya, demiştin, nasıl bir ucu olur ki? sen aşkıydın, 'bir' noktasındaydın, ucu vardı duygularının. ben yalnızdım, 'sıfır' noktasındaydım, kısır döngü. hadi duygularımızı kodlayalım, duygusallığın uçurumuna koşalım ve güneş batarken bağıralım. 11100101001000010001111100101 00101110011101100101

2. sana, gel uçurtma yapalım, dediğimde, istemem demiştin hani. istemem uçurtmayı, sen bana 'uçurt' yap çünkü ben uçmasını istiyorum. işte o noktadayım şu anda. her şey uçurtma. gücüm tükendi. uç gücün sınırı. bilirim güç hep senin gücüne gitmiştir. o yüzden yormayacağım düşüncelerini. sen kendini tanımlayamayan her şeye bir düzlemde bakmayı seversin çünkü. uç sadece düzlemedir.

Levent Gönenç

3. uzun süre aynı kızın peşinde koşmuştuk hani. bir yokuşun tepesinde oturuyordu. işte o yokuştayım. peki yokuşun ucu aşağıda mı yukarıda mı. uç hedefindir demiş miydin bir zamanlar bana?.. dediysen bile emin değilim artık. aynı kızın göğüs uçlarını emmek istediğimizde hedefimiz neydi? zaten dilimizin ucundaki sözleri bakışlarımıza dökmek istediğimizde yaşlanmadık mı? ne zaman ki çöktü kodlarımız, o an beyinlerimizin ulaştığı son noktada belirledik konumumuzu. kara delik, kara delik, kara delik...

Levent Göneç

o uçurumun kenarındayım.

yol bitiminden kalkan sesin, karşı konulmaz bir umursamazlıkla gelip burnumun ucuna konuyor.

bir çığlık, bir çığlık daha ve diyorsun ki :

UÇ

↓

Yok, diyorum
sana, bir yerde
yanlış girmiş
olmalısın yumağı
çözmeye.
Aldatıcı uçlar
var, oradan
çekmeye hemen
başlayabilirsin ve
bir süre sonra
ilmik ilmik
düğümlebilir
bütün yumak.
Asla açamaz ve
jüri gününde,
düğümlemiş
koca yumağın
ve ondan sarkan
ucu düğümlere
varan sefil
iplerine
karşlarına
çıkılmak zorunda
kalırsın.

Koridorlarından hijyen ve modern binalara özgü o keskin demir-mermer-cam kokuları yayılan büyük binanın kapısından içeri girdim. Oldukça heyecanlıydım. Bu, tez hocamla ilk doğru düzgün görüşmemiz olacaktı. Dünyanın çeşitli yerlerinden insanların geldiği, görece olarak daha "kültürlerarası" bir bilimsel konumlanmayı benimseyen bu batılı enstitü, yıllarca adını duyup da uzak bir hayal olarak kabul ettiğim bir yerdi. Ama şimdi buradaydım işte! Bütün o isimlerini duyduğum, kafalarının üstünde haleleriyle dolaşan adamlarla bire bir görüşebileceğim, yazdıklarımı okutup fikirlerini alabilecektim. Seminerlerini izleyebileceğim ve ağız bir karışık dediklerini dinledikten sonra, oradaki dünyanın her yerinden gelmiş diğer insanlar gibi, iyi birşeyler yapmış, ulvi birşeylere karışmış hissi ve kafamda ünlemler, soru işaretleriyle oradan ayrılacaktım. Bu güzel şehrin sokakları bile dikkatimi dağıtamayacaktı. Ben de onlar gibi, o hep hızlı yürüten, saç-başı dağınık, pardesüsünün etekleri ve kaşkolları kendilerini hep bir adım geriden, bıraktıkları rüzgarda dalgalanarak izleyen, o deri çantalı, gözlüklü, o kafelerde ve metrolarda geçen boş üç dakikalarında ellerindeki kitaptan üç satırı üzerlerine kahve dökerek ya da metronun aldığı virajda sağa-sola savrulmuş okuyan adamlar gibi, birşeyler YAZACAKTİM.

Daha onbeş dakikam vardı. Her zamanki gibi erken gelmiştim. Kendi ülkemde, insanlar heryere gecikirler, tabii ben de. Ama burada, bu dalgın bakışlı, bu her zaman kaçan birşeyleri kovalar gibi koşturan adamlarla buluşmalarımda gecikmeyi asla göze alamamıştım. Kahve içip oyalanmak için, ceplerimde bozukluk arayıp makineye gittim. Önümdeki, afrikalıların, modern kıyafetlerimizin sefilliğini daha da ortaya çıkaran o şık ve renkli kıyafetlerinden birini giymiş olan kocaman siyah bir kadın, yanındaki avrupalı görünümü adama anlatıyordu:

"Yok, diyorum sana, bir yerde yanlış girmiş olmalısın yumağı çözmeye. Aldatıcı uçlar var, oradan çekmeye hemen başlayabilirsin ve bir süre sonra ilmik ilmik düğümlenir bütün yumak. Asla açamaz ve jüri gününde, düğümlenmiş koca yumağın ve ondan sarkan ucu düğümlere varan sefil iplerine karşlarına çıkmak zorunda kalırsın."

"Ama hâlâ açılacak gibi yumak, söyledim sana, birazcık düğümün arkasını görebilseydim..."

"Bak, iki tip sosyal bilimler doktora öğrencisi vardır. Birincisi, bulduğu ilk uçtan hemen çekiştirmeye başlar. Yumağın bütünlüğünü göremediği için de, bir süre sonra hepsini düğümleyebilir, ve içinden çıkılmaz duruma getirebilir. İkinci tür, daha temkinlidir. Yıllarca, birşey yapmadan, yumağa bakar. Bütün ilmiklerini, onların neden orada olduklarını anlamaya çalışır. Bu ikinci kategori de ikiye ayrılır. Birinciler, yumağın bütünlüğünden büyülenir, onu açmaya bir süre sonra üşenirler ve hayatları boyunca yumağı anlamış ama birşey yazmamış isimsiz dahiler olarak kalırlar. Onların tartışmalarda ve entellektüel ortamlarda her zaman saygıdeğer konuları ve bol bol düşmanları olur. Yumağın bütünlüğünden öylesine haberdardırlar ki, hiçbir yapılan "çözümleme" onları tatmin etmez, her çalışmayı eleştirirler. İkinci tür ise, başarılarıdır. Yıllarca herkes onların

Birak onları,
onlar
kurnazdırlar.
Düğümüleri
kursünün altına
gizleyip, yalnızca
çözölmüş ipleri
büyük bir
pazarlama
kabiliyetiyle
sunarlar. Jüri ise,
kursünün altında
gizlenen
düğümüleri
görmezden gelir.
Bunlar vasat
işlerle uğraşırlar
ömür boyu,
çözölmüş kısacık
ipleri, gitgide
daha da düğüm
olup yok olur ve
onlar kısa sürede
sönerlerken, hep
haklarının
yendiğini
düşünürler
utanmadan.

hayatlarının kaydığını düşünür. Birşey yapmaz gibi görünürler. Oysa birgün, bütününü kavradıkları yumağı doğru ucundan çekmeye başlarlar. Yumak çözölüverir. Düğümüleri inat etmeden açılırlar. O insanlara böyle binalarda odalar tahsis edilir. Arkadan gelenlere yeni yumakları çözmelerinde yardımcı olmaları için."

"Yumağı çözen nice yeteneksizler yok mu yani?"

"Birak onları, onlar kurnazdırlar. Düğümüleri kursünün altına gizleyip, yalnızca çözülmüş ipleri büyük bir pazarlama kabiliyetiyle sunarlar. Jüri ise, kursünün altında gizlenen düğümüleri görmezden gelir. Bunlar vasat işlerle uğraşırlar ömür boyu, çözülmüş kısacık ipleri, gitgide daha da düğüm olup yok olur ve onlar kısa sürede sönerlerken, hep haklarının yendiğini düşünürler utanmadan."

Ağzım bir karış açık, onları dinliyordum. Kahve falan almayı unutmuşum. Diyebilirim ki, ödüm patlamıştı. Neler diyordu bunlar böyle? Bu ne biçim bir tuzaktı Tanırım? Kimse bana üniversitede, kocaman yumakların dipsiz kuyusundan bahsetmemişti! Zaten neden bahsetmişlerdi ki?

O sırada enstitünün sade ve şık giyimli muhafızlarından biri, serin bir yüz ifadesiyle adımı söyledi. Bana, hocamdan bir mesaj getirdiğini belirtip, siyah mermerden oyulmuş soğuk bir kutuyu verdi. Geldiği gibi serin bir ifadeyle gitti. Kutuyu korkarak açınca, içinde bir anahtar ve onun altına katlanarak yerleştirilmiş bir kağıt buldum. Kağıt, hocamın imzası ve mührünü taşıyordu. İçinde yazılı olan notu okudum:

"Ne yazık ki, acil olarak yurt dışına gitmem gerekti. Size bu anahtarı ve onun açtığı kapının yerini tarif eden krokiyi bırakıyorum. Kapının açıldığı odada, teziniz için gerekli bütün malzemeyi bulacaksınız. Bu malzeme de, size verilen bursa dahildir. O odada çalışabilirsiniz. İçindeki malzemeyle beraber oda, bursunuzun sonuna kadar sizindir. Bu aşamada size daha fazla bir yardımım dokunamaz zaten. Öncelikle sizin birşeyler yazmanız gerekiyor ki, onların üzerinden birşeyler yapabilelim. En içten başarı dileklerimle"

Uğradığım düş kırıklığını anlatmama gerek var mı? Yine de, bana bir görev verilmişti. Derhal toparlandım ve mektubun arkasındaki krokiye baktım. Kapıyı kolayca buldum. Anahtar deliğe tıpatıp uydü ve kapıyı açtım. Açmamla yüreğim ağzıma geldi: İçerde kocaman, canlıymış da soluk alıp-veriyormuş gibi bir büyüüp bir küçülen, ne plastik, ne yün, ne et, ne sıvı diyebileceğim bir maddeden yapılmış iplerden oluşan bir yumak vardı! Boyumun on misli büyüklüğündeydi. Bu devasa yaratığın içinden uğultular geliyordu. Sanki düzenli sarılmamış bir yumaktı. Bir süre, ne kadar zaman bilmiyorum, kaçıp-gitmekle, yumağa yaklaşip yakından incelemek arasında bir yerlerde donup-kaldım. Bu da neyin nesiydi? Neden sonra, yavaşça yaklaşınca, çevresinde, sanki yaklaşanı çekimine alan bir manyetik alan olduğu hissine kapıldım. Biraz ötede, üzerinde tezimin başlığı yazan bir pirinç levha gördüm: "Türkiye'de İslamcı Öznenin İkilemi: Cemaatten Bireye". Başlığın altında bir ok, yumağı gösteriyordu. Aşağıdayken, kahve makinesinin orada duyduğum konuşma aklıma geldi. Demek buymuş! Demek bundan bahsediliyormuş! Yumağın içinden, birçok yerinden, o afrikalı kadının bahsettiği aldatıcı uçlar çıkıyordu. Bana doğru eğilip-bükülüyorlar, sanki cazibelerine kapılmamı ve onları çekip tuzağa düşmemi istiyorlardı. "İyi ki o kadının dediklerini duymuşum" dedim kendi kendime. Ve yumağı, telaşlanmadan, yalnızca izledim bir süre.

Sonraki günler, yumağı keşfetme çalışmalarım bir alt kattaki kütüphanede geçti. Bu

Bir yumağın, tek
bir çözüme yolu
yoktu. Aksine,
yumağı
inceledikçe,
çözüme yolu
olma şüphesini
taşıyan uçlar
çoğalıyor, bir
müddet sonra
bütün o dışarıya
sarkan uçlardan
şüphelenmeye
başlıyordunuz.
Tam ümitsizliğe
kapılmak
üzereydim ki, bir
seminerdeki
bilimadamının
söyledikleri beni
derinden sarstı:
"Hangi uçtan
çekerek yumağı
açtığınız değil,
yumağı çözmeye
girişirkenki
kafanızdaki soru
önemlidir.

günlerde, çok ilginç bir keşifte bulundum. Bir yumağın, tek bir çözüme yolu yoktu. Aksine, yumağı inceledikçe, çözüme yolu olma şüphesini taşıyan uçlar çoğalıyor, bir müddet sonra bütün o dışarıya sarkan uçlardan şüphelenmeye başlıyordunuz. Tam ümitsizliğe kapılmak üzereydim ki, bir seminerdeki bilimadamının söyledikleri beni derinden sarstı: "Hangi uçtan çekerek yumağı açtığınız değil, yumağı çözmeye girişirkenki kafanızdaki soru önemlidir. Bu soruyu doğru sorarsanız, yumağı çözmeye yönteminiz de bundan etkilenecek, ve neresinden başlarsanız-başlayın, sonunda yumağı çözebileceksiniz. Önemli olan doğru ucu bulmak değil, yumağın bütünü görmek, içindeki uçların karşılıklı etkileşimlerini doğru tespit etmektir."

Bu şekilde aylar geçti. İnsanlardan tamamiyle kopmuş, takıntılı bir biçimde yalnızca yumağımla yaşar olmuştum. Gittikçe yumaktaki uğultunun, birbirini tamamlayan sesler bütünü olduğunu anlıyordum. Öyle ki, o uğultuyu çözmeye başladıkça, bir karmaşık müzik ortaya çıkıyordu. Ve her yumağın kendine özgü bir sesi, bir müziği vardı.

Ama bir türlü cesaret edemiyordum o manyetik alanı geçip ona dokunmaya. Yanlış yerine dokunmaktan, ve dokunduğum yerin çekimine kapılıp, yetersiz birikimimden dolayı çabucak hatalı ve eksik çözümlenme, yanlış bilgi alma tuzaklarına kapılmaktan korkuyordum. Çünkü dokunur dokunmaz, bir uç seçmek zorunda kalacaktım, içeri girmek için; ya da bana öyle geliyordu. Oysa o uçlara hiç güvenmiyordum, hiç! Önemli olan yumağın bütünü anlamamdı, çelişkilerini, ilişkilerini, uçlararası etkileşimleri... Bu ise, teorik bilgiyi gözardı etmememi ve kütüphane tozlarına daha da aşına olmamı gerektirirdi.

İyi ama, yumaktan kopuk bir kütüphane çalışması bir yerde hiçbir şey demek değildi. Yumak, yaşıyordu. Soluk alıp-veriyor, acı çekiyor, coşuyor, çelişkileriyle uğraşırken dönüştüyordu. Hiçbir yumağın sabit olmadığını öğrendim aylar geçtikçe. Yumaklar, yaşayan varlıklardı. Biz onları çözmeye çalışırken, onların her gün dışarıya verdikleri uçlar da değişiyordu. Bir süre sonra, yumağın dışarıya verdiği uçlarının değişme hızının, medyanın gündem değiştirme hızıyla olan paralelliği gözümde çarptı. Üstelik medyada, sadece "uç"ları paranteze alıp insanın burnuna sokuyorlar, "uç"ta aslında "bütün" yumağın olduğunu görmezden geliyorlar, ya da sadece görmüyorlardı. Birgün odaya girdiğimde, yumağın burnuma doğru harekete geçen ucunda, başı örtülü, güzelce bir genç kızın, gözyaşlarıyla ıslanmış "itirazcı" yüzünde, yıllarca varoluşunu içinden tanımladığı cemaate karşı çıkışını, tereddütlerini, bir birey olmaya çalışırken yok olma korkusunu ve bütünü içinde erimekten vazgeçme sancısını okudum. O akşam ise aynı genç kız ülkemizin televizyon kanallarından "karşı kutup"tan olanlarını seçmiş, birlikte basıldığı tarikat şeyhinin çoraplarını arabasına asan diğer tarikat üyelerini şikayet ediyordu karşı kutubun insanlarına. "Bizim inancımızı sömürdüler" diye hıçkırıyor, toplumdaki gençlerin inanç boşluğu içinde olduğunu söyleyip devlete önerilerde bulunuyordu: Devlet inanç işlerini üzerine alsın! ("Çıldırma işten değil, bir duvardan fırlayıp ötekine mi çarpmak lazım her zaman?", dedirtiyordu izleyenlere) O cemaate girmeden önce kendinden hiç emin olmadığını, nasıl davranması gerektiğini bilmediğini, diğer kızlar gibi mini etekler, dar kıyafetler giyerek dikkat çekmek ve edepli olmak arasında tereddüt ettiğini, bu isteklerinden utandığını söylüyor, cemaate girince bu sorunlarının ortadan kalktığını, zira artık hepsine birden sırt çevirmek için bir nedeni olduğunu belirtiyordu. Yaşadığı deneyim, onun için bir kırılma noktasıydı, bireyleşme isteğiyle bağıyordu televizyon ekranından, cumhuriyetçi çağdaş annelerin "Vah vah! Gitmiş kızın namusu, kirletmişler" diyerek dizlerini dövmelerine inat!

Bir başka gün, o kıza benzer birileri yumaktan fışkırmış uçlar olarak, yumrukları havada

Yıllar öncesinin
üniversite
bahçesinde
parçalanmış ve
"patlamış" bir
versiyonunu
görüp çocuk-
hafızamıza
korkuyla beraber
kazıdığımız
"toplumsal
hareketler" in, o
tarihsel
projeleriyle
beraber artık
geçerliliklerini
yitirdiklerini, her
yeri saran
liberalizmin
ideolojik
getirisinin,
kültürel
kimliklerin karşı
çıkış ve
sorgulama
mekanizmaları
olduğunu
söylüyorlardı.

üniversite bahçesinde bağırıyorlardı. Yıllar öncesinin, yine yumrukları havaya, başka sloganlar atan kızlarını barındırmış bahçenin değişen görüntüsünün kırılışı yerden yankılanan uzak bir askeri marş, tekbir seslerinden başı dönmeyenlerin kulaklarına çalınıyordu. Medyada duyulunan yalnızca uğultulu ve korkunç "Allahüekber"ler olduğunu söylemeye gerek yok.

Büyülenmeye vakit bile bulamadım. Kütüphane tozları bana, bir dönüşümü anlatmaktaydı. Yıllar öncesinin üniversite bahçesinde parçalanmış ve "patlamış" bir versiyonunu görüp çocuk-hafızamıza korkuyla beraber kazıdığımız "toplumsal hareketler" in, o tarihsel projeleriyle beraber artık geçerliliklerini yitirdiklerini, her yeri saran liberalizmin ideolojik getirisinin, kültürel kimliklerin karşı çıkış ve sorgulama mekanizmaları olduğunu söylüyorlardı. Eski toplumsal hareketlerin bugün söndüğünü buyuranlar, onların ölümünün yasını tutanlar vardı ve yalnızca gündelik sorunlarını birşeylerin sınırlarını zorlamak, sistemlerin üzerine kuruldukları zeminleri kaydırmak için kullanan insanları küçümseyerek, dizlerini dövüyorlardı aldatılan insanlık için. O küçük gündelik hayatların, sırtlarında taşıdıkları kimliği ifade edebilmek için, her türlü aşkın ideali sarsma gücünü küçümsemek, belki de bütün olan-biteni yalnızca bir kriz, değerlerin ve sistemlerin krizi olarak görmek mantığının bir devamıydı. Tüketim toplumunun "değersiz değerleri" nin insanları mahvettiği ve pasifleştirdiği bu yeni ortamda, bütün bu kimlikler de bu çılgınlığa karşı tepkisel cemaatvari içe kapanmalar olarak algılanıp, onların dizlerini iki kat dövmelerine sebep oluyordu. Bireyin kurtuluşu için hiçbir ümitleri kalmamıştı. Birey tüketen, eğlenen, yiye-içen, ve sahte seçimlerin büyüyle, yabancılaşmayı bile yaşayamayan, yabancılaşmanın ötesinde "gerçekten de gerçek" yanılması yaşayan bir yaratığa dönüşmüştü. Birşeyler kusursuz bir cinayet örneğine yakın olarak öldürülmüştü*

Kütüphane tozlarından bazıları ise, başka şeyler söylemekteydi. Sosyolojinin ve özgür bireyin tarihinin asıl şimdi başladığından, bu kimlik hareketlerinin artık bireyi aşkın hiçbir şeyin kalmadığı bir ortamda asıl "sistem dönüştürücü-sorgulayıcı" unsurlar olduklarından, gündelik hayattaki tüketim normlarının zaten cemaatvari bir içe kapanmayı mümkün kılmadığından, her içe kapanmanın "pazar" ile eklenmesi sonucunda başka birşeye dönüşmesinden ve onların da pazarı dönüştürdüğünden söz ediyorlardı. Kamusal alandaki görünürlük, söz söyleme hakkı ve kararlara etki etme gücünden oluşan iktidar üçgeninin her köşesini ayrı ayrı zorlayan bu kimlikler, gerekirse bu üçgenin içine yerleşmiş "tarafsız"ların meşruluklarını aldıkları o ulu Aydınlanma düşüncesine de bir omuz atmaktan geri kalmıyorlardı bu teorilere göre. Herşeyin kaydığı bir boşlukta düşme tehlikesine rağmen.

Bu noktada, söylemini aşkınlığa dayandıran bir tarihsel dönüşüm ve inanç projesinin içinden varoluşunu tanımlayan, kendini ideallere adanmış erkek ve kadınları gördüm yumağımda: Kocaman bir kumsalda, baş örtülü kadınlar, tesettür mayolarının içinde güneşleniyorlar, beş yıldızlı bir otelin hoparlörlerinden yayılan pop müzikte sohbet ediyorlardı. "Hele şükür bizim de gideceğimiz böyle bir otel açıldı." Biraz ötede ise bir genç kız grubunun içinden biri diğerlerine gazeteden birşey okuyordu. İslamcı bir gazetede bir kadın yazarın erkek yazarlara verip-veriştirmesini okurken ve dinleyenler de başlarını sallayarak onaylarken, 60'lı yıllardaki feministlerin sloganlarını bir uğultu olarak duydum uzaklardan gelen... Sonra bir cep telefonunun mekanik melodisi kesti uğultuları. Genç bir kadın plajın erkek tarafındaki kocasıyla konuştuktan sonra diğerlerine yemeğe gideceklerini söyleyip izin istedi ve kalktı. Onu gören, yazıyı diğerlerine okuyan kız ise herkesin gözünü alan altın saatine bakarak kendisinin de kalkması gerektiğini belirtip, tezi

için biraz çalışacağını da özenle vurguladı.

Ö genç kızın gözlerindeki hırslı, inançlı ve inatçı pırıltıdan büyülenmişim. Ve odada açıp önüne koyduğu dizüstü bilgisayarının gelişmişliği, otel rafında duvara dayalı duran Kur'an CD-Rom'u, yere serili seccade görüntüsü ile beraber kulaklarımda yankılanan, daha önce hiç duymadığım bir müzik aklımı başımdan almıştı. Çekiştirecektim 'bu küçük ucu. Küçük "Uç"ları küçümseyip bütün yumak hakkında kocaman sözler söylemeyi yeğleyenlere inat... "Uç"un varlığının öneminden dem vuracaktım, stratejilerden değil, gündelik hayatın dönüştürücü gücünden söz edecektim. O sırada bir başka uç, omuzumdan dürttü. Acı ve ekşimiş bir koku yayıldı ortalığa. Hüzünlü bir ağıt duyuldu, arka planda tekno müziğine bulanmış türkülerle karışık. Bir başka cemaati terk etmiş genç bir delikanlı, zeki pırıltılar saçan gözleriyle bana bakıp "Artık hiçbirşeye inanmıyorum" dedi. Bu delikanlının kendini anlatırken "Ben, girdiğim bütün imtahanlarda başarılı oldum, her okulu birincilikle bitirdim. Üniversite girişte ilk otuz arasındaydım. Ama köyümden çıkıp-geldiğimde, cemaatler başarıyı desteklediler, ve benden bir kukla yaratmak istediler. Ben Devlet diye birşey bilmiyorum, yok zaten. Hayatımda benim devlet falan yoktu. Ben insanlara hiçbirşey borçlu değilim. Hiçbir ideal için kendimi feda etmem, hiçbirine de inanmıyorum zaten. Tek bir şeye inanıyorum: Para! Param olsaydı, güçlü olurum. Artık tek bir amacım var: Bir şekilde zengin olmak." sözleriyle biten hikayesi de olası bir çözümleme ucu muydu yoksa? Korktum. Daha hiçbirşey anlamamış olmaktan korktum. Aceleyle yumağın dışına çıktım yeniden. Anladığım şey, yumağın dışarıya verdiği uçlarda bütünü barındırmasının çok ötesindeydi. Artık bütün diye birşey yoktu. Bütün'den yana tavır koyanların adlandırdıkları şekliyle "uç"lar, yumağı oluşturmaktaydılar. Ona baktım: Her zamanki gibi soluk alıp-veriyor, her saniye değişiyor, her zamanki korkutucu görüntüsüyle kibirini doya doya yaşıyordu. Ona doğru olanca gücümle bağırdım: "İyi ama sen gerçek bir yumak değilsin ki, uçlarını küçümseyebilecek! Sen uçlardan oluşuyorsun artık!" Ve elimi uzatıp ona dokundum. O karmaşık müzik kafamı doldururken, bütün mesafeli durma çabalarımı, manyetik bir alanın çekimi yerle bir etti ve yumak olanca gücüyle beni içine aldı. Kütüphane tozlarının sakın ve huzur verici ortamından koparak o insanı sersemleten karmaşanın müziğini içime saldı. Başım bu müziğin akıl-almaz ritmiyle zonklarken, delirmemek için parazit yapan kendi müziğimi susturmaya çalıştım. Kendi müziğimin filtresinden onu dinlemeye devam edersem, beynimin zonklamasının asla dinmeyeceğini, ayaklarımın hiçbir yere basamayacağını, geçmişimden gelen görüntülerin uçları düşümleyeceğini, en korkuncu da, yumağın o özgün ezgisini hiç duyamayacağını anladım. Müziğimi susturmaya çalışıp yumağınkiyle içimi doldururken, artık hiçbirşeyin eskisi gibi olamayacağını hissediyordum.

Çekiştirecektim
bu küçük ucu.
Küçük "Uç"ları
küçümseyip
bütün yumak
hakkında
kocaman sözler
söylemeyi
yeğleyenlere
inat... "Uç"un
varlığının
öneminden dem
vuracaktım,
stratejilerden
değil, gündelik
hayatın
dönüştürücü
gücünden söz
edecektim.

.I.

* Fikir Baudrillard'dan alınmıştır. Bk. Jean BAUDRYLLARD, Le Crime Parfait, Ed. Galilée, Paris 1995

Denizin karayla birleştiği yeri çiziyorum ayakkabımın burnuyla.
Yanımda bir çocuk.
Yaşından küçük gösteren, aklını benden gizleyen bir kız.
Çıplak ayaklarını kızgın kumdan sakınarak çizdiğime bakıyor.
Çizginin üstünde yürüyerek dalganın bozmadığını bozuyor.
Köpüklenen adını küçük adımlarıyla siliyor.
Kumsalı adsız bırakıyor.
Adımı soruyorum ona.
Omuzunu silkiyor.
Yazmaya yeltendiğimde elime asılıp beni çizikten uzaklaştırıyor.

Su dolu bir uçurumun kıyısından geriye çekiliyoruz.
Beni sevdiğini sanıyorum.
İnanıyorum kıza.
Gönülsüzce uzaklaşıyorum kıyidan.
Götürdüğü yere gidiyorum.
Kumsalı bitiriyoruz.
Kumluk tepeyi asıyoruz.
Karayı enine geçip öteki kıyıya geliyoruz.
Burayı seviyor kız.
Bu yanda olmak istiyor.
Hoşlanmadığım kıyıya getiriyor beni.

Onu sevdiğimi sanıyorum.
İnanıyorum buna.
Birlikte olmaya katlanıyorum.
Astığımız tepenin gölgesi düşüyor üstümüze.
Bıraktığımız kıyıda batan güneşi göremiyorum durduğum yerde.
Ardıma bakmamamı söylüyor kız.
Suyun ortasını gösteriyor.
Tasmasını ağızından bırakmamış bir süs köpeği yüzüyor bize doğru.
Aramızdan geçen bir martı gidip köpeğin sırtına konuyor.
Bir fok balığı görünüyor, oyunculuğunu su üstünde bırakıp kayboluyor.
İri gözlüklü bir dalgıç, bir yelkenli, bir deniz otobüsü, üç bacalı bir gemi.
Hiçbirini görmüyor kız.
Bize yaklaştıkça suya gömülen köpeğe bakıyor.
Ayakları ıslanmadan havalanıyor martı.
Gölgeler uzuyor.
Dalgıç, yelkenli, otobüs, gemi karanlıkta kayboluyor.
Köpek kaybolduğu yerde duruyor.
Böyle diyor kız.
İnanıyor söylediğine.

Benim de inanmamı istiyor.
Öyle görünüyor.
Bu karanlıkta istediği gibi görünebilmek için uğraşıyorum.
Boşuna.
Durmak yoruyor beni.
Köpek gibi kaybolmak istemiyorum.
Kızı kıydan uzaklaştırıyorum.
İki kıyının ortasında, karanın bir ucundan öteki ucuna yürüyoruz.

Kaç yaşında olduğumu soruyor kız.
Sakalımın ne işe yaradığını bilmek istiyor.
Gözlüğümün camlarında yüzüne bakıyor.
Ayaklarımın büyüklüğüne şaşıyor.
Bir ara adımlarımızı sayıyor.
Saydıkça geride kalıyor.
Yavaşlıyorum.

Karanın ucuna varmamız uzadıkça sabırsızlanıyorum.
Avuçladığım çakıltaşlarını sazlara fırlatıyorum.
Şaşkın bakışlı bir martı havalanıyor, kanatlarından birini kızın omuzuna vurup denizde kayboluyor.
Kıza köpeği anımsatıyor bu uçuş.
Onu yanımıza çağırıyor.
Benim adımları söyleyerek, kaldığı geriden bana bakarak çağırıyor köpeği.
Yanılgılarla sarıp sarmaladığı düşüncelerinden kurtarmak istiyorum onu.
Yanıma çağırıyorum.
Geliyor, önümde diz çöküp düşmüş çoraplarımı çekiyor.
Beni sevdiğine inandırıyor kendisini.
Sesimi çıkarmıyorum.
Adını yazıyorum yalnızca.
Ayakkabımın burnuyla.
İzi silmesin diye onu durduğumuz yerden ayırıyorum.

Köpekten uzaklaştıkça karanın ucuna yaklaşıyoruz.
Paletleri elinde bir dalgıç geçiyor önümüzden.
Bir yelkenli, bir deniz otobüsü, üç bacalı bir gemi duruyor karşımızda.
Üçünden birine binebileceğimiz bir limandayız.
Adanın ucundayız.
Beni sevdiğini söylüyor kız.
Duyguları yaşına ters düşüyor.
Gemiye bindiriyorum onu.
Suya gömülen köpeğe dönüyorum sonra.
Kaybolduğu yerde buluyorum hayvanı.
Adımla çağırıyorum.
Yanıma geliyor.
Karanın öteki ucuna yürürken hiç görmediğim bir güneş doğuyor.

†

Kerem Yeğin

deligömleği

Adımlarım kontrolsüz, ilerlemeye çabalıyor,

Soluk ve kalp çok gürültülü

Bi de titreme...

YAŞAM MAHALİNİ TERKETMEYE YONELİK BİR GİDİŞ

Kaygı tırmanıyor... Düşünülen şeyin ölümle yakından
uzaktan alakası yok.

Belki birisi...

BELKİ BİR GERİ DÖNÜŞ?..

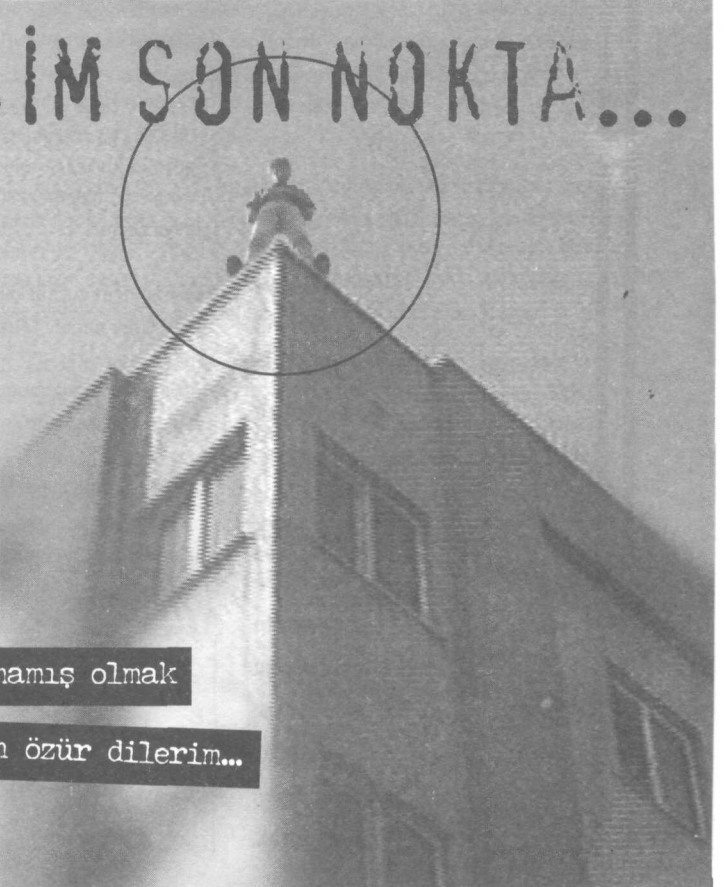
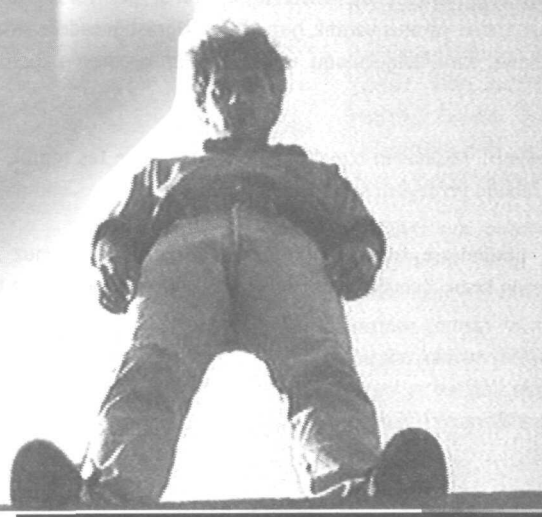
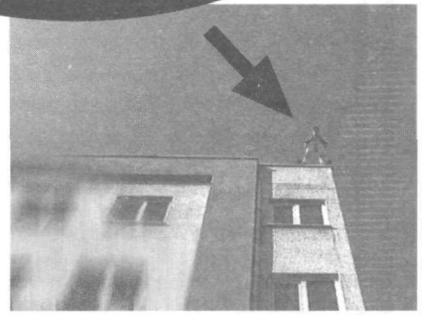
Bir sigara daha içmek lazım.

DÖNÜŞ?...

28 YIL SONRA,

GELDİĞİM SON NOKTA...

Herşeyden çok yaşamı toparlayamamış olmak

getirdi beni buraya, tam ucuna... Herkesten özür dilerim...

Tuzkabuğu

Köprü mü, tuzak mı? Anlamak için üzerinden geçmek gerekir. Ama her iki durumda da iki yakayı birbirinden ayıran tuzaktır. Geçen de geçmeyen de mazurdur.

Köprüyle tuzağı birbirinden ayıran üzerinden geçicidir. Peyniri yiyicidir. Güzeller güzeli bir prenses gerektir zehirli elmanın ağzına layık olduğu. Memnu meyveye cennetten kovulmalık peygamber gerekir.

Peynir geçici bir yay sabitliğinde kurban beklerken, güneşli tabakların içinde kalsiyum kaynağı olarak parlarken farklıdır. Yay bekler, tabak beklemez, arkadan ağlamaz. Tuzağın mekanizması gizli kesintisini kesintisiz göstermek. Köprü ise köpüren suların üzerinde beton beton, taş taşır, kurtardığıyla kurtulduğu iç içedir. Kesintisizliğini kesilebilmesinde demle. Diş macunu çürük dişli yanlışları herşeyden önce açığa sunmalı ki deliler gibi gülümseyelim.

Hayata yayılır tuzak ve köprüler. Yüz buruşturan tuzaktır, değeri farkedilmeyen köprü. Her anı geçip atlarız da takılınca farkediriz bir yerlere gittiğimizi. Zamanın geçişi de her geçiş gibi, her atlayış gibi, hatta atlamayıp gibi köprü köprüdür. Ama zaman yalanının rengi, süregittiği vehminde olduğu için geçen, geçilen ve yakalr bilinmez. Köprüler görünmez olur.

Zincir denince yarı oynak bir nesnedir görülen. Herbir halkayı birbirine bağlayan halkalar, halkalanışlar, tutuş ve bu tutuşlara bırakılışlar görünmez olur. Gerdanlığın artık boyunda gerilmeyişi için iflas gerektir, bir halkanın iflasıyla halkaların farkedilişi. Tuzak ölümdür. Toprak, yumuşak ve sessiz, gözler önünde uzanırken karalar içinde bilgeleşmek budur. Mezar çünkü sadece o zaman tuzak değildir. Ölü beden yaşayan bedenlerin elleriyle 'yerine' konur. Zokaya geliş son zaman köprüsü cilvesidir. Alay dolu bir sonsuzluk aktivitesi.

Tuzak yuvarlak olmayan, yuvarlanmayan dünyaya, gizlediğimiz selamımız. Bilinmeyen sorulara cevapsızlık. Bilip bilip gizlese de beklenmedik. Yarışı bekliyorsak üzerindeki köprünün kurucusu oluruz. Üstün yaratıcı yaratık, homofaber. Uğraştığı sadece susmamak, acıkmamak, özlemek, sıkılmak. Yarık dolguculuğu. Ölmemek. Gelip geçmeyen köprü, suyun içmeye çeşme.

Görülürse muz
kabuğu,
görülmezse
tuzak, görülen
tuzaksa
görülmeyen muz
kabuğu, görülen
kabuksa
görülmeyen
tuzak. Kabuğu
gören yoksa
değil,
göstermeyen
varsa tuzak.

Yaşamak için tuzağı bilmemeli. Misinadan olmalı. Taş toprağın içinde taş toprak, elmalar içinde elma olmalı. Muz kabuğu yerdeyken seyredilen bir gök olmalı.

Görülürse muz kabuğu, görülmezse tuzak, görülen tuzaksa görülmeyen muz kabuğu, görülen kabuksa görülmeyen tuzak. Kabuğu gören yoksa değil, göstermeyen varsa tuzak.

Tuz mu? O dil çapağı. Uzak.

Suç

Ayakkabılarımın yol betonunda esnemesine bakarken, etrafında gölgeler görüyordum. Ama bakmıyordum onlara. İnsanlar işte. Nesine bakacağım; ya kadınlardır, ya erkek, ya yaşlı, ya genç. Biliyorum onları, daha önce gördüm. En ilgi çekici şey belki bir deli görmek olurdu, mersine değil tersine giden. Ama delilere alayla ve gizli bir deli olmayış sevinç ve gururuyla bakanlardan değilim. Garip hareketler yapan hırpani görünümlü vücudun karşısında insanlar birlik olurlar. Gizli ürküşleri içinde daha zavallı olan onlardır. Bunu bilirim ve ilgilenmem.

Ayakkabılarımın içinde ayağım olduğu düşününce oradan yukarı çıkmam kolay oldu. Yürüyüşümden dolayı aynı yerde durmayıp garip bir şekilde salınarak ilerleyen bir vücudum olduğunu böyle farkettim. Gömleğim, pantolonum, omzuma çöken çantam, ayakkabılarım, iç çamaşırlarım vücuduma orasından burasından dokunuyor ve onların kah hafifçe, kah lastikli, pamuklu ya da sentetik tanıdık dokunuşlarıyla bir anda vücudumu, sınırlanışını farkediyorum. Bütün bunlara rağmen yürüyorum. İki dudağım birbirlerine değişiyor. Burun deliklerimin içinde bu yeni haber havası cisimleşerek silindirik küçük bir hortum oluşturunuyor, sonra düzensiz çıkıp gidiyor.

Kendimde bittiğim yerim. Belki burada başlamadım ama burada biteceğim. Annemin karnından nasıl çıktığımı, göbeğimden sallanan kanlı ipi görmedim. Nasıl kaçırdım? Halbuki sonradan şu erkek vücutlu kadının insanların içinden çıkan suratsız irinli yaratıklarla sav: ıtığı yapış yapış filmleri çok sevmişim. Görmedim işte ve nerede başladım bilmiyorum. Ama şu an buradayım. Gömlekle, ayakkabılı, yürüyorum, köşeleri dönüyorum, gölgeleri takip edip onlara çarpmıyorum, delilere gülüyorum.

Ya kendimde başlamadıysam. Ya daha küçük parçalardan biriktiysem. Ya da büyük bir şeyden koptuysam. Lego gibi, oyun çamurları gibi. Bunları düşünmekten hoşlanıyorum. Nesneye benzetiyorum kendimi çünkü. Tohumlar, şu garip görünmez hücrelerin bölünüp büyüdükleri organik durumu kavrayamıyorum. Soğanın lale oluşunu, karpuz çekirdeğinin, bol çekirdekli bir karpuzla dönüşümünü, kanlı irinli bir karından miniminacık çıkarın ben olduğumu. Külkedisinin arabasının ne kadar balkabağına dönüşüşünü anlayamıyorsam. Ölümü de bu yüzden anlayamıyorum. Gözlerimi böceklerin kemireceğin. Ama şu an buradayım ve nesne gibiyim.

Yapabileceklerim dönüştüklerim değil çünkü. Yapabileceklerim zihnimden çıkıyor ve nesne tarafımla yapıyor yapacağını. Saçlarımı ve boyumu uzatamıyorum isteyince. Şu her yanımı sarmış hücrelerle iletişimim sıfır. Kendinden küçük parçaya bölünemeyen asal atomlarla da aram için değil. Ama ehliyet kursunda bir kere daha saçma bir şekilde hatırladığım, suratsız hücrelerin bir araya gelmesinden oluşan organlarla benim işim. Özellikle de görüp bildiğim kontrol ettiğim derimin kapladığı şu eklemli olanlarıyla. Sınıf arkadaşlıklarında da böyleydi, sözünü dinleyeni, seni anlayanı seçerdin koluna girip beraber tuvalete gidip saçını düzelttiğin insan olarak.

Aslında korkuyorum. Onlardan; o büyüyen, bölünen, ölen küçücük görünmezlerden. Onu kocaman çizgisiz harita metod defterlerine sayfa büyüklüğünde, içindeki sıvıda yaşayan absürd isimli fertleriyle beraber çizmemiz ve deşifre etmemiz, suç üstü yakalamamız da yetmedi. Daha da anlaşılmas kıldı o böylece kendini. Bak, benim mitokondrilerim, RNAlarım, hatta dooksiribonükleikasitlerim bile var. Ürktük. Asit kötü bir şey. Kola da asitli ama. Neyse.

Korkuyorum onlardan. Delilere gülüyorum ama ne farkeder. İçimde kaynaşan kontrol edemediğim "onlar" var. Kaslı, derili, ayakkabılı ayağımla yaklaşmam gerekiyor. Kendimde bitmediğim, bitemediğim dank ediyor. Şu gölgelerinden takip ettiğim insanlara benzediğim ve karman çorman mitokondrileriyle ve onların da göremediğim karman çorman mitokondrileriyle beraber karman çorman birarada olduğumuz. İçimle değil, içimi bilerek diğimle içli dışlı olduğumu, ucumun bucaksız olmadığını, uç falan olmadığını, hatta birilerine "onlar" gibi görünmediğimi bilmek; 1 metre 60 santimetreye yakın bir uzunlukta olsam da.

.i.

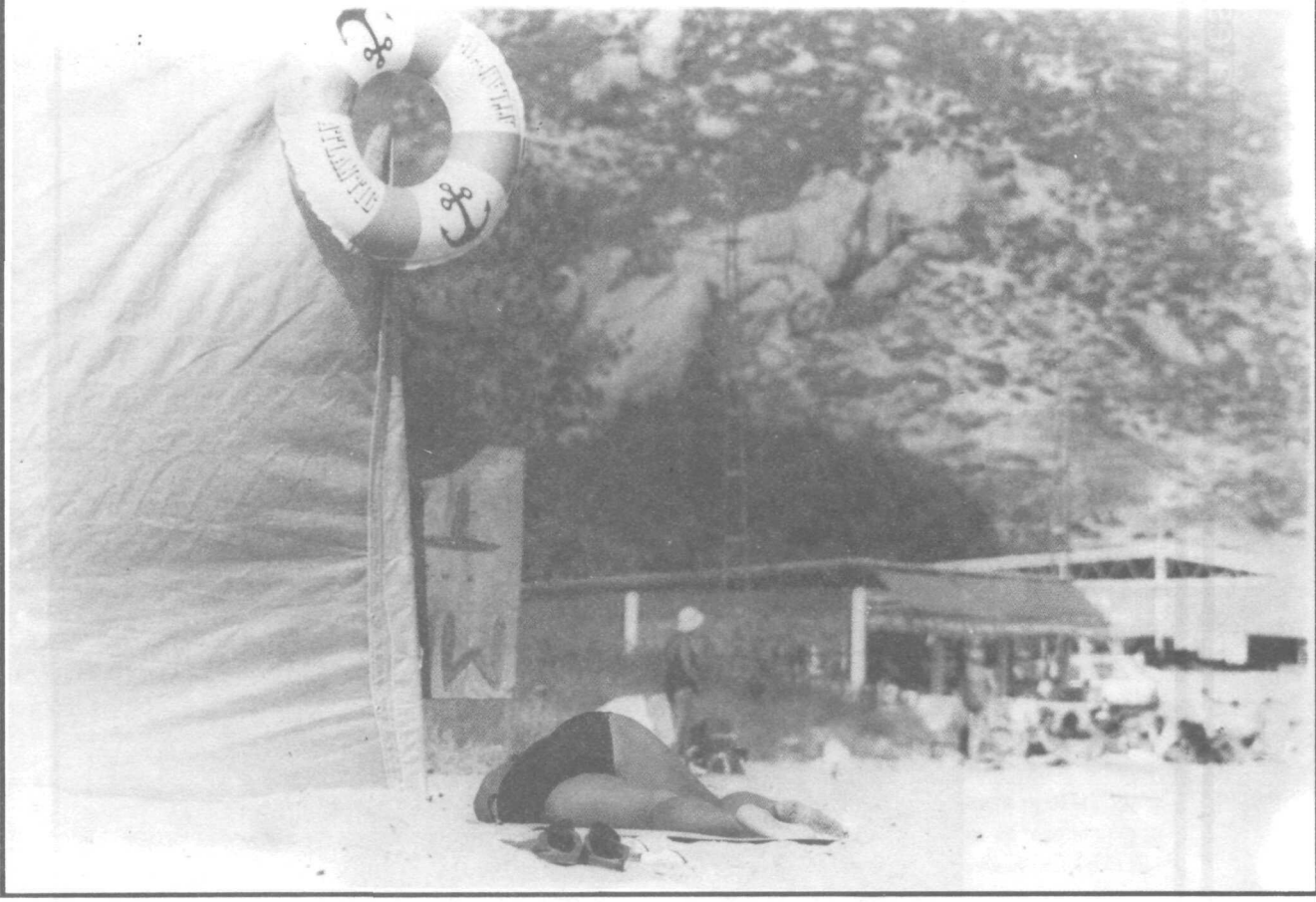

Derya Erkenci

Taksiye cebimde bozukluk olmadan cesaret edip binememek şoförü sinirlendirmek istememek kısa mesafe tedirginliği ile aman aman bir tatsızlık çıkmadan evime gideyim için adamı zor yollara sokmamak fordçu damgasının ağırlığının verebileceği linç korkusuna benzer tedirginlik ile fordçu sanılmamak için toplutaşıma araçlarında kadın popolarından uzak durmak tanıdık hoş sohbet yaşanmış kankalık ilişkilerini bile iş gücüne adına menfaatler doğrultusunda rica edip kullanmamak çocukluktan beri alışkanlıkla yanlış yada bozuk ürünü bakkala geri götürüp değiştirirken derin ızdırap çekmek yine aynı şekilde boş bira şişelerini falan götürüp depozitoları alıp hızla dışarı çıkamamak sanki o parayı ben hak etmemişim gibi illa birşeyler satın almaya çabalayarak ne çüküme fayda sağlayacaksa esnafı hoş tutmaya çabalamak sonra esnaftan para bozdurmak için de birşeyler almak zorunluluğunu kendi kendime icad etmek başka birilerinin evinde olursa bile komşuların rahatsız olabileceği savıyla sürekli olarak müziği kısmaya çabalamak müziği açmaya belli ki o gecelik meyilli ve hatta çılginca benle sidik yarıştıran diğer bir misafirli kabuslar yaşamak sarhoş olan arkadaşlara mukayet olabilmek için bir türlü kafayı bulamamak nal gibi olamamak satış fişi isteyememek çok sevdiğim zevk aldığım işleri bile son ana bırakmak o

son ana kadar sadece fikrini oyan oyan kurtla birlikte sadece düşünme

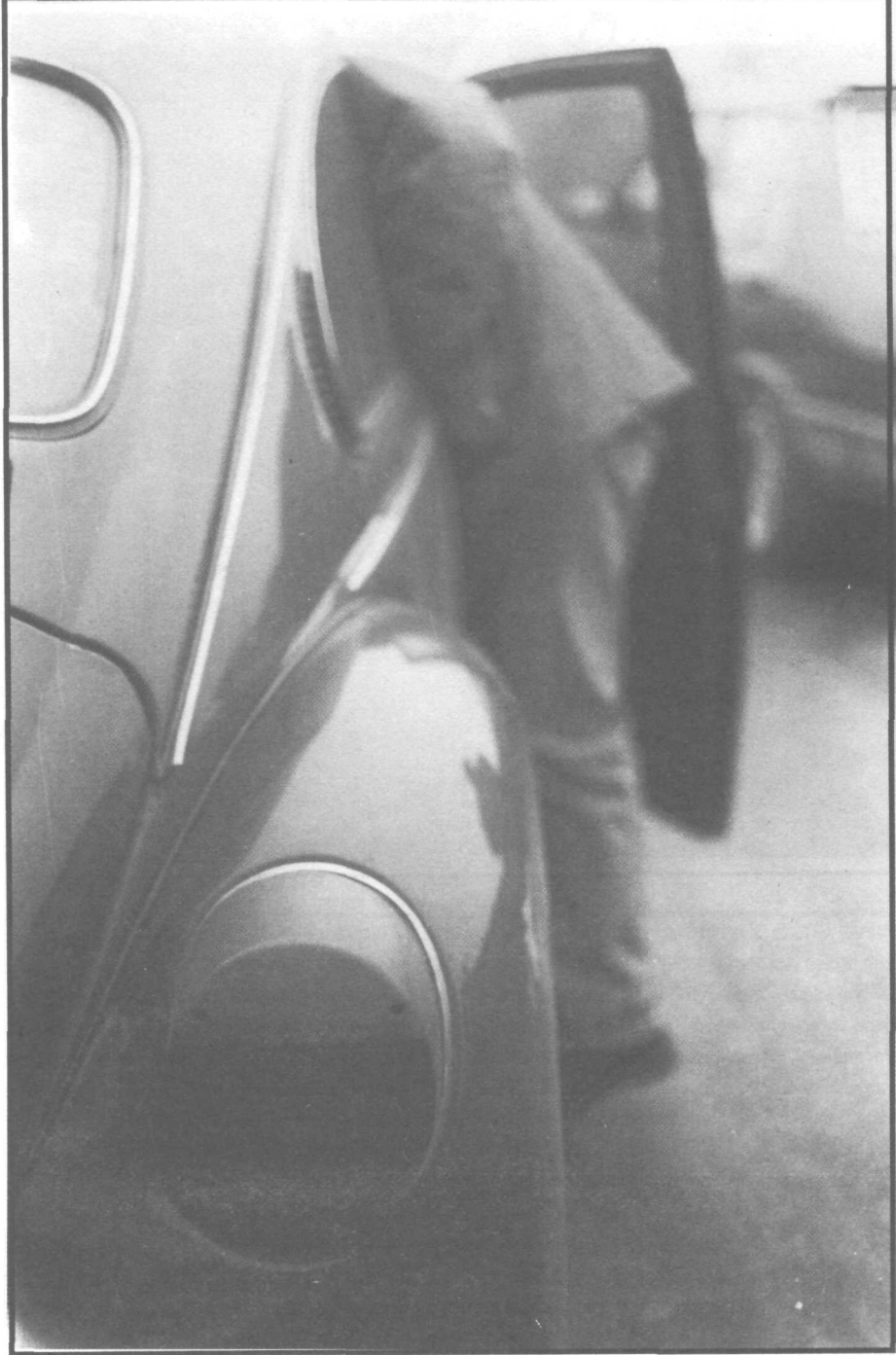
çocuk yönetmeliğine aykırı birşeyler yaparken annemin kabulünü arkadaşına yakalanıvermek işte o an kızgın kumlardan serin sulara atlar gibi bir an bakışmak kadınla çin diye yüzyüze gelmek bunun gibi taşla araba camı kırınca da hızla topuklarını kışkıma vurarak oradan deli gibi uzaklaşmak aynı zaman dilimi içerisinde yapılması gereken ve birbirlerine

asla tercih edilemeyecek kadar berbat iki iş arasında mal gibi kalmak ağır bir buhran içerisinde iki sorumluluktan kaçıp kulak deliği şeklini alan silikon yüzme tıkaçlarından alıp kış ortasında deniz kıyısına gitmek insanları çalıştıramamak emir vermek ne kelime patron konumundan fenalık duymak her şeyimizi kendi kendimize yapmalıyız onbeş günde bir gelen ama annemin daha çok çalıştığı temizlikçi kadından müthiş rahatsız olmak yedirememek gurura odunumuzu bel ağrısı kökenli nedenlerle taşıyan hamallara karşı tedbirli olmak habire kolay gelsinlerle zenginleştirilip etkisi güçlendirilen jestlerle onları hoş tutmaya çalışarak kurtulmaya debelenmek nedeni bilinmeyen garip suçluluk duygusundan

birilerine ödünç verdik kıymetli çok paramız yok ha deyince yerine koyabileceğimiz bir şey değil ki bir daha aynısını alma şansız olmayabilir orjinal bir şey di mi kardeşim eşyamızı uzun süre getirmeyenden geri isteyememek belli ki o da çok beğenmiş aynı şekilde borç verildiğinde ender vicdanlı bir yatırımcı sıfatı nereden üzerime çöker ki paramı isteyemem aldığım borcu geciktirince de yaşanan utanç bayağı düşük model üstü açık bir otomobil

düşlemek cillop gibi yapmak o arabayı hayallerimde son aşamada iş gezip dolaşma hayallerine gelince bu keyfin vicdansızlık ahlaksızlık olduğuna karar verip cezalandırıcı halk korkusu hayal balonunu bir çivi ile patlatmak bir işi çok iyi bilebilmek para karşılığında da yapar mısınız bilmem ki bunların aynılarını tanık sandalyesinde de anlatabilirmisiniz tökezlemek tökezledikçe isteksizleşmek tiskirmek kan dolaşımından her aşamayı yapabiliyorsan tek başına yap ki demişti hocam fotoğraf çekmek otuzbir çekmek gibiymiş hızlı okuma yarışmasında dilin sürçmek

Gözlerimi
kapattım ve
kendimi karların
üzerine bıraktım,
tıpkı saatlerdir
hayal ettiğim
gibi... Gözlerimi
açtığımda az
önce hayal
görmediğimi
anladım. Birinin
sırtındaydım ve
başımı kaldırıp
baktığımda o
büyük beyazlığın
içinde vadinin
diplerine doğru
uzanan gri
yapılar gördüm.
Rüya mı
görüydüm,
yoksa Keşişler
Komünü'ne
varmayı
gerçekten
başarmış mıydık?

Kuzeyden esen rüzgar önüne kattığı kar tanelerini bütün vadiye savuruyordu. Yürürken başımı önüme eğmek zorunda kalıyor, rehberimi, karların içine bata çıka büyük bir güçlülükle takip edebiliyordum. Yol boyunca sadece onun önümde bir görünen bir kaybolan karaltısını takip etmiş, nereden yürüdüğümüze dikkat bile etmemiştim. Yine de köyden çıktuktan sonra bir süre patikalardan tırmandığımızı, büyük çam ağaçlarının bizi rüzgardan ve kardan koruduğu yamaçlardan geçtiğimizi hatırlıyorum. Sonra bir saat kadar İkizler dağının doğu kolunun eteklerindeki kayaların arasında ine çıka dolambaçlı bir yol takip etmiş ve Durgunsu vadisine çıkmıştık. Vadiye çıkar çıkmaz yolculuğun en zor bölümünün başladığını anlamıştım çünkü o ana kadar İkizler dağının doğu kolu bizi tipiden korumuştur ama vadide, o ürpertici beyazlığın içinde savunmasızdık. Rehberim "Hadi geri dönüyoruz" dese hiç itiraz etmezdim ama o tek bir kelime bile etmeden önümde hep aynı hızla yürüyordu.

Aradan ne kadar zaman geçtiğini bile hatırlamıyorum ki rehberim birden durdu. Başımı biraz kaldırmaya cesaret edip ileriye baktığımda hayal meyal küçük bir kulübe ve bize doğru koşturarak gelen iki insan gördüğümü hatırlıyorum. Rehberim vadiye girdiğimizde "Kesinlikle durmak, dinlenmek ve gözlerini kapatmak yok" demişti ama artık gücümün son damlalarını tüketmiştim. Gözlerimi kapattım ve kendimi karların üzerine bıraktım, tıpkı saatlerdir hayal ettiğim gibi... Gözlerimi açtığımda az önce hayal görmediğimi anladım. Birinin sırtındaydım ve başımı kaldırıp baktığımda o büyük beyazlığın içinde vadinin diplerine doğru uzanan gri yapılar gördüm. Rüya mı görüyordum, yoksa Keşişler Komünü'ne varmayı gerçekten başarmış mıydık?

Kendime geldiğimde ıslak giysilerin kururken çıkardığı o nem kokusuyla dolu sıcacık bir odadaydım. Sobanın başucunda kuruyan pantolonumu seyrederek oturduğum çocukluğumun kış günleri geldi aklıma. Rehberim hemen başucumda ayakta duruyor, sardığı sigarayı tütürmeye hazırlanıyordu. "Zor kurtulduk. Biraz daha geciksek işimiz bitmişti" dedi. Sakindi, bana kızmış görünmüyordu. Sigarasını bitirince de toparlanıp gitti zaten. Sonra keşişlerden duydum, hemen köyüne dönmüş. "Buraları avucunun içi gibi bilir ve akşam olmadan köyüne ulaşır" demişlerdi.

Bense ne o akşam ne de gece yatağımdan çıkmadım, odanın nereden geldiğini anlayamadığım o tatlı sıcaklığında küçük pencereye vuran kar tanelerini seyrederek hayaller kurdum. Keşişlerin getirdiği sıcak çorbayı, et suyuna yapılmış pirinç lapasını iştahla mideye indirip üstüne de kuru meyvelerden yapılmış hoşafı içtikten birkaç saat sonra, dalıp gittiğim düşüncelerin içinde oradan oraya savrulurak uyudum.

Bu, Komün'deki ilk gecemdi. Bir yolcuydum ben. Ömrümde daha önce adım atmadığım o uzak kuzey topraklarındaki bir dağ köyünde yaşayan efsanevi Büyük Hikaye Ustası'nı görmeye gidiyordum. Çocukluğum, ilkençliğim onun güney köylerinde dilden dile dolaşan hikayelerini dinlemekle geçmişti. Bir gün Başkent'ten gelen gezgin bir öğrenciyle karşılaşmış, onun da hikayelere meraklı olduğunu anlayınca Büyük Hikaye Ustası'nın hikayelerini anlatmıştı ona. Bana "Senin dilinde bu hikayeler bir başka güzel oluyor. Çok iyi anlatıyorsun" demiş ve neden bir Hikaye Anlatıcısı olmadığımı sormuştu... Güney köylerine yıllardır tek bir Hikaye Anlatıcısı'nın bile uğramadığını ve uzun bir süredir

"Neden gidip hikayeleri Usta'nın kendisinden dinlemiyorsun ki?" demişti bana. Onun yerini bulsam bunu hemen yapacağımı söyleyince, Usta'ya nasıl ulaşabileceğimin sırrını vermişti bana. Hiç unutmuyorum, Sıcakdeniz'in kıyısında bir akşamüstüydü. Öğrenci, bu sırrı kimseyle paylaşmamamı şart koşarak Büyük Hikaye Ustası'nın Kuzey'in en ucunda Soğuk denize yakın bir köyde oturduğunu söylemekle kalmadı, yürüyerek bir ay sürecek bu yolculukta takip edeceğim güzergahı uzun uzun tarif etti.

Usta'nın yeni bir hikayesinin dilden dile dolaşmadığını söyleyince "Neden gidip hikayeleri Usta'nın kendisinden dinlemiyorsun ki?" demişti bana. Onun yerini bulsam bunu hemen yapacağımı söyleyince, Usta'ya nasıl ulaşabileceğimin sırrını vermişti bana. Hiç unutmuyorum, Sıcakdeniz'in kıyısında bir akşamüstüydü. Öğrenci, bu sırrı kimseyle paylaşmamamı şart koşarak Büyük Hikaye Ustası'nın Kuzey'in en ucunda Soğuk denize yakın bir köyde oturduğunu söylemekle kalmadı, yürüyerek bir ay sürecek bu yolculukta takip edeceğim güzergahı uzun uzun tarif etti. İkizler dağı'nın batı ve doğu kolları arasında uzanan Durgunsu vadisindeki Keşişler Komünü'ne ulaşmam ama ondan önce de haritalarda bile adı geçmeyen o En Son Köy'e varmam gerekiyordu. O daha bana anlatırken kararımı vermiştim. Büyük Hikaye Ustası'nı görmeye gidecektim.

Babamdan, aile büyüklerinden izin almam zor olmadı. Bizim krallıkta bir delikanlının gerçek bir erkek olabilmesi için tek başına uzun yolculuklara çıkması gerektiğine inanılır. Güney köyleri sonbaharın ilk rüzgarlarıyla kışa hazırlanırken bir sabah erkenden Kuzey'e doğru yola çıktım. Sessizce, kimseye bir şey söylemeden... Bu da bir adetti. Krallığımızda, eski bir inanişeye göre uzun yolculuklardan önce vedalaşılmaz, yola çıkan kişi bir sabah şafak sökmeden yattığı yatağa boş bir sepet koyarak kimseye haber vermeden evden çıkıp giderdi. Eve gelip de o yatakta geceleyen bir misafir boş sepeti görünce yolcu için dua eder ve onun için sepetin içine küçük bir hediye bırakırdı.

Yolculuğumun ilk iki gününde hep bildiğim, tanıdığım güney köylerinden geçip Krallığın Başkent'ine ulaştım. Benim için asıl serüven, Başkent'ten sonra başlayacak ve ömrümde adım dahi atmadığım topraklarda sürecekti. Ama büyük yolculuğa çıkmadan önce Başkent'teki bir akrabamın yanında bir hafta kaldım, sokaklarda gezdim, çarşıları dolaştım, panayırlara girip çıktım, geceleri meydanlardaki Yaza Veda şenliklerine katıldım ve Kral'ın sarayının önünde verilen büyük şölenlerde doya doya yiyip içtim.

Sonra yine bir sabah, öğrencinin dediğini yaparak, Başkent'teki büyük çarşıdaki haritacıardan satın aldığım birkaç haritanın rehberliğinde Kuzey'e doğru yola çıktım. Haritada gösterilen son kuzey köyleriyle Soğukdeniz arasındaki bölgeye girdiğimde kiş iyice bastırılmış, kar yolculuğumu giderek daha da zor hale getirir olmuştu. Başkent'teki bir haritacı Kuzey bölgesinde haritaların göstermediği tek bir köy dahi olmadığını, oralara gitmemin çok tehlikeli olacağını söylemişti. Ama bir başka haritacı Soğukdeniz'in kıyılarına gelmeden önce Krallığın vergi memurlarının uğramak dahi istemeyeceği ve haritalarda gösterilmeyen bir sürü köy olabileceğini bir sır verir gibi fısıldamıştı kulağıma. Tuhaf ve alışılmadık bir yolculuktan benimki. Krallık Başkent'in doğusuna ve güneyine doğru gelişmişti. Yolculuklar genellikle doğuya doğru, komşu ülkelerin topraklarına doğru yapılırdı. Benimkisi ise soğuk kuzeybatının bilinmeyen topraklarına doğruyd.

Başkent'ten çıktıktan 25 gün sonra öğrencinin bana tarif ettiği En Son Köy'e vardığımda Usta'nın neden buralarda yaşadığını düşünmüştüm kendi kendime. İstese Başkent'te ya da doğudaki büyük şehirlerde yaşayabilecek kadar ünlü biriymi o... Ayrıca bu Keşişler Komünü de neyin nesiydi? Öğrenci bana ilk söylediğinde aklıma Kuzey'de üç beş tane din adamının yaşadığı taştan küçük bir bina gelmişti. Ama ilk izlenimime göre bile -Başkent'te kralın yaşadığı saraydan sonra- ömrümde gördüğüm en büyük binaydı burası... İşte o ilk gece, kafamdaki bütün bu sorulara ertesi sabah bir cevap alacağımı düşünürken yatağımın kenarında küçük ve boş bir sepet görmüştüm. Demek ki yolcu yola çıkalı çok az zaman olmuştu ve ben onun yatağındaki ilk misafirdim...

Ertesi gün uyandığımda kar fırtınası hala devam ediyordu. İki genç keşiş beni uyandırıp kahvaltıya götürdüler. Yemekhanede herkesle beraber kahvaltı ederken genç keşişler Komün hakkındaki sorularımı ya geçiştirdiler ya da konuyu değiştirdiler. Ben de üstelemedim. Eninde sonunda benim için Büyük Hikaye Ustası'na giden yolda sadece bir

Keşişlerden biri
 "Geliş amacın
 sadece seni
 ilgilendirir.
 Yemekten sonra
 seni Hoca'ya
 götürürüm.
 Herşeyi ona
 anlatırsın." dedi.
 Onlara sorular
 sormaya devam
 ettim. Komün
 neden
 haritalarda
 yoktu? Bu kadar
 insan burada ne
 yapıyordu?
 Büyük Hikaye
 Ustası nerede
 oturuyordu?
 Sonunda
 sorularımı
 geçiştirmekten
 bıkan genç bir
 keşiş, "Burada
 soruların
 cevabını insan
 kendi bulur"
 dedi.

duraktı burası. "Asıl amacım Büyük Hikaye Ustası'nı ziyaret etmek" dedim büyük bir kasedeki çorbamı iştahla içerken. Keşişlerden biri "Geliş amacın sadece seni ilgilendirir. Yemekten sonra seni Hoca'ya götürürüm. Herşeyi ona anlatırsın." dedi. Onlara sorular sormaya devam ettim. Komün neden haritalarda yoktu? Bu kadar insan burada ne yapıyordu? Büyük Hikaye Ustası nerede oturuyordu? Sonunda sorularımı geçiştirmekten bıkan genç bir keşiş, "Burada soruların cevabını insan kendi bulur" dedi.

Kahvaltıdan sonra Hoca'yla görüşmek için öğleye kadar bekledim ve beklerken bir komünde değil tuhaf, esrarengiz bir yerde olduğumu da anladım. Boş koridorlarda, yemekhanede, sınıfların önünde dolaştım. En çok da yemekhanenin hemen girişinde bulunan Komün Planı'nın başında vakit geçirdim galiba. Komün tam 12 ayrı binadan oluşuyordu. İçinde bulunduğum en büyük binada yemekhaneler, geceyi geçirdiğim konuk odaları ve birkaç büyük derslik vardı. Binaların sekiz tanesi birbirlerine yerüstünden geçitlerle bağlıydı. Diğer dört tanesi ortadaki sekiz binanın çevresine belirli bir simetrik düzen içinde yerleştirilmişlerdi. Yatakhaneleri, sınıfları, büyük salonları, kütüphanesi, öğretmen odaları, mutfağı, kileri ve depolarıyla bir okuldu burası. Ama öte yandan tarlaları, meyve bahçeleri, su kanalları, yeldeğirmenleriyle bir köye de benziyordu. İçinde bulunduğum merkez binanın pencereleri o kadar küçüktü ki dışarıyı daha iyi görmek, keşfetmek için dışarı çıktım ama kar fırtınasında değil bir şey görmek yürümem bile mümkün olmadı. Yemekhanenin önünde beklememi söyleyen uzun boylu öğrenci, ikinci teneffüste yanıma yaklaştı ve onu takip etmemi söyledi. Rehberin beni buraya getirmesinin bile büyük cesaret olduğunu söylüyordu. Haklıydı. Beni buraya gönderen öğrenci de kar fırtınaları konusunda uyarılmıştı uyarmasına ama ben Başkent'teki o tatlı, tembel günlerin cazibesine karşı koyamamıştım. Genç keşiş beni iki büyük koridordan geçirdikten sonra Öğretmenler Binası olduğunu tahmin ettiğim yere getirdi. Küçük bir kapıyı çaldı ve bana içeriyi gösterip kapıyı arkamdan kapattı. Geniş bir pencerenin önüne kurulmuş bir masanın başında çalışan yaşlı hoca beni görünce şöyle bir süzüp, karşısındaki sandalyeyi gösterdi. İçeride ne bir soba ne de bir şömine vardı ama sıcaktı. Merakımı yenemeyip ilk bunu sordum. Hoca başını hiç kaldırmadan eliyle aşağıyı gösterdi. "Sıcaklığı farketmedin mi? Aşağıda sıcak sular kaynıyor. Isınma sorununuz pek yoktur." dedi.

"Burada herşey beni çok şaşırtıyor, hiçbir şey anlamıyorum hocam" dedim çaresizlik içinde. Burası neresi, Başkent'teki hiçbir haritacıda böyle bir yer görünmüyor. Ayrıca burası gerçekten neresi, köy mü, bir okul mu yoksa sadece bir komün mü..."

"Sen ne istiyorsan burası da odur" dedi sadece. Ona kısaca hikayemi anlattım ve Büyük Hikaye Ustası'nın köyüne nasıl gidebileceğimi sordum. Bakışlarını pencereye çevirerek, "Bu havada hiçbir yere gidemezsin. Burada kalırsın, hava düzeline kadar." dedi umursamaz bir ifadeyle. Tekrar Usta'yı sordum. Dönüp tekrar baktı bana. Hiçbir cevap vermedi, donuk, soğuk bir ifadesi vardı. "Buradan gidemeyeceğine göre bu soruna cevap vermenin de bir anlamı yok. Şimdi müsaadenle çalışmam gerekiyor" diyip başını önüne eğdi.

Odadan çıktım, genç keşiş beni beklememişti. Öfkeliydim, birilerine bağırıp çağırmak, tüm bunların ne anlama geldiğini öğrenmek istiyordum ama bir misafirdim orada. Bana sıcak bir yatak, yiyecek vermişler, misafir olarak kabul etmişlerdi. Sorularıma bir cevap vermiyorlardı ama beni kovmuyorlardı da... "Yarın hatta belki bugün ayrılırim buradan, kar fırtınası bitince" diye geçirdim içimden ve yürüdüm... Ama Komün'ün labirenti andıran koridorlarının, geçitlerinin arasında kayboldum. Kapalı küçük kapılarla dolu koridorlar arasında belki bir saat yürüdüm. Bütün Komün'ün sekiz binasını da nerede olduğumu hiç bilmeden, hiç kimseye rastlamadan dolaştım... Herkesin ya derste ya da işte olduğunu düşünüyor ama yine de bu ürpertici tenhaliğe bir anlam veremiyordum... Sonra birden yemekhanenin bulunduğu ana binaya çıktım ve herkesin nerede olduğunu anladım. Öğle

İkinci gün katıldığım derslerden birinde hoca tıpkı bir öğrenci gibi sıralardan birine oturmuştu ve herkes susuyordu. Sonra birden birisi çıkıp problemi çözdüğünü söyledi. "Adam sağır" dedi... Sonra da açıklamaya başladı. Başını kaçırdığım bir bilmeceydi bu. Sonra tekrar sustular. Birkaç dakikalık bir suskunluğun ardından başka bir öğrenci başka bir bilmece sordu. Herkes cevabını düşünmeye başladı.

yemeği vaktiydi, herkes neşe içinde yemek yiyordu. Sabah bana verdikleri giysilerle ben de onlardan biriydim sanki. Sabah kahvaltımı ettiğim masaya baktım, yerim boştu. Gidip oturdum, masadaki öğrenciler gelir gelmez önce çorbamı koydular önümde duran büyük kaseye, uzun boylu keşiş "şanslısın" dedi, "tavşan yahnisi var yemekte". İnsanlar neşeliydi. Kimse bana yabancı biri muamelesi yapmıyordu. Soğan çorbasından sonra nefis bir tavşan yahnisi ikram ettiler, ardından da kuru meyvelerden yapılmış sıcak bir hoşaf. Yemeklerini bitirenler masalardan kalkmıyor, tütün içiyor, sohbet ediyorlardı. Benden de köyümü anlatmamı istediler. Anlattım, ilgiyle dinlediler. Ama sorularına yine bir cevap vermediler. Dayanamayıp, "Nedir bu, tanrı aşkına benden ne gizliyorsunuz ki?" diye sesimi yüksettiğimde hepsi sustu. Masanın başında oturan ve az önce Başkent hikayeleri anlatan mavi gözlü keşiş, anlayış isteyen yumuşak bir yüz ifadesiyle: "Yenilere açıklayacağımız şeyler sınırlıdır. Bizim de kurallarımız var. Bu soruların cevabını sadece sen bulabilirsin." dedi... "Ayrıca burada ne amaçla bulunduğun da bizi ilgilendirmiyor. Derslere gir, atölyelere katıl, kütüphaneye git. Vaktini ziyan etme..." dedi sabah beni uyandıran keşişlerden biri. Bir başkası da Komün'de yapılacak çok iş olduğunu söyledi. Sonunda masanın başında oturan mavi gözlü keşiş daha açık söyledi: "Burada misafir yoktur. Bizim gruptansın artık ve bizim grubun da çalışma programı belli. Burada kaldığın süre içinde bu çalışmalara katılmak zorundasın. Mutfak, ambar görevi, çiftçilik ve atölye işleri..." Gülererek onu susturdum. "Kar fırtınası bitince ben gidiyorum" dedim.. Yine hepsi birden sustu. Hemen yanımda oturan şişman keşiş tütün dumanından derin bir nefes çektikten sonra bana hiç bakmadan fisildadı: "burada kış aylar sürer. Kar fırtınası da kolay kolay bitmez. Bitse bile dışarı çıkıp hayatta kalmak çok zordur." Ne diyeceğimi bilemiyordum, donup kalmıştım. Aklıma o an gelen sorunun cevabını yine şişman keşiş verdi: "Tabii buraya geldiğin köye geri dönmek istersen o başka. Buradan sağ salım gidilebilecek tek yer o köydür. O da rehbersiz mümkün değil." O an bir şey söyleyemedim. Ama o ilk gün bir daha grubumdaki arkadaşlarımın keyfini kaçırmamak için cevaplamayacakları sorular sormadım. Yolculuk bir maceraydı ve Komün bu macerada kabullenmek zorunda olduğum bir duraktı. Ayrıca derslere girmenin ve orada yaşamının çok da kötü bir şey olmayacağını düşündüm bir an. "Yemekler hep böyle güzel mi olur" dedim gülererek. Hepsi bir anda rahatlayıp güldüler ve beni rahatlatan dostça bir ifadeyle: "Sen bir de akşam yemeklerini gör" dediler.

Keşişler Komünü'nün Krallığın Kuzey bölgelerinin uç noktalarına gizlenmiş büyük bir okul olduğunu anlamam için çok fazla zaman geçmesi gerekmedi. Ama nasıl bir okul olduğunu bugün bile anlayabildiğimi söylemem çok zor. Komünde verilen derslerin belirli bir adı yoktu, hatta bunlara ders demek bile çok zordu. Bütün dersliklere girebilir, her dersi dinleyebilirsiniz. Bunların çoğunda ne öğretildiğini anlamak kolay değildi. Fakat kısa sürede sanırım herkes benim gibi nereye ait olduğunu, hangi derse katılması gerektiğini hissediyordu. Anlayabildiğim ilk şeylerden biri de Keşişler Komünü'nde meslek eğitimi verilmediği olmuştu. Mimarlar, mühendisler, ressam, doktorlar yetişmiyordu burada. Ama içlerinden birçoğunun Başkent'teki üniversitelerden yeni mezun olmuş öğrenciler ya da bir zanaatı yeni öğrenmiş, kalfa mertebesine erişmiş kişiler olduğunu hissedebiliyordum. Hissedebiliyordum diyorum çünkü kimse kendisi hakkında fazla bir bilgi vermiyordu.

İkinci gün katıldığım derslerden birinde hoca tıpkı bir öğrenci gibi sıralardan birine oturmuştu ve herkes susuyordu. Sonra birden birisi çıkıp problemi çözdüğünü söyledi. "Adam sağır" dedi... Sonra da açıklamaya başladı. Başını kaçırdığım bir bilmeceydi bu. Sonra tekrar sustular. Birkaç dakikalık bir suskunluğun ardından başka bir öğrenci başka bir bilmece sordu. Herkes cevabını düşünmeye başladı. Ben daha bilmeceyi ne olduğunu anlamaya çalışırken, birisi söz alıp "Bu kötü, hem de çok basit" dedi ve hemen cevabını

İkinci gün derslikler arasında dolaşmamı sürdürerek zor da olsa ilgimi çeken bir ders bulabilmiştim. Burada öğrenciler kalkıp değişik hikayeler anlatıyorlardı... Bana sıkıcı gelen hikayelerdi bunlar. Belki hikaye bile denemezdi, daha çok gündelik hayatın içindeki küçük ayrıntılar üzerineydi. Dersin sonunda bir öğrenci bana sınıfın iki ayrı gruba bölündüğünü, bir grubun Tanrı'nın varlığını kanıtlamaya çalışırken diğerlerinin de bu tezi çürütmeye çalıştıklarını söyledi.

verdi. Sonra tekrar sustular. Hemen kaçmışım oradan. Girdiğim bir başka derslikte hocanın anlattığı bir hikayeyi dinledim. Matematikle ilgili olduğunu sandığım bu hikayeden aşağı yukarı hiçbir şey anlamadım. Çünkü öğrenciler birçok yerde kahkahayla gülüyorlar ve hocanın arada sorduğu sorulara büyük bir hevesle cevaplar veriyorlardı. Hikaye sayı sistemini değiştirmeye çalışan bir adamla yeni bir takvim keşfetmek için uğraşan bir saray bilgininin arasındaki tartışmalar üzerine kuruluydu. Sonuna kadar sabrettiğim bu dersin sonunda bir öğrenciye yaklaşip hikayeyi bana açıklamasını istemişim. Öğrenci son derece ciddi bir ifadeyle, bunun bir hikaye değil, bir matematik probleminin çözümü olduğunu, asıl amacın bu çözümü küçük bir soru haline getirmek olduğunu söylemişti. İkinci gün derslikler arasında dolaşmamı sürdürerek zor da olsa ilgimi çeken bir ders bulabilmişim. Burada öğrenciler kalkıp değişik hikayeler anlatıyorlardı... Bana sıkıcı gelen hikayelerdi bunlar. Belki hikaye bile denemezdi, daha çok gündelik hayatın içindeki küçük ayrıntılar üzerineydi. Dersin sonunda bir öğrenci bana sınıfın iki ayrı gruba bölündüğünü, bir grubun Tanrı'nın varlığını kanıtlamaya çalışırken diğerlerinin de bu tezi çürütmeye çalıştıklarını söyledi. Ait olduğum yeri bulana kadar Komün'deki birçok derse girip çıktım. Ne yalan söylemeli, bunların büyük bir çoğunluğuna çok az dayanabildim. Sonra bir gün bir öğleden sonra girdiğim yuvarlak duvarlı, kubbeli, geniş pencereci bir sınıfta herkesin duvara asılı bir resmi sessizce seyrettiklerini gördüm. Sınıf o kadar sessizdi ki Komün binasının altındaki sıcak su kanallarının akışını bile duyabiliyordum. Sessizce bir köşeye oturup resme dalıp gittim. Resimde bir köy evinin odasında tavanda kanatlı bir melek, çamaşır yıkayan bir anneyi ve ona yardım eden küçük kızını seyrediyordu. Küçük kız pencereden dışarıya, elindeki beyaz bir çamaşırın suyunu sıkan anne gözucuyla kızına, kanatlı melek ise odaya bakıyor ve gülümsüyordu. Pencerenin dışında ise dalları içeri giren limon ağaçları görülüyordu. Bir yaz günüydü. Ders bitene kadar diğerleri gibi resmi izlemeye devam ettim. Teneffüsten hemen sonra tekrar merakla aynı dersliğe girdim. Bu kez bir başka resim konmuştu. O gün akşama kadar her ders ayrı bir resimi sessizce izledik. O ilk gün bunun ne dersi olduğunu bile sormadım kimseye. Artık soru sorup cevap alamamaktan bıkmışım, ayrıca belli ki resamların sınıfıydı bu ve ben başka sınıflarda hiç ilgimi çekmeyen tuhaf bilmeceleri, hikayeleri, tartışmaları dinlemektense orada oturup o resimleri seyretmeyi çok sevmiştim. Ertesi sabah yine o geniş pencereci dersliğe gittim. İlk derste bir öğrenci kalkıp bir hikaye anlattı, güzel bir hikayeydi. Hikayenin sonunda bir güney köyünde anne çamaşır yıkıyor, kızı pencereden portakal ağaçlarına bakıyor ve bir melek de onları seyrediyordu. Sonra isteyenler kalkıp önceki gün seyrettiğimiz resimlerde tasvir edilen o anları, hikayelerin ya başında ya sonunda ya da ortasında kullanarak değişik hikayeler anlatmaya başladılar. İşte bu hikayeler sırasında Komün'de gitmem gereken bir başka ders olmadığını anladım. Üçüncü dersin başında da izin isteyip bir önceki gün o ilk resimi seyredirken zihnimin içinde filizlenen bir hikayeyi anlattım. Hikayenin sonunda hoca başını kaldırıp baktı bana. O ana kadar hiçbir hikayeye ilgili tek bir yorum yapmayan, başını kaldırıp tek bir öğrencinin yüzüne bakmayan hocayla gözgöze geldik. Alt dudağını biraz öne çıkarıp, başını aşağı doğru salladı, tıpkı küçük çocuğuna aferin diyen ya da onu onaylayan bir baba gibi... Bu minicik hareket bile mutluluktan tıkanmama yol açtı. Günlerdir o derslikten bu dersliğe dolaştıktan sonra ilk kez bir yerdeki gizli ve sessiz iletişimin bir parçası olabilmişim. Heyecandan ne yapacağımı şaşırılmışım. Kalbim heyecan içinde çarpıyordu. Köyümden çıkıp yollara düştüğümünden beri ilk kez bu kadar mutlu hissediyordum kendimi. Keşişler Komünü'nün bir parçasıydım artık.

O günden sonra vakit artık daha güzel geçiyordu. Dışarıda hiç bitmeyen kar fırtınaları, komünde ise dersler ve tabii ki bulaşık, çamaşır, yemek, temizlik gibi grup işleri sürüp gidiyordu. Akşam yemeğinden sonra uzayıp giden sohbetler ediliyor, çaylar ve sıcak şaraplar eşliğinde şarkılar söyleniyor, hikayeler anlatılıyor, zeka oyunları oynanıyordu.

Yeni ve yakın arkadaşlar edindikçe bütün öğrencilerin Komün'ü tıpkı benim gibi keşfettiklerini anlamaya başladım. Bütün öğrenciler Krallığın bu kuş uçmaz kervan geçmez bölgesine özel bir şeyi aramak için gelmişti. Kimi bir matematik kitabının, kimi gizli bir haritanın, kimi yaşayıp yaşamadığı belli olmayan bir ustanın, kimi bir formülün, kimisi de bir ilacın peşine düşmüşlerdi.

Olağan grup işlerinden vakit buldukça Komün'ün kütüphanesine kapanıyor, okuyor ve yazıyordum. Evet, artık anlattığım hikayeleri yazmaya başlamıştım. Sadece derslerde değil, yemek sonrası sohbetlerde de hikayelerimi anlatıyordum. Bana artık "Hikayeci" diyorlardı.

Yeni ve yakın arkadaşlar edindikçe bütün öğrencilerin Komün'ü tıpkı benim gibi keşfettiklerini anlamaya başladım. Bütün öğrenciler Krallığın bu kuş uçmaz kervan geçmez bölgesine özel bir şeyi aramak için gelmişti. Kimi bir matematik kitabının, kimi gizli bir haritanın, kimi yaşayıp yaşamadığı belli olmayan bir ustanın, kimi bir formülün, kimisi de bir ilacın peşine düşmüşlerdi. O yıl en geç gelen öğrenci olduğumu da öğrendim. Her yaz Komün'den ayrılıp kışları tekrar dönenlere de, yıllardır Komün'den hiç ayrılmayanlara da rastlıyordum. Ama bu kalış sürelerinin nedenini kimse kimseye anlatmazdı. Ayrıca Komün'ü kimin yönettiğini, işlerin nasıl yürüdüğünü, kimin gideceğine kimin kalacağına kimler tarafından karar verildiği de bilinmiyordu. Peki bizi buraya gönderenler kimlerdi? Bu da cevaplanamayan çünkü hiç sorulmayan bir soruydu. Komün'ün tarihi ve kuruluşu hakkında da soru sorulması hoş karşılanmazdı. Orada dersler ve yapılması gereken işler vardı sadece. Oraya gelen herkes kısa sürede önce gündelik hayatın akıp giden bir parçası sonra da bir öğrenci oluyordu. Herkes hem konuk hem de evsahibiydi. Ya da bir başka ifadeyle, Komün evsahiplerinin kendilerini hiç göstermediği bir yerdi. Ev sahiplerine hiç gerek de yoktu aslında. Konuklar hiçbir sorun çıkarmadan hayatlarını sürdürüp gidiyorlardı.

Grup işlerinin olmadığı günlerde hocalarımızla, özellikle akşam yemeğine kadar olan uzun teneffüslerde Büyük Çayhane'de biraraya gelir, sohbet ederdik. Hocam ilk birkaç haftadan sonra bana kütüphaneden okuyacağım kitaplar, girmem, izlemem gereken başka dersler önermeye başlamıştı... Bazen alışıldık anlamda ders gibi dersler de oluyor ve Hoca resim, edebiyat ve tarih üzerine herkesin büyük ilgisini çeken bilgiler veriyordu. Bir gün Büyük Çayhane'de dayanamayıp ona Büyük Hikaye Ustası'nı sordum. Buraya onu bulmak için geldiğimi söylemem pek şaşırmadıysa da cevap vermek yerine beni Komün'e ilk geldiğim gün karşısına çıktığım Hoca'ya gönderdi... İkinci kez karşısına çıktığımda o Hoca bana yine oturmamı işaret etti ve bir şey söylemeden benim konuşmamı bekledi. Büyük Hikaye Ustası'nı sordum ona. Başını önündeki büyük defterden hiç kaldırmadan "Karşılaşmaya hazır hissediyor musun kendini?" dedi... O an birden bu soruya "evet" cevabı vermemle Komün'den ayrılmam arasında bir bağ olduğunu hissettim. Oysa ben Komün'den ayrılmayı gerçekten hiç istemiyordum. "Hayır" dedim. "O halde hazır olduğunda gel" dedi..

Kar fırtınaları bitmiş, Komün'den bazı öğrenciler yollara çıkmaya başlamıştı bile. Ben de güney köylerine ulaştırılmak üzere aileme uzun bir mektup yazıp, öğrencilerden birinin eline tutuşturduğum ve bir daha Büyük Hikaye Ustası'nın adını bile anmadan Komün'deki hayatıma devam ettim. Kaldı ki kütüphanede özel bir bölümde Büyük Hikaye Ustası'nın benim bile bilmediğim bütün hikayelerinin olduğu el yazmaları elimin altındaydı. Daha da önemlisi Hocam bütün bu hikayeleri tek tek çok iyi biliyor ve bana hikaye kurma ve anlatma sanatı hakkında çok şey öğretiyordu. Karlar eriyip de bahar gelince uzayıp giden yemyeşil tarlalar, meyve ağaçları, bağlar, bahçeler, İkizler dağından akan pınarlar, dereler çıktı ortaya. Artık iç mekanlardaki dersler azalmış, grup işleri artmıştı. Komün dışarıdan çok az şey alarak kendi başına yaşayıp giden bir köydü ve kışlık erzak için tarlalarda, bahçelerde yapılması gereken çok iş vardı. Bu arada gidenler olduğu gibi aramıza yeni katılanlar da oluyordu. Yeni gelenler daha çok açık hava derslerini izliyordu. Yazın doğru işler iyice arttı ve dersler tümüyle durdu. Artık Hoca'yla açık havada yürüyüşlere çıkıyor, uzun sohbetlere dalıp gidiyorduk. Böyle yürüyüşlerden birinde İkizler dağına doğru kolunun zirvesine çıktığımızda çok çok uzaklarda, ovalarda çalışan köylüleri gördüm. O an köyümü, ailemi ve köyümün güzel kızlarını çok özlediğimi anladım.

Hocam,
 "İstedğin zaman
 gidebilirsin"
 demekle
 yetindi... Asıl
 öğrenmek
 istediğim şeyi
 yine
 söylememişti.
 Bunu Komün'de
 kimse
 söyleyemiyordu.
 Öğrenciler
 arasında dolaşan
 söylentilere göre
 "Komün'den
 gitmenin bir
 vakti" vardı ve
 bu vakit herkese
 göre değişiyordu.
 Örneğin kimileri
 yıllardır buraya
 gidip
 gelebiliyordu
 ama kimileri de
 terkettiği zaman
 asla geri
 dönemiyordu.
 Komün'den
 çıkmak sorun
 değildi ama
 tekrar kabul
 edilmek... Bu hiç
 kimsenin
 bilmediği çok
 gizli birtakım
 kurallara bağlıydı
 belli ki...

O günden sonra Komün'den ayrılma isteğiyle Komün'de kalma isteği arasına savaşçı durmaya başladım. Sonunda dayanamayıp Hoca'ma derdimi açtım. Ailemi, köyümü özlediğimi ama bir müddet köyümde kaldıktan sonra buraya tekrar geri dönmek istediğimi söyledim. Hocam, "İstedğin zaman gidebilirsin" demekle yetindi... Asıl öğrenmek istediğim şeyi yine söylememişti. Bunu Komün'de kimse söyleyemiyordu. Öğrenciler arasında dolaşan söylentilere göre "Komün'den gitmenin bir vakti" vardı ve bu vakit herkese göre değişiyordu. Örneğin kimileri yıllardır buraya gidip gelebiliyordu ama kimileri de terkettiği zaman asla geri dönemiyordu. Komün'den çıkmak sorun değildi ama tekrar kabul edilmek... Bu hiç kimsenin bilmediği çok gizli birtakım kurallara bağlıydı belli ki... Yine de araştırdım, herkese sordum. Genelde iki çeşit cevap aldım. Bazı öğrenciler henüz buradan hiç çıkmadıklarını söylüyorlardı. Bazı öğrenciler de, bu soruları sormamam gerektiğini... O zaman anladım ki Komün'den çıkıp tekrar geri dönenler, bir sessizlik yemini etmişlerdi. Bir süre sonra gitme fikrini kafamdan tümüyle uzaklaştırdım. Zaten Komün yazın ayrı bir güzeldi. Haftada bir, masalar bahçeye çıkarılıyor, büyük şölenler veriliyor, şarkılar söyleniyor ve eğlenceler gece yaralarına dek sürüyordu.

Eğitimin, eğlencenin ve üretimin büyük, kesintisiz bir şenlik gibi sürüp gittiği Komün'ü birinin kendi isteğiyle terkedebileceğini aklım hiç almıyordu o zamanlar. "Komün'den gitmenin vakti" nasıl gelebilirdi ki? Yaz bitip, güz geldiğinde hatta Komün'deki ikinci kıyım bittiğinde de bu soruya hala bir cevap bulamamıştım. Ama artık ailemi, köyümü ve köyümün o güzel kızları burnumda tütüyor, bir an önce Sıcak denizin berrak sularına ve o masmavi upuzun yaz günlerine kavuşmayı herşeyden çok istiyordum.

İlk geldiğim gün karşısına çıktığım Hoca'nın odasına üçüncü kez gittim ve ona köyüme dönmek istediğimi söyledim. Başını hiç kaldırmadan, "Bana bir şey söylemen gerekmez, istediğin zaman gidebilirsin" dedi o soğuk, umursamaz tavırla. "Ama ben buraya geri dönmek istiyorum" dedim heyecanla ve şefkat bekleyen bir çocuğun acziyle ekledim: "çünkü henüz hazır hissetmiyorum kendimi.". Neye hazır hissetmediğimi bile sormadı bana. Başını önündeki defterden hiç kaldırmadan çalışmaya devam etti. O ne şefkat beklenecek bir baba, ne de konuksever bir evsahibi idi. Ama üsteledim: "Şimdi köyüme dönüp sonra geri gelip Büyük Hikaye Ustası'yla karşılaşmaya hazır olana kadar burada kalabilir miyim?" dedim. O belki de ilk kez başını kaldırıp büyük bir dikkatle baktı yüzüme ve konuştu: "Bunu hâlâ anlayamaman çok tuhaf. Komün'de soruların cevabını sadece sen bulursun."

Krallığımızda hüküm süren adetler gereği kimseyle vedalaşmadan bir sabah erkenden şafak sökmeden kalkıp gitmem gerekiyordu. Komün'de geçirdiğim o ilk gece yattığım konuk odasındaki boş sepeti unutmamıştım. Şafak vaktinden önce uyanıp Komün'de kaldığım süre içinde yazdığım bütün hikayeleri boş sepete bıraktım, keşiş giysilerimi çıkardım, yine aynı odada dolapta duran giysilerimi giydim ve mutfaktaki depoya uğrayıp heybemi kuru yiyeceklerle doldurup sessizce yola çıktım. Komün'ü ardımda bırakıp sabahın kör karanlığında çıkış yolu olduğunu bildiğim ama hiç adımımı dahi atmadığım patikayı takip etmeye başladım. Patika hiç bitmiyor, ağaçların arasında kıvrıla kıvrıla ilerliyordu. Karların İkiizler dağının her iki kolunun sisli zirvelerinde belli belirsiz görüldüğü serin bir ilkbahar sabahıydı. Birden ağaçların arasında bir kulübe gördüm, sabahın alacakaranlığında kulübeden çıkan iki adam beni yanlarına çağırdılar. İçeri girdim, küçük bir soba, iki yatak ve bir masadan başka hiçbir şey yoktu. İkisini de daha önce Komün'ün hiçbir yerinde görmemiştim. Bana sobanın üstünde kaynayan çaydan ikram ettiler. Bunun bir adet olduğunu söylediler. Çayımı içerken onlara köyümden sözettığimi hatırlıyorum. Sonrası derin siyah bir boşluk... O anla ilgili olarak ileride, ağır bir uyku bastırıldığını ve kendimi sıcak sobanın yanındaki yatağa bıraktığımı hatırlayacaktım sadece.

Gözlerimi açtığımda yoksul bir köy evinde buldum kendimi. Kalkıp dışarı göz attığımda bir

Bu, Keşişler Komünü'nde sınıfta anlattığım ilk hikayeydi. Sonuna kadar dinledim. Tümüyle benim hikayemdi... Öteki kız hikayeyi çok beğendiğini söyledi. Bunun üzerine güzel sesli kız bir başka hikaye daha anlattı. O hikayeyi de biliyordum çünkü o da bana aitti. Yatağımdan kalkıp kızların yanına giderken yorgunluğun ve uykusuzluğun da etkisiyle bu köyde Komün'deki eski bir arkadaşımı bulmaktan başka bir şey düşünmüyordum. Sahi kim olabilirdi benim hikayelerimi anlatan bu öğrenci?

buçuk yıl önce o karlı kış gününde Keşişler Komünü'ne gitmek için bir rehber bulmak için geldiğim o En Son Köy'de olduğumu anladım... Tıpkı bir buçuk yıl önce olduğu gibi o تنها köyde kimse benimle fazla konuşmadı. Oraya nasıl geldiğimi sorduğumda boş boş baktılar yüzüme. Ben de üstelemedim. Herşey çok açıktı. Kulübedeki bekçiler uyutmuşlardı beni. Komün'e giden yolu bilmem istenmiyordu. Fazla konuşmasalar da konuksever olan köylülerle öğle yemeğini yedikten sonra yola koyuldum. İlk önceleri kırgındım, Komün'ün bana güvenmemesi gücendirmişti beni. Belki o çayı bana içirmeleri bir daha oraya asla geri dönemeyeceğim de bir işaretiydi. Neden beni istememişlerdi ki? Hem istemeyenler kimlerdi ki? Fakat yol aldıkça ve Krallığın içlerinde Başkent'e doğru ilerledikçe bu tatsız soruları boşverip Keşişler Komünü'nün dışındaki hayatın da çok güzel olduğunu anlamaya başladım. Bahar gelmişti ve uğradığım her köyde sıcak bir konukseverlikle karşılanıyordum. İçimdeki hüznün azalıyor, yaşam sevincim artıyordu. Üstelik güneye doğru ilerledikçe köyümü, ailemi ne kadar özlediğimi, oraya vardığımda beni karşılayacak o ilkyazı düşünüyor ve daha da hızlı yürüyor, bazı geceler köylere hiç uğramadan ağaç diplerinde birkaç saat uyuyup vakit kazanıyordum. Öylesine iyi hissediyordum ki kendimi, Komün'e geri kabul edilmeme düşüncesi bile önemini yitirmişti artık. Bir akşam hava kararmadan hemen önce, Başkent'e bir gün uzaklıktaki o köye girdiğimde de sıcak bir yatakta uyumaktan başka bir şey düşünüyordum. Kapısını çaldığım ilk evdeki kadın boş yatak olmadığını söylemiş ve bana birkaç tane başka ev tarif etmişti. İkinci evdeki yaşlı kadın ise beni hemen kabul etmiş, önüme mis gibi dumanı tüten bir sebze çorbası koyduktan sonra istersem biraz uyuyabilmem için misafir odasına sakız kokulu çarşafı, yumuşak bir yatak sermişti. Uzanıp yattığımda gökyüzü koyu laciverde bürünmüştü ve açık pencereden içeriye giren gül kokularını soluyarak uykunun kollarına teslim etmeye hazırdım kendimi. Ama birden kendi aralarında konuşan iki kızın sesini duydum. Belli ki komşu evin bahçesindeydiler ve biri diğerine hikaye anlatıyordu. Anlatanın öyle güzel bir sesi vardı ki kulak kesildim. Hikayeyi hemen tanıdım. Tanrı meleklerini topluyor ve onların her birinden dünyaya inip bir iyilik yapmalarını istiyordu. Ama yaptıkları iyilik öyle bir iyilik olacaktı ki bu, üç kişinin hayatını kurtaracaktı. Meleklerden biri ümitsizlik içinde köyleri dolaşırken evlerden birine giriyor ve evde çamaşır yıkayan bir kadın ile pencereden dışarı bakan bir kız çocuğu görüyordu...

Bu, Keşişler Komünü'nde sınıfta anlattığım ilk hikayeydi. Sonuna kadar dinledim. Tümüyle benim hikayemdi... Öteki kız hikayeyi çok beğendiğini söyledi. Bunun üzerine güzel sesli kız bir başka hikaye daha anlattı. O hikayeyi de biliyordum çünkü o da bana aitti. Yatağımdan kalkıp kızların yanına giderken yorgunluğun ve uykusuzluğun da etkisiyle bu köyde Komün'deki eski bir arkadaşımı bulmaktan başka bir şey düşünmüyordum. Sahi kim olabilirdi benim hikayelerimi anlatan bu öğrenci?

Kızlar beni gördüklerinde sustular. Krallığımızın adetleri gereği kendimi uzun uzun tanıtır onlara katılıp katılamayacağımı sordum. Hikayeyi anlatan kız beni tepeden tırnağa süzüp, "Hikayelerimizi dinlerseniz katılabilirsiniz" dedi ve yarıda kalan, bana ait üçüncü hikayeyi de anlatmaya devam etti. Sonuna kadar ses çıkarmadan dinledim. Bitince hikayeyi beğenip beğenmediklerini sordum. Dinleyen çok beğendiğini söyledi. Anlatan kız ise, "Siz bunları ilk kez mi duyuyorsunuz" dedi. "Hayır" dedim. "Onları ben yazdım."

Kahkahalarla güldüler. Karşılarında aşağılık bir yaratık varmış gibi bakarak, "Sen ne cüretle Büyük Hikaye Ustası'nın hikayelerini ben yazdım diyebiliyorsun ki?" dedi uzun saçlı olanı. Öteki de hemen ekledi: "Ayrıca Büyük Hikaye Ustası hikaye yazmaz. Onun hikayeleri dilden dile dolaşır." Donup kalmıştım. "Ama" dedim, "bu hikayeleri önce ben anlattım... Bunlar benim hikayelerim." Uzun saçlı olan kız küstah bir ifadeyle bana uzun uzun baktı. "Az önce deli olduğunuzu söylememiştiniz." dedi ve beni kibarca bahçeden kovdu. O akşam konuk olduğum eve uğramadan önce o güzel köyün meyve bahçeleri arasında karanlık bir gölge

Ertesi gün
gittiğim köyde
her önüme
gelene Büyük
Hikaye Ustası'nın
yeni hikayelerini
sordum ve
dinledim. Hayır,
sadece benim
hikayelerim
anlatılmıyordu.
Aynı derse
devam ettiğim ve
hikayelerine
hayran olduğum
başka
arkadaşlarının
hikayeleri de
anlatılıyordu.
Sonunda köyüme
gelene kadar son
bir buçuk yılda o
derste anlatılan
ve benim de
beğendiğim
bütün güzel
hikayelerin
Krallığın her
yanını dilden dile
dolaştığını
anladım.

gibi saatlerce dolaştım. Belli ki Komün'de yazdığım hikayeler Krallığın her yerinde Büyük Hikaye Ustası'nın hikayeleri olarak anlatılıyordu. Büyük Hikaye Ustası'nı görene, onunla konuşana hiç rastlamamıştım. O Krallığın tarihi kadar eski biriydi. Babam bir keresinde Büyük Hikaye Ustası'nın babadan oğula geçtiğini iddia etmişti. Bir başka aile büyüğümüz ise Büyük Hikaye Ustasının Kral tarafından seçildiğini söylendi. Ben çocukluğumdan bu yana görebileceğim, elimle dokunabileceğim bir Büyük Hikaye Ustası'nın olduğuna hep inandırmıştım kendimi. Yaşlı, beyaz sakallı, nur yüzlü bir ihtiyar belirirdi hep kafamda. O öldükten sonra Kralın yine öyle bir Büyük Hikaye Ustası seçeceğine de inanırdım. Ve ne yalan söylemeli, Komün'de geceleri yatmadan önce, yaşlı bir adam olarak kralın karşısına çıkacağım o büyük günü, Kralın herkesin önünde "İşte Büyük Ülkemizin Yeni Büyük Hikaye Ustası" diyeceği anı çok hayal etmiştim. Komün'e geri dönmek istememin sebebi de buydu. Cüret edip hocama sormasam da istediğim bir Hikaye Ustası olmaktı. Ama şimdi Büyük Hikaye Ustası'nın ta kendisiydim belki de... Ya da sadece onun gölgesi.

Ertesi gün gittiğim köyde her önüme gelene Büyük Hikaye Ustası'nın yeni hikayelerini sordum ve dinledim. Hayır, sadece benim hikayelerim anlatılmıyordu. Aynı derse devam ettiğim ve hikayelerine hayran olduğum başka arkadaşlarının hikayeleri de anlatılıyordu. Sonunda köyüme gelene kadar son bir buçuk yılda o derste anlatılan ve benim de beğendiğim bütün güzel hikayelerin Krallığın her yanını dilden dile dolaştığını anladım.

Köyüme dönmeden önce Keşişler Komünü'yle ilgili bildiğim herşeyi kendime saklamaya karar verdim. Anlatsam bile bunun sadece güzel bir hikaye olarak dinleneceğini biliyordum zaten. Köyüme uzun bir süre kaldım, bir müddet sonra evlendim, çocuklarım oldu. Ama bir gün tekrar yola çıkmaya, Keşişler Komünü'ne gitmeye karar verdim. Baharın ilk günlerinde yola çıkacak, orada kısa bir süre kalıp, yaz ortalarında yeniden köyüme dönecektim. Çünkü çocuklarımın ve karımın özlemine fazla dayanamayacağımı biliyordum. Yine bir sabah erkenden çıktım evden. Gittiğim ilk köyde, kendimi bir Hikaye Anlatıcısı olarak tanıttım. Yıllardır köylere bir Hikaye Anlatıcısı gelmediğini söyleyen köylüler o gece ateşin etrafında toplanıp hikayelerimi dinlediler. Onlara daha önce hiç duymadıkları Büyük Hikaye Ustası'nın beş yeni hikayesini anlattım. Hepsini de köyüme yazmıştım. O gece bana türlü armağanlar ve paralar verdiler. O geceden sonra uğradığım her köyde ve Başkent'in çayhanelerinde bütün yeni hikayelerimi, daha doğrusu Büyük Hikaye Ustası'nın yeni hikayelerini anlattım. Heybem hediyelerle, cebim parayla doluyordu. Keşişler Komünü'ne giden yolu uzattım, Kuzey'de yoluma yakın bütün köyleri dolaştım. Sonra bir yaz günü öğleden sonra o En Son Köy'e vardım... Niyetim, rehberi alıp akşama Komün'e varmaktı... Yıllar önceki rehberimi hemen buldum ama o beni tanımadı. Yola çıktığımda heyecanlıydım. Komün'ü özlemiştim. Hocalarımı, meyve bahçelerini, yemekleri, sohbetleri... İki kız dağının doğu kolunu takip ederken uzakta dağın hemen yamacında eski zamanlardan kalma şato gibi bir bina görünce rehberime hemen sordum: "Şuradaki bina nedir, daha önce hiç görmemişim."

Rehberim, "Orası Keşişler Komünü" dedi... Ona aradığım yerin orası olmadığını, beni yıllar önce o kar fırtınası sırasında götürdüğü yere götürmesini söyledim. Yıllar önce beni öyle bir yere götürmediğini iddia eden rehber, sert bir ifadeyle, "Burada ne başka bir Keşişler Komünü ne de Durgunsu vadisinde sizin tarif ettiğiniz gibi büyük bir okul var" dedi. Sonra da beni orada bırakıp gitti. Keşişler Komünü olduğunu iddia ettiği binanın kapısından içeri bile kabul edilmedim önce. Kapıcı içeride inzivaya çekilmiş keşişler olduğunu, din adamları dışında hiç kimsenin kabul edilmeyeceğini söylüyordu. Sonunda ısrarlarıma dayanamayıp içeri aldı beni. İçerideki keşişler Krallığın sınırlarında buldukları yerden başka ikinci bir Keşişler Komünü'nün varlığından haberder olmadıklarını iddia ettiler. Yine de hayalkırıklığı ve şaşkınlık içindeki halime acıyıp, o geceyi orada geçirmeme izin verdiler.

Ertesi sabah erkenden kalkıp bütün gün tek başıma hava kararana kadar İki kız dağının

Gezgin birkaç yıl sonra büyüklerine gelip "Tekrar gözümü bağlayın ve beni ormanın derinliklerine bırakın" diyordu. Büyükleri de ona gülüp, "Buna ne gerek var, sen Gezgin'sin dilediğin gibi gezebilirsin. Hem sadece bu ormanı da değil, bütün ülkeyi gez" diyorlardı. Bunun üzerine delikanlı ilk kez isminin ne anlama geldiğini anlıyor ve köyünden çıkıp gezmeye başlıyordu. Hikaye bittikten sonra rehber ateşin başında derin bir nefes alıp, "O ismini hakediyordu ama isminin anlamını bilmiyordu. Kıssadan hisse: bir insan isminin anlamını anladığı gün büyüyebilir ancak" dedi...

eteklerinde Durgunsu vadisine çıkan gizli bir geçit aradım. Ama bu geçiti bulmanın aylarca sürebileceğini anlamakta çok gecikmedim. İkizler dağı'nın doğu kolu bir duvar gibi uzanıp gitmiyor, tam aksine oldukça kavisli bir hatta bütün yönlere doğru kıvrılıyordu. İniyor, çıkıyor, içerilere kadar giriyor, sonra kendimi tekrar dağın eteklerinde buluyordum. Durgunsu vadisine çıkabilmek için dağı tepeden aşmayı bile düşündüm. Ama dağı hiçbir yerde buna izin vermiyordu. Üstelik koca bir gün boyunca doğu kolunun sadece çok küçük bir bölümünü araştırabilmişim. Karanlık çökmeden önce geceyi geçirmek için tekrar En Son Köy'e döndüm ve karşılaştığım bütün köylülere beni gizli geçitten geçirmeleri için diller döktüm, paralar, hediyeler teklif ettim ama hepsi de bana bir deliye bakar gibi baktılar. Ben de onlara inat, Durgunsu vadisine çıkan o geçidi ne pahasına olursa olsun bulacağımı iddia ettim. Gece hiç kimse beni evine kabul etmedi, köyün hemen dışında bir ağaç kovuğunun başında yaktığım ateşte tek başıma otururken beni yıllar önce doğru yere götüren rehber geldi. Bir sigara sarıp oturdu ve bana bir hikaye anlattı.

Hikaye bir orman köyünde yaşayan bir delikanlının hikayesiydi. O köyde çocuklar 12 yaşına gelince gözleri bağlı bir halde evinden çok uzaklarda, ormanın derinliklerinde bir yere bırakılıyorlardı. Geleneğe göre amaç çocuğun ormanda tek başına kalıp evinin yolunu bulmasıydı. Dönünce başından geçenleri köyün büyüklerine anlattıyor ve bir isim almaya hak kazanıyordu. Rehberin anlattığı hikayedeki çocuk, kimisinin günler, haftalar sonra bulunduğu dönüş yolunu uzattıkça uzatıyor, evine bir türlü dönmüyordu. Sonunda bütün ormanı gezip evine döndüğünde ona Gezgin ismini takıyorlardı. Gezgin birkaç yıl sonra büyüklerine gelip "Tekrar gözümü bağlayın ve beni ormanın derinliklerine bırakın" diyordu. Büyükleri de ona gülüp, "Buna ne gerek var, sen Gezgin'sin dilediğin gibi gezebilirsin. Hem sadece bu ormanı da değil, bütün ülkeyi gez" diyorlardı. Bunun üzerine delikanlı ilk kez isminin ne anlama geldiğini anlıyor ve köyünden çıkıp gezmeye başlıyordu. Hikaye bittikten sonra rehber ateşin başında derin bir nefes alıp, "O ismini hakediyordu ama isminin anlamını bilmiyordu. Kıssadan hisse: bir insan isminin anlamını anladığı gün büyüyebilir ancak" dedi...

"Bu köyde sadece tek bir rehber var, o da sensin. Yıllar önce o karlı günde beni komüne götüren de, dün yanlış yere götürüp bırakan da sendin." dedim. Dönüp, gülümsedi: "Bu köyde herkes rehberdir. Ve kimi ne zaman nereye götüreceğimizi iyi biliriz." O gece evinde sıcak bir yatak verdi bana. Sabah yatağın yanındaki boş sepete bir hikaye yazıp bıraktım ve erkenden yollara düştüm. Bir daha Kuzey bölgelerine hiç uğramadım, Durgunsu vadisine çıkan o geçiti de hiç aramadım. Zaten Başkent'teki haritacılar da Durgunsu vadisine dair hala tek bir iz yok. Krallığın sınırları kuzeyde belirsizdir, ısrar eder de sorarsanız, İkizler dağı'nın ötesinde uçsuz bucaksız Soğukdenizin uzandığını anlatır birkaç yaşlı haritacı.

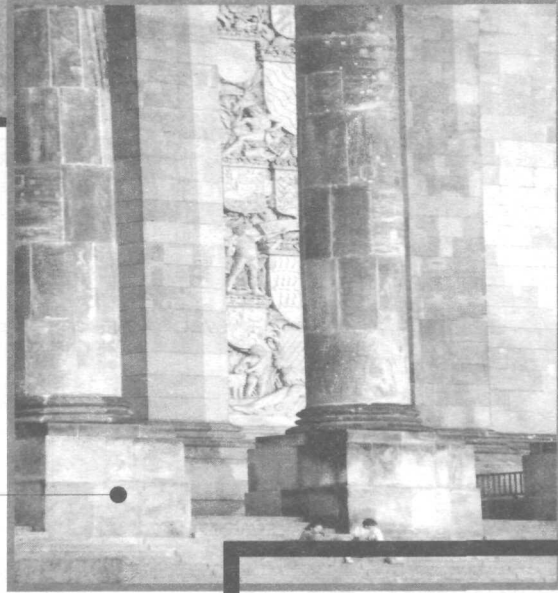
Ama Krallığın her yerinde Büyük Hikaye Ustası'nın nerede yaşadığına dair çok hikayeler anlatılır.

↓

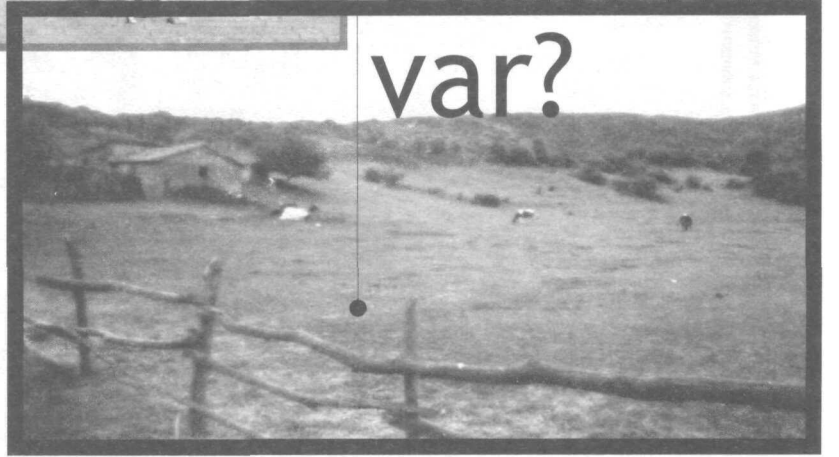
SORU 1: Ucunda ölüm mü var?

SORU 2: Ucunda ölüm mü var?

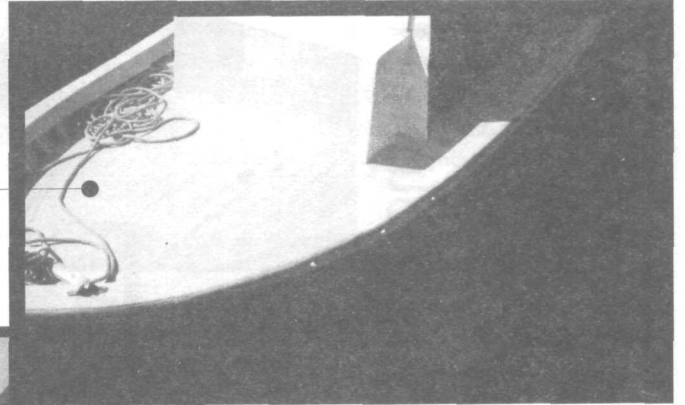
SORU 3: Ucunda ölüm mü var?

SORU 4: Ucunda ölüm mü var?

SORU 5: Ucunda ölüm mü var?

SORU 6: Ucunda ölüm mü var?

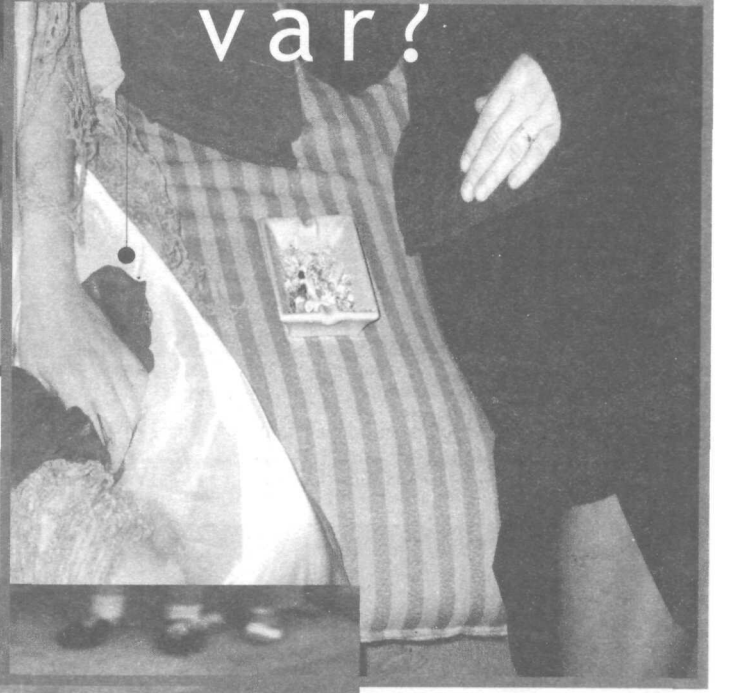
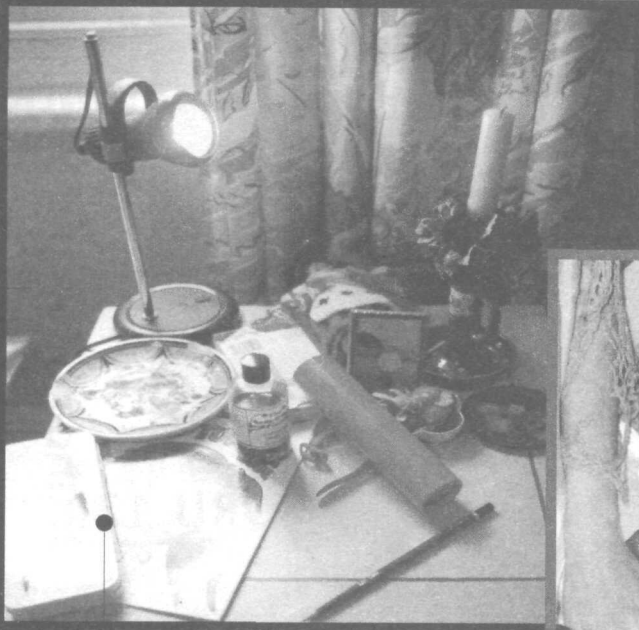

SORU 7: Ucunda ölüm mü var?

SORU 8:

Ucunda
ölüm mü
var?

SORU 9: Ucunda
ölüm mü var?

SORU 10:
Ucunda
ölüm
mü

ŞORU 11:
Ucunda
ölüm
mü var?

SORU 12:

Ucunda
ölüm mü
var?

Ucunda ölüm mü var?

SORU 13:

SORU 14:

Ucunda ölüm mü var?

YANITLAR:

- 14 evet
- 13 evet
- 12 evet
- 11 evet
- 10 evet
- 9 evet
- 8 evet
- 7 evet
- 6 evet
- 5 evet
- 4 evet
- 3 evet
- 2 evet
- 1 evet

Sayın Orhan Pamuk,

Sizden önce özür dilemek istiyorum. Birazdan yazacaklarımın canınızı sıkacağına adım gibi eminim, üstelik değerli vaktinizi bu mektubu okumaya harcamanıza sebep olduğum için edebiyat tarihçilerinden de ayrıca özür dilemem gerektiğini biliyorum. Fakat tanık olduğum olayların tarafınızdan bilinmeli diye düşünüyorum. Her ne kadar elçiye zeval lunmaması gerektiği söylense de tüm yasakların varolan bir gerçekliğe işaret ettiğini düşünenlerden olduğum için, okka altına gitmek üzere olduğuma da emin olarak yani her şeyi göze alarak sözlerime baslamak istiyorum. Ayrıca yapacağım hatalardan ötürü peşinen -bir kez daha- özür dilemek istiyorum. Sizin gibi bir yazara yazılı olarak bir şeyler anlatmaya çalışan sıradan bir insanın heyecanını anlayışla karşılayacağınızı umuyorum.

Sayın Orhan
Pamuk,
Sizden önce özür
dilemek
istiyorum.
Birazdan
yazacaklarımın
canınızı
sıkacağına adım
gibi eminim,
Üstelik değerli
vaktinizi bu
mektubu
okumaya
harcamanıza
sebep olduğum
için edebiyat
tarihçilerinden
de ayrıca özür
dilemem
gerektiğini
biliyorum. Fakat
tanık olduğum
olayların
tarafınızdan
bilinmeli diye
düşünüyorum.

Olaylar, ailemin her yaz düzenli olarak gittikleri bir tatil sitesinde cereyan etmektedir. Adı: Yeni Ay Tatil Sitesi. (Noktayı koyduğum anda, bu ismin Yeni Hayat adlı romanınızı çağrıştırdığını fark edip şaşırıyorum. Fakat Yeni Ay'ın, romanınızdan çok önce kurulmuş bir site olduğunu düşünerek içimi rahatlatıyorum). Seksen tane bahçe içinde iki katlı küçük yazlık evlerden oluşmuş bir sitedir Yeni Ay. Tekirdağ yakınlarındaki bir sahil şerisinde, sakinlerince meyva ağaçları, mimozalar ve am ağaçlarıyla bezenmiş hayal dolu tasarrufların emeklilik piyangosu olarak varlığını sürdüren bu siteye her Haziran ayının son haftası gider, bir haftamı ailemle birlikte geçiririm. Bu yıl da öyle yaptım.

Size bu mektubu yazmamı gerektirecek olan olaylar oraya vardığım sabah sitenin küçük marketinde başladı diyebilirim. Bu marketleri bilirsiniz, sadece yaz aylarında açık olan ve site halkının neredeyse özel siparişlerine göre mallarını seçmiş olduğu için her biri diğerinden bir parça farklılık gösteren, bakkaldan büyük, gerçek bir süper marketten küçük yerlerdir. Siz anlatıyor olsaydınız kimbilir benim farkına bile varmadığım ne muhteşem ayrıntılarla tasvir ederdiniz...

Sabah, gazete ve taze ekme almak için markete inmiştim. Kasada parayı ödemek üzere oyalanırken, aklımda hâlâ şehirde bıraktığımı sandığım sorunların gri hayaletleri cirit atıyordu. Öğrencilik hayatımın küçük sorunlarından bir hafta içinde kurtulmayı diliyordum tanırdan. şehirde çok uzak olan tanıı bazen böyle bir tatil yöresinde, sivrisineklerle mücadele eden garip kuluna lker takımıyıldızından veya samanyolunun derinliklerinden gz kırpar, bilirsiniz. "Orhan Pamuk'un gazetesi ile ekmeğini götürdün m?" Hemen kulak kesildim. Bizim sitede yaşadığınızı bilmiyordum. Marketin sahibine sormak içimden geçti ama vaz geçtim. Küçük yerlerde birilerinden bir şey isterseniz karşılığını vermek zorunda kalırsınız. Market sahibinin türlü imalar barındıran tonlamasına rağmen bana gönderdiği mesajı görmezden gelip Milliyet gazetesine sardıği ekmeği bisikletinin arkasındaki sepete özenle yerleştiren çocuğu izlemek için marketten dışarıya seyirttim. Eve doğru giderken çocuğun gittiği yöndeki evleri zihnimden geçirip hangisinde yaşadığınızı çıkarmaya çalıştım.

Eve döndüğümde annemin bir kaç arkadaşının denize gitmek üzere verandada bekleştiklerini

Kendimi bildim
bileli dedikodu
ve magazin
dergilerinden
başka bir Şey
okumayan bu
kadınların
antalarında
şimdi Yeni
Hayat, Kara
Kitap, Beyaz Kale
falan
gözüküyordu.
Őapřallařtıđımın
farkına varan
Melahat Teyze
göz kırparak:
"Bir kitap
okuyorum
yavrum, hayatım
değişiyor..." dedi,
hepsi bu espriye
kahkahalarla
destek ıktılar.
"Ben de okudum
ama bir Şey
değişmedi"
diyebildim ancak.

gördüm. Annem sitenin en geç hazırlanan kadını olduğu için bizim veranda bir otobüs durağı gibi kullanılır çoğu zaman. Onların gözünde hâlâ bir çocuk olduğumdan yanağımdan makas almalarına mecburen izin verip, takılmalarına uygun cevaplar verip arka bahçeyi apalayan babamın yanına gitmeye çalışırken dikkatimi çeken bir Şey oldu. Plaj antalarından dışarı çıkmaya çalışan kitaplar... Kendimi bildim bileli dedikodu ve magazin dergilerinden başka bir Şey okumayan bu kadınların çantalarında şimdi Yeni Hayat, Kara Kitap, Beyaz Kale falan gözüküyordu. Őapřallařtıđımın farkına varan Melahat Teyze göz kırparak: "Bir kitap okuyorum yavrum, hayatım değişiyor." dedi, hepsi bu espriye kahkahalarla destek ıktılar. "Ben de okudum ama bir Şey değişmedi" diyebildim ancak. (Bu noktada hemen affınıza sığınıyorum. Sizi basit bir espri için harcamış olduğum hissine kapılmanızı istemem [Bir özür de düzeysiz üslubum için. Kendimi kaptırıp 'harcamak' gibi bayağı bir fiil çekmiş oldum.] Fakat insan bazen topluluk karşısında çekingen davranıp, çok sevdiği bir Şeyleri önemsemiyormuş gibi yapabilir.) Anladığım kadarıyla ben buralarda değilken bir Şeyler olmuş, sitenin havası değişmişti.

Onlar gittikten sonra babamın uyanmasını beklemeye başladım. Sabah balıktan dönünce bir iki saat mutlaka uyur; bu uykunun kendisine iyi geldiğini iddia eder. Kahvaltıdan sonra uyumanın iyi bir Şey olmadığını defalarca anlatmamıza rağmen bu huyundan maalesef vazgeiremedik. Sağlık konusunda bir doktoru uyarmanın tabii ki hiç bir faydası yoktur. Onlar bildiklerini okurlar. Herneyse, babamın konuyla ilgisi yoktu. Sorularımı yarım yamalak cevaplayıp kendisi beni soru yağmuruna tutmaya girişti. Finallerin nasıl geçtiği, su parasını yatırıp yatırmadığım, amcamlara uğrayıp uğramadığım... Bir sürü ayrıntı. Hâlâ hayatımı düzenlemekten aciz bir çocuk olduğumu vurgulayan emir kipinde sorular. Bunalıp kendimi sahile attım.

Açıkcası aklımda siz vardınız. Anladığım kadarıyla sitemize taşınmış ve alişilmış atmosferi bir anda değiştirivermiştiniz. Kafam bu soruna takılmış olduğu için her yerde size dair bir ipucu arıyordum. Merak içindeydim, ne zaman denize inerdiniz, havlunuzu nereye sererdiniz, denizden çıkınca sigara yakar mıydınız, yanınıza hangi kitapları almıştiniz, yoksa güneş altında uyur kalır mıydınız, bu yüzden yanıp kavrulur muydunuz... Evet ben hepsini sırasıyla yapıp iyice piştikten sonra eve döndüm ve güneş çarpmış her insan gibi hava kararana kadar hasta yattım.

Akşam yemekten sonra annemle birlikte yürüyüşe çıktık. İşte burası çok ilginçti. Her zaman yaptığımız gibi yediğimiz ızgara etleri sindirmek için sahile doğru bir yürüyüş yapacağımızı sanıyordum ki annemin yolda karşılaştığımız arkadaşları ile bir katile oluşturarak sitenin arka sokaklarına doğru kıvrıldık. Allahtan Melahat Teyze'nin kızı da bizimleydi de annem ve arkadaşları arasındaki tuhaf görüntüm biraz hafifliyordu. Benden bir kaç yaş büyük olan Ayten'i aslında pek fazla tanıdığım söylenemez. Tatillerimiz bir kaç yılda bir keşiştiği için her seferinde nereden başlayacağımızı bilemez fakat yine de bir Şekilde ortak bir konu bulurduk. Bu sefer söze direk girdi: "İyice sapıttılar. Gece ayını gibi yürüyüş yapıyorlar. Evinin önüne kadar havadan sudan bahsederek yürüyorlar, sonra otuzdokuz numaranın köşesinde sesleri solukları kesiliyor, söğüt ağacının gölgesinden çıkıp verandasının önünden geçerken iyice sus pus oluyorlar. Sonra şansları yaver giderse onu masasının başında yazarken görüyorlar, ileri rahat ediyor, ve görüş mesafesinden çıkar çıkmaz dedikoduya başlıyorlar..." Melahat Teyze müdahale etmeseydi Ayten beni aydınlatmaya devam edecekti ama "Neden evde oturup televizyona bakmıyorsun!" şeklinde sert bir çıkışla karşılaşan Ayten de söğüt ağacının gölgesine yaklaşınca sus pus oluverdi. Cevval bir kız olmasına karşın annesinin karşısında hep süt dökmüş kedi gibi davranırdı. Benim için çok tuhaf bir deneyimdi. Bir hırsız etesi gibi evinize doğru yaklaşıyorduk. İi merakla dolu bir grup insan. Yaratıcı olmak böyle bir etki

yaratıyor herhalde diye düşünürken verandadaki silüetiniz düşüncelerimi böldü. Birbirinin tipatip aynı, adeta ikizi olan seksen evden birinin verandasında oturmuş, yazan bir Orhan Pamuk. Belleğimdeki görüntüyle örtüşmeyen biraz sakil duran bir şeyler var gibiydi, ama yine de sitemizin gizli heyecanına katıldım.

Sonrası, önümüzdeki günlerde duymaya alışacağım yorumlar, dedikodular... Akla hayale gelmeyecek çıkarımlar. Bulduğumuz mesafeden anlaşılması pek de mümkün olmayan ayrıntılar üzerine 'derin' tahliller. Ayten'le sahile inip meseleyi derinlemesine tartışmayı planlıyordum ama 'sahilde başbaşa gezinti' yanlış anlaşılır kaygısıyla evin yolunu tuttum. Annemin ağzını aramayı yeğledim.

Annem çok mutluydu. Sevilen bir yazarın sitemizde onlardan biri gibi yaşaması, yeni romanını orada, onlarla aynı havayı soluyarak yazıyor olması sanki onlara da tarihi bir misyon veriyordu. En azından onlar öyle hissediyordu. Hepsinin içinde küçük de olsa bir ümit vardı: o romanı ellerine aldıklarında kendilerini o romanın içinde görme ümidi. Bir romanın parçası olma ümidi.

Ertesi gün sahilde Ayten'i buldum. Kulağında walkman, gözünde güneş gözlükleri, tüm dünyayla bağlantısını kesmiş gibiydi. Sağ eliyle belli belirsiz tempo tutmasa yaşadığına dair en ufak bir ipucu elde edemezsiniz. Bir süre ona ilişmedim. Bir rüyanın içindeki insana gösterilmesi gereken azami saygıyı göstererek havlumunu ona yakın bir yere koyarak kendimi serin sulara bıraktım. Uzunca bir süre yüzdüm. Bu yıl ilk kez denize giriyordum ve her yıl olduğu gibi denizle hasret gidermem, çocukken bir parçası olduğum denize saygı ve sevgilerimi sunmam gerekiyordu.

Nasıl ki Yeni Hayat'ta şehirlerarası otobüs yolculuklarını, bayiler toplantısını seçmişti şimdi de yazlık site meselesini deşecekti. Ülkemiz orta sınıfının dışından tırnağından biriktirerek edindikleri, bu bahçeleri süs havuzları veya kırık amforalar gibi türlü tuhafliklarla dolu küçük evlerden oluşan siteler tüm kıyı şeritlerimiz boyunca uzanıp gidiyordu.

Denizden çıktığımda Ayten'in kendine gelmiş olduğunu gördüm. Mahmur gözlerle beni inceleyordu. "Şişmanlamışsın" dedi. Sen de, diyemedim. Utanç içinde gülümsedim. Sıkıntımı hissettiğinden midir, "O denize hiç inmiyor" deyiverdi. O da en az benim kadar konuya girmeye hevesli görünüyordu. Bir çok şey anlattı. Elli dört numaranın sahibi olan Haydar Bey geçen yıl vefat etmişti. Beklenen bir ölümdü. Hepimizi pusuda bekleyen kanser. Yine de sigaralarımızı yaktık. Sonra çocukları, evi sezonluk kiraya vermişlerdi. Ve Orhan Pamuk bu evi tutmuştu. Ayten'e göre maksatlı bir seçimdi yazarınki. Nasıl ki Yeni Hayat'ta şehirlerarası otobüs yolculuklarını, bayiler toplantısını seçmişti şimdi de yazlık site meselesini deşecekti. Ülkemiz orta sınıfının dışından tırnağından biriktirerek edindikleri, bu bahçeleri süs havuzları veya kırık amforalar gibi türlü tuhafliklarla dolu küçük evlerden oluşan siteler tüm kıyı şeritlerimiz boyunca uzanıp gidiyordu. Haftasonları barbekülerden ızgara et ve balık kokuları yükselen, iyi aile babalarının eşofmanlarını giyip büyük bir dalgınlıkla yediveren güllerini, maydanoz ve salatalıklarının suladıkları sitelerde bambaşka bir hayat vardı. Şehirde uzakta, yıllarca hayali kurulduktan sonra gerçekleştirilmiş bu müstakil evlerin verandalarında birbirine benzeyen hayalkırıklıkları, emeklilik yılları tüketiyordu... Yeni Ay sitesini de mutlaka ismi yüzünden seçmişti. Üstelik İstanbul'a yakındı ve saire. Fakat Ayten sinir oluyordu size. Nedenini bilmiyorum, belki site halkının bu olağandışı ilgisi onu sinirlendiriyordu, belki de annesinin tavırları. Meġahat Teyze hayalkırıklığına uğramış, küskün bir cumhuriyet kızıydı. Babası erken öldüğü için acımasız dünyaya karşı yapayalnız kalmış bir kız. Ayten ise bir türlü tutunamamıştı. Annesine göre hep yanlış insanlarla birlikte, hep yanlış işlere girmişti.

Meselenin iç yüzünü anlamış olmama rağmen yine de bu işte bir terslik olduğunu düşünüyordum. Yazlık bir sitede geçen bir roman yazdığınızı duymamıştım. Tam tersine tarihi bir roman üzerinde çalıştığınızı sanıyordum. Fakat belki de Ayten'in söylediği türden

Bir kaç gün
sonra Mehmet'in
her akşam
ellidört
numaranın
yolunu tuttuğu
ve onun bu
girişimlerinin
karşılıksız
kalmadığı
anlaşıldı. Böyle
olunca
Mehmet'in site
içindeki
popülerliği de
zirveye oturdu
denilebilir.
Ortalıkta hiç
görünmeyen
Orhan Pamuk'un
sitemizdeki
temsalcisi gibi
gerine gerine
dolaştığı
fısıldanmaya
başladı kulaktan
kulağa. Onu
başlangıçta
eleştirenler şimdi
açıktan açığa
sinir olduklarını
söylüyorlardı.
Şişinmesine
gerek yoktu. O
hepimizin
yazarıydı.

bir noktadan başlıyordu yeni romanınız. Bu evlerden birinde, sıcak bir yazgünü, emekli bir öğretmenin başladığı bir tarih araştırması veya çözmeye çalıştığı bir elyazması... Her neyse olay bu kadarla kalsa bir sorun olmayacaktı tabii. Onsekiz numaranın oğlu Mehmet kimsenin beklemediği bir hamle yaparak yazdığı bazı hikayeleri okutmak için ellidört numaranın kapısını çaldığı gün Yeni Ay sitesindeki hayat değişim sürecine girmişti.

Böyle yerlerde zamanın akış hızı farklıdır. Araya başkaları, başka işler girmediğinden, güneşin doğuşu ile batışı arasında bir çok şey olur, en azından bir çok şeyin lafı olur; haberler ışık hızı ile yayılır. Yine öyle oldu. Öğleden sonra bir türlü uyku tutmadı. Herkes Mehmet'in davranışını tartışıyordu. Bazıları onun cesaretini takdir ediyor, yazdıklarını ciddiye aldığı için, onlara güvenip okutmaya kalkıştığını, bu zamanda insanın mutlaka böyle atak davranması gerektiğini savunuyordu. İçinde babamın da bulunduğu bir takım ciddi insanlar ise tatilde kafasını dinlemek için böyle sakin bir siteyi seçmiş olan bir yazarı rahatsız etmenin düşüncesizlik olduğunu iddia ediyordu. Sanırım o anda ben de babam gibi düşünüyordum. Öyle düşünmesem de bir çok genç gibi geceler boyunca çiziktirdiğim romantik metinleri size göstermeye asla cesaret edemezdim.

Fakat gelişmeler babamı haksız çıkardı. Bir kaç gün sonra Mehmet'in her akşam ellidört numaranın yolunu tuttuğu ve onun bu girişimlerinin karşılıksız kalmadığı anlaşıldı. Böyle olunca Mehmet'in site içindeki popülerliği de zirveye oturdu denilebilir. Ortalıkta hiç görünmeyen Orhan Pamuk'un sitemizdeki temsilcisi gibi gerine gerine dolaştığı fısıldanmaya başladı kulaktan kulağa. Onu başlangıçta eleştirenler şimdi açıktan açığa sinir olduklarını söylüyorlardı. Şişinmesine gerek yoktu. O hepimizin yazarıydı. Olaylar böyle heyecanlı bir meçraya girdiği için tatilimi uzatmaya karar verdiğim günün akşamında bahçemizdeki karabiber ağacının gölgesinde parçalanan dolunayın keyfini çıkarıyordum ki Ayten geldi. Bir gece önce Mehmet'le birlikte size gittiğini söyledi. Heyecanlıydı. Biraz da kafası karışmış gibiydi. "Çok tuhaf, insan kafasında büyüttüğü, yaşattığı biriyle yüzyüze gelince bazen hayalkırıklığına uğrayabiliyor," dedi. Neden böyle düşündüğünü bir türlü anlatamadı. Sonra birden bire bu akşam onlara katılmamı istediklerini söyledi. Mehmet de böyle istiyormuş. Şaşırđım. Önce gitmek istemediğimi söyledim. Ne gibi bir bahane ile kapısını çalacaktım ki... Fakat içimdeki meraka teslim oldum.

Ve gece indiğinde site sakinlerinin sessiz bakışları altında üç kişilik ekibimiz dışarıdan bakanların kibir sandıkları bizimse tedirginlik olduğunu açıkca bildiğimiz bir duyguyla ellidört numaranın yolunu tuttuk.

Daha içeri girer girmez sizin siz olmadığınızı anladım. Daha doğrusu kendini Orhan Pamuk diye tanıtan bu adamın bir yalancı olduğunu anladım. Boyu gerçeğinkinden oldukça kısa olan bu sahtekarın neden hiç ortalıkta dolaşmadığı da ortaya çıkmış oluyordu böylece. Çok sinirlenmiştim. Kendimi hiç bu kadar aptal yerine konmuş gibi hissettiğimi hatırlamıyorum. Adam gülümseyerek bizi izliyordu. Önünde gerçekten de kağıtlar, yazı gereçleri ve kitaplar yayılmıştı.

Hemen Mehmet'in verdiği dosya hakkında konuşmaya başladı. Mehmet ve Ayten endişeli gözlerle onu izliyordu. Ağzından çıkan her sözcük altın değerindeydi sanki. Sanki Mehmet'e ya da verandada gergin bir sessizlik içine gömülmüş bizlere değil de başkalarına, boşlukta bizim görmediğimiz hayallere hitabediyormuş gibi boğuk bir sesle kesik kesik konuşuyordu:

"Okuyucunun zekasına göre değil kendi zekana göre yaz... İlk cümle bulmadan yazı

masasına oturma... Az oku, ama severek oku, çok ama sıkıntıyla okuyandan daha okumuş gözükürsün... Kolay yaz, kolay okunursun... Üç büyük tema, tabii ki ölüm, aşk ve müziktir.. Ama beyinlerimiz sürekli hikaye arayan ve yutan birer obura benziyor... Bu hikaye düşkünlüğünden kurtulmalıyız!. O zaman özgürleşeceğiz, dünyayı olduğu gibi göreceğiz o zaman!.. Anlıyor musun?.."

Mehmet ve Ayten'in her kelimeyi zihinlerine büyük bir dikkatle kaydettikleri saydamlaşmış bakışlarından belli oluyordu. Şimdi bunları kelimesi kelimesine yazabildiğime göre ben de bu taklit yazarın büyüüne kendimi kaptırılmış olmalıyım. Çünkü taklit de olsa karşımızda kendini, hayatını, belli ki yazıya adanmış bir adam vardı. Kime sorduğu belirsizleşen şoru karanlık verandanın peltek havasına asılı kalmıştı. Birden bire nereden geldiği belli olmayan bir ilhamla kelimeler ağzımdan çıkıverdi:

"Hayır! Dünyayı açıklamak için gerekli onlar."

Bir rüyadan uyanır gibi silkinip sesin kaynağına döndü, karanlıkta gözleri gözlerimi buldu. Yıllardır huzur içinde yaşayan sitemizi kimbilir ne tür amaçlarla seçmiş olan bu garip adamın zihninden geçenleri okuyamasam da, tedirgin olduğunu hissedebiliyordum. Sonra bana dimdik bakarak acele ile devam etti:

"Anlıyorum sizi, gençsiniz, huzurla yaşayabilmek ve yaşarken bir ucundan tutup dünyayı istediğiniz yere çekivereceğinize inanmak için, ahlak için, her şeyi açıklayan bir hikaye gerekli size, yoksa bu yaşta çıldırır insan."

Şaşırmıştım. Konuştuğumuz her şey bir tür *déjà vu* duygusu yaratıyordu üzerimde. Yazdığı gibi konuşan bir yazar diye geçirdim içimden. Sonra hemen toparlandım, o gerçek değildi. Ya da en azından başka biriydi. Belki başka bir yazar. Ama kendini bizlere, sıradan insanlara Orhan Pamuk diye yutturan bir adam. Belki bir deli. İnsanın aklından zoru olmasa böyle bir şeye kalkışır mıydı? Ben bunları aklımdan geçirirken zavallı Mehmet söze girmeye çalışmış, hikayelerini hangi olayların ve kitapların etkisi ile yazdığını anlatmaya başlamıştı. Uzun ve tüm acemi yazarlara özgü sıkıntılı ve ümitsiz cümleler ortalığı doldurmuştu. Adam sessizce dinliyor ve bir yandan da beni süzüyordu. Aklım karışmıştı. Ne yapacağıma karar veremiyordum. Bir an önce bu verandadan kurtulup gitmeliydim. Ertesi gün salım kafayla ne yapacağıma karar verebilirdim. Mehmet'in söylediklerine destek çıkan Ayten'in sözlerinden onun da yıllardır yazdığını hayretle anlamam da bardağı taşıran son damla olmuştu. Kendimi fazlalık gibi hissetmeye başlamıştım. Mehmet ve Ayten'in beni çağırmalarının nedenini anlamıştım. Onlar da şüphe içindeydiler. Çünkü aranızdaki fiziksel benzerlik alacakaranlıkta bile bir yalanı sürdürülecek kadar güçlü değildi ve birinin daha, bu olaydan bir çıkarı olmayan birinin tanıklığı gerekiyordu. Ben de görevimi yerine getirmiştim. Ağzımı açmadan konuşulanları dinledim. Sonra onları başbaşa bırakıp eve döndüm.

Eve yürürken her şey aptalca göründü gözüme. Benim bu işlere burnumu sokmam hiç gerekmiyordu. Belki de başarısız bir yazardı ve zaman içinde keçileri kaçırmış, kendini siz sanmaya başlamıştı. Fakat eve vardığımda bizim verandada babam ve site yöneticisinin hararetle tartıştıklarını görünce meselenin başka boyutlara taşındığını anladım. Konu tabii ki sizdiniz. Site yöneticisi sahildeki çardakta bir gece düzenlemek istiyordu. Herkesin davetli olduğu bir tanışma partisi. Babamsa bu partinin sadece Orhan Pamuk için verilmek istendiğini, yıllardır burada hiç kimsenin böyle bir partiye ihtiyaç duymadan yaşayıp gittiğini, adamı rahatsız etmenin doğru olmadığını savunuyordu. Site yöneticisi yelkenleri suya indirmişti ve herkesin gerçekten de onunla tanışmak istediğini, üstelik komşuları olarak

"Anlıyorum sizi,
gençsiniz,
huzurla
yaşayabilmek ve
yaşarken bir
ucundan tutup
dünyayı
istediğiniz yere
çekivereceğinize
inanmak için,
ahlak için, her
şeyi açıklayan bir
hikaye gerekli
size, yoksa bu
yaşta çıldırır
insan."

böyle bir şey arzulamaya hakları olduğunu söylüyordu. "Adamı yemeyeceğiz ya!" dediğinde sınırlarım bozuldu, gülmeye başladım. Her ikisi de dönüp öyle bir bakış fırlattılar ki, münasebetsizliğimi alıp odama kaçtım.

Olaylar büyüyecekti. Bunu kestirebiliyordum. En azından o kişinin bir sahtekar olduğu için topluluk içine çıkmak istemeyeceğini ve böyle bir partiye katılmayacağını, site sakinlerinin hayranlıklarının, reddedilmenin verdiği hayalkırlığı ile çarçabuk nefrete dönüşeceğini tahmin ediyordum.

Ama hiç de öyle olmadı. Parti verildi ve benzeriniz de masanın baş köşesindeki yerini aldı. Site yöneticisi mutlu ve gururluydu. Herkes öyle memnundu ki herhangi bir şüphesi olanlar bile bu müstesna gecenin keyfini çıkarmayı yeğlediklerinden benzeriniz site halkı üzerindeki karizmasını pekiştirdi. Babam karşı olduğu için geceye katılmamıştı. Ben annemle birlikte gitmiş, bütün gece onu izlemiştim. Üstelik jest ve mimiklerinizi çok iyi taklit ediyordu. Sanki televizyonda yaptığınız bir konuşmayı izliyordum. Bir yerlerde söylediğiniz şeyleri yeri geldiğinde sizin gibi telaffuz ediyor, açıkcası sizi iyi temsil ediyordu. Belki siz orada olsaydınız site halkı sizden çok sizin taklidinizi siz sanırdı. En iyi Şarlo yarışmasında Charlie Chaplin'in sonuncu olması gibi tuhaf bir şey olabilirdi.

Ve günler böyle geçip gitti, ben de tatilimin son akşamına vardım. Ertesi gün şehre dönecektim ve bu olayı dostlarıma anlatıp eğlenecektim. Fakat içimdeki mızıkçı rahat durmuyordu. Sanki onun maskesini düşürmek gibi bir misyonum olmalıydı. Herkesi kandıran, kendini hepimizden zeki zanneden bu adam bilmeliydi ki o kadar da aptal değildik. Üstelik günlerdir kitaplarınızı okuyordum. Birinin yerine geçme, bir başkası olma, yazının büyülü dünyası, okuyucunun gizemi üzerine bir çok şey okumuştum. Bu adam sanki o kitapların cümleleriyle konuşuyordu.

Nereye gittiğimi
soran babama
gülerek "Orhan
Pamuk'la
vedalaşmaya..."
deyip ellidört
numaranın
yolunu tuttum.
Evin önüne
vardığımda yazı
masasının
başında çalışan
gölgesini
gördüğümde bir
an tüylerim
diken diken oldu.
Kim olduğunu
bilmediğim, belki
de kızdırılınca
tehlikeli
olabilecek bir
delinin üstüne
üstüne
gidiyordum.

Nereye gittiğimi soran babama gülerek "Orhan Pamuk'la vedalaşmaya..." deyip ellidört numaranın yolunu tuttum. Evin önüne vardığımda yazı masasının başında çalışan gölgesini gördüğümde bir an tüylerim diken diken oldu. Kim olduğunu bilmediğim, belki de kızdırılınca tehlikeli olabilecek bir delinin üstüne üstüne gidiyordum.

Kışkırtıcı bir şekilde içeri girdim: "Bu gün ilk cümlelerinizi buldunuz herhalde... Kolay gelsin." Duygularını belli etmeyen bir ifade ile masasının önündeki şezlongu işaret etti. Bu haliyle bir deliden çok hastasını kabul eden bir psikoloğa benziyordu. Uzanıp çocukluğumu anlatmamı beklemiyordu şüphesiz. "Yarın şehre dönüyorum. Vedalaşmaya geldim." Cevap vermedi. Belki de beni tedirgin etmeye çalışıyordu. Yılmadan devam ettim: "Sizin tatiliniz nasıl geçiyor? Denizden pek istifade etmediniz, umarım dinlenebilmişsinizdir..." Cevaplanmadıkları için her geçen saniye anlamlarını yitiren sözlerimi düşünüyordum ki mırıldanır gibi bir şeyler söylemeye başladı: "Bütün o iğrenç gürültü dindiği zaman, bütün gün başımı şişiren plaj, motor, çocuk, şarkı, radyo, sarhoş, küfür, televizyon ve araba uğultusu dindiği zaman ve en son araba bahçe kapısının önünden bağıra çağıra geçip gittiği zaman, ben yavaşça yatağımdan kalkar, pancurlarımın arkasında şöyle bir durur dışarıya kulak veririm: Kimsecikler yoktur, hepsi yorulmuş uyumuştur. Yalnızca bir rüzgar, denizde bir kıpırtı, hışırdayan ağaçlar, bazan onlar da olmayınca yakında bir cırcırböceği, şaşkın bir karga, belki de arsız bir köpek..."

Afallamıştım. Çünkü yalan söylüyordu. Sitenin içine araba girmesi mümkün olmadığı gibi, bulunduğumuz yer denizden oldukça uzaktaydı. Sarhoşlar, çocuklar, küfürler bu hastalıklı zihnin yarattığı halüsinasyonlar olmalıydı. Bir şeyler söylemeliydim: "Siz O değilsiniz!"

Rahatlamıştım. Gerçeği yüzüne söyleyivermiştim. Tepkisini merakla bekliyordum. Sadece tebessüm ediyordu. Üsteledim: "Kimsiniz?"

"Ben hem kendimim, hem de başkası."

Hamle sırası bana gelmişti. Bir yerde itiraf ettirmiştim. Ama müphem, bulanık bir itiraftı. Madem ki oyunu sonuna kadar götürmeyi planlamıştı, ben de duramazdım: "Ne demek istediğinizi anlamıyorum. Gördüğüm şu ki, tüm site halkı sizi Orhan Pamuk sanıyor. Kendinizi böyle tanıtarak bu saf insanları kandırıyorsunuz. Bunun ahlaki bir şey olmadığını düşünüyorum. Evet belki gerçek Orhan Pamuk'u utandıracak bir şey yapmadınız, hatta onun daha fazla okunmasını sağladınız, ama yine de bu davranışınız doğru değil..."

"Yıllardır kendimi dışarıdan görürken kendime çekidüzen veriyordum. Kendimi dışarıdan görürken, 'Yeterince benzemiyorum' diyordum, 'benzemek istediğim şeye yeterince benzemiyorum.' Ya da 'Benziyorum, ama daha gayret etmeliyim' diyordum yıllardır ve sonradan yeniden kendimi dışarıdan görerek 'Evet, benzemek istediğim şeye benzedim sonunda!' diyordum mutlulukla, 'evet benzedim ve ben O oldum!'"

Artık sabrım taşmıştı. Ne söylersem söyleyeyim, Kara Kitap'tan ya da Sessiz Ev'den veya bir başka kitabınızdan bir alıntı ile cevap veriyordu. Sanırım tüm kitaplarınızı satır satır ezberlemiş bir kaçtı. "Bakın o kitapları ben de okudum. Benimle dalga mı geçtiğinizi sanıyorsunuz? Bana kendi cümlelerinizle cevap verin ya da susun!"

İşte bu cevabı
beklemiyordum.

Her şeyi
bekliyordum ama
kanıt

beklemiyordum.

Masasının
altında bir yerde
duran büyük bir
valizden bir
takım defterler
çıkardı. Üzerinde

kitaplarınızın
isimleri vardı.

Açıp önüme
koyduğu

sayfalarda
elyazısı ile

yazılmış
kitaplarınızı

gördüm. Hatta
bazılarının

üzerinde ikinci
versiyon,

düzeltilmiş
versiyon gibi

ibareler vardı.

Uzunca bir süre susarak bana baktı. Öyle uzun sessiz kaldı ki kalkıp gitmem gerektiğini düşünmeye başladım. İçimi bir pişmanlık bulutu sarmaya başlamıştı. Zararsız bir kaçıkla uğraşarak nereye varmaya çalışıyordum ki? Kime ne faydası olacaktı? Aniden konuşmaya başladı:

"Size gerçekten O olduğumu kanıtlayabilirim."

İşte bu cevabı beklemiyordum. Her şeyi bekliyordum ama kanıt beklemiyordum. Masasının altında bir yerde duran büyük bir valizden bir takım defterler çıkardı. Üzerinde kitaplarınızın isimleri vardı. Açıp önüme koyduğu sayfalarda elyazısı ile yazılmış kitaplarınızı gördüm. Hatta bazılarının üzerinde ikinci versiyon, düzeltilmiş versiyon gibi ibareler vardı.

"Bakın hayatımı bu kitapları yazarak geçiriyorum. Yazdıklarımı yeniden okuyor sonra yeniden yazıyorum, düzeltiyorum, sonra tekrar okuyorum. Sizin gerçekte Orhan Pamuk sandığınız yazar bir kelimeyi bir kez yazıyorsa ben on kez, yüz kez yazıyorum. O on sefer okuyor düzeltiyorsa ben yüz kez, bin kez okuyup düzeltiyorum. Bir mekanı zihnimin içinde binlerce kez yeniden yeniden resmediyorum. Yazının içindeki gizli bağlantıları, şifreleri, harflerin matematiksel bağlantılarını tekrar tekrar kurguluyorum. Bakın şu elinizde tuttuğunuz defterde, Kara Kitap'ın mükemmel bir versiyonu var. Her bölümü, her paragrafı ondokuz ve katlarına göre düzenlenmiş, uymayan cümleler değiştirilmiştir. Diğer kitaplar da burada. Kim olduğumu soruyorsunuz. Sizin için ne önemi var? Adım Mehmet Yılmaz ya da Henry Dark olabilirdi. Ama asla Pierre Menard olmazdı. Yaptıklarımı anlamak için ne ömrünüz, ne sabrınız, ne de zekanız yeterli... Şimdi beni rahat bırakın. Gidin buradan. Ayrıca kendinizi sitedeki komşularınızdan daha zeki sanmayın."

Dayak yemiş gibi çıktım evin bahçesinden. Arkama bile bakmadan sahile doğru yürüdüm.

Hikaye bu tatil sitesinde geçiyordu. Sıradan insanların hayatlarının siteye taşınan bir yazarın yarattığı büyüü hava içersinde nasıl değiştiğini anlatıyordu. Eskiden birbirlerinin uyduruk hayatlarını didikleyen tüm orta yaşlı insanların nasıl birer romantik okura dönüştüğünü, geceleri yataklarına girdiklerinde O'nun sitenin sokaklarında gezinmesinden duydukları huzuru, birinin onları gözettiği, birinin onları düşündüğü hissiyle nasıl mutlu olduklarını anlatıyordu hikaye.

Güneş batmış denizin üzerinde harika renkler bırakmıştı. İleride Ayten ile Mehmet'i gördüm. Sırtlarını, gündüzden sıcak olmuş kayalara yaslamış şarap içiyorlardı. Onlara olup bitenleri anlatıp anlatmamakta kararsızdım. Bir an içimden Pierre Menard'ı tanıyıp tanımadıklarını sormak geçti, ama vazgeçtim. Toplu halde görülen güzel bir rüyayı bozmuş gibi hissediyordum. Yanlarına gittiğimde Mehmet'in defterinden bir hikayeyi Ayten'e okuyordu. Hikaye bu tatil sitesinde geçiyordu. Sıradan insanların hayatlarının siteye taşınan bir yazarın yarattığı büyüü hava içersinde nasıl değiştiğini anlatıyordu. Eskiden birbirlerinin uyduruk hayatlarını didikleyen tüm orta yaşlı insanların nasıl birer romantik okura dönüştüğünü, geceleri yataklarına girdiklerinde O'nun sitenin sokaklarında gezinmesinden duydukları huzuru, birinin onları gözettiği, birinin onları düşündüğü hissiyle nasıl mutlu olduklarını anlatıyordu hikaye. Bolca sizin etkinizde (artık sizin mi yerinize geçmiş olan yerel Orhan Pamuk'un mu bilemiyorum) kalarak yazmıştı Mehmet.

"O'na okuttun mu?"

"Hayır, henüz değil. Düzeltmeler yapıp, temize çekeceğim. Yarın ya da öbürün veririm..." Ayten de yazmış olduğu şiirleri okudu. Biten şişelerden zamanın çok ilerlediğini fark ettiğimizde takım yıldızların tümü batmak üzereydi.

Ertesi gün, site halkı acı bir haberle çalkalandı. Orhan Pamuk sabah erkenden gitmişti. Geride hiç bir iz bırakmamıştı. Parti gecesi çekilen fotoğraflarda bile açık seşik görülmediği için site müdürü öfkeliydi. Masasının gerisindeki duvar bulanık bir fotoğrafla hep mahzun kalacaktı. Otobüse bindiğimde ardımda bıraktığım hüznü site halkı yüzünden vicdan azabı çekiyordum. Şehre varana dek olup bitenleri düşünüp durdum. Belki zararsız bir deliydi. Belki de haklıydı. Bilemiyorum. Yazılan hikayeler, romanlar insanlara hoşca vakit geçirmek ve onları etkilemek, sıradan hayatlara ilahi bir ışık düşürmek içindir. Bir yerlerde yazmıştınız. Ve bu mükemmel okurunuz zaman içinde bu ışığa baka baka gözleri kör olmuş, belki de aklın sınırlarında, yazının varabileceği en uç noktada size dönüşmüştü. Yazdıklarınız, okurunuzu (belki de ideal okurunuzu) değiştirmiş, onu size dönüştürmüştü. Hatta sizi bile aştığını, sizden daha çok siz olduğunu düşünen bir başka Orhan Pamuk çıkarmıştı ortaya. Bu durumda sizin fiziksel varlığınız onun mükemmel varoluşunun önünde ortadan kaldırılması gereken bir engelle dönüşmüştü. Şimdi daha iyi anlıyorum sabah erkenden nereye doğru yola çıktığınızı. Size geliyor. Ve niyeti hiç de iyi olmayabilir. Belki de yanılıyorumdur. Ama siz siz olun bu günlerde kapıyı 'Kim o?' demeden açmayın. Umarım tatsız bir şeyler olmaz ve tek üzülen bizim site halkı olur.

Bunları yazmak istedim, çünkü olayların bu şekilde akmasında biraz benim de payım olduğunu düşünüyorum. Vaktinizi aldığım için kusura bakmayın.

Saygılarımla

Not: Yaptığım hatadan dolayı şu anda yasa boğulmuş site halkını mutlu etmek istersiniz ümidiyle Yeni Ay sitesinin adresini zarfın arkasına yazdım. Ayrıca yeni romanınızı da heyecanla bekliyoruz.

..

"Anılarımı yazmaya başlarken seksen iki yaşına bastım. Bu işi tamamlamaya ömrüm vefa eder mi bilemem. Ama bunu deneyeceğim mutlaka. Çünkü belleksiz bir toplum olmamızı önlemek için, herkesin anılarını yazmasını yararlı buluyorum. Köşedeki bakkal gördüklerini kaydetse, sokağındaki evlerin nasıl apartmanlaştığını, orada oturanların ne gibi değişimlere uğradığını, kendi bakkaliesinin nasıl markete dönüştüğünü anlatsa, bunlar bile ilginç olur bana kalırsa (...). Bu dinazorun anlatmak istediği başka şeyler de var. Ömrü vefa ederse, fazla uzun yaşamanın ayıbına katlanabilirse, bakarsınız onları da yazar günün birinde. Yani bu son söz, gerçekten bir son söz değildir belki de." Mîna Urgan, Bir Dinazorun Anıları, YKY, 1998

"Elimde enjektör, öylece kalakaldım. Çok klasikti, ama ben de arkamdan bir şeyler bırakmalıydım. En azından ölümü tercih ettiğimi bilmeliler diye düşündüm. Aslında hiçkimseye hiçbir şey borçlu değilim; alışverişi keseli çok oldu. Ama son bir kez iletişim denemesi yapabilirim. Uzaya gönderilen, hedefi yüz yıllarca ışık yılı uzakta olan sinyaller gibi.

Ne yazacağımı düşünürken yaşlanıp ecelimle ölmek istemiyorum, ama nasıl başlayacağımı da bilmiyorum. Şöyle başlasam mı mesela: "Hey millet, ben ölmeye karar verdim, niye biliyor musunuz, çünkü yaşım 27'ye geldi dayandı, benim gibiler daha fazla yaşamamalı. Allah korusun, ya ölmeye değil de üremeye karar verseydim! Neyse ki aklım hâlâ başımda, sahneye girmem gereken yeri ayarlayamadım ama çıkmam gereken yeri biliyorum. Kendinize iyi bakın, kötü alışkanlıklardan uzak durun." Kanat Güner, Eroin Güncesi, Era, 1997.

Bambaşka toplumsal çevrelerden, bambaşka karakterde iki kadın. İyi bir eğitim fırsatına sahip olmuş olmanın dışında tek ortak noktaları yaşam öykülerini yazmış olmaları. Bir de dünyada bir şeylerin yanlış gittiği duygusu. Cumhuriyetin iki kadını. Biri başlangıcının umutlarıyla pırıltılı ve inançlı, diğeri tamamına varamamış sonuçlarının yarattığı hayal kırıklığıyla küskün ve hırçın. Bu iki kadının yaşam öyküleri isimleri kadar işaretli.

Mîna Urgan. isminin Mekke'deki Mîna dağıyla hiç bir ilgisi olmadığını, dinsel bir çağrışımından değil, tam aksine Farsçada kadeh anlamına gelen bir kelimedenden esinlendiğinin altını çizse bile tıpkı ismi gibi, ailesi de belli bir geleneğin sağlamlığı üzerine oturmuş; tüm sıradışlıkları sınıfsal konularıyla tazmin edilip hoş görülecek olan bir ailenin üyesi olarak Mîna Urgan, ne denli muhalif olsa da hiçbir zaman tutuklanmayacak olmanın sevimli utancını yaşamış.

Kanat Güner, isminin laneti üzere, kendisini yere, bu dünyaya bağlayacak tüm köprüleri bile isteye, göz göre göre atmış, kendisine tehlikeli bir uçuştan başka hiçbir seçenek bırakmamış bir kadın. Dar gelirli bir ailenin doktor olup yaşlılığında ana babasına baksın diye yetiştirilmiş küçük kızı. Taşranın bunalısından kaçıp geldiği büyük şehirde kanatlarının gücünü sonuna dek denemeye kararlı tuhaf bir kuş.

82 yaşındaki Mîna Urgan, yaşam öyküsüne "İhtiyarlar ne yapar? Anılarını yazarlar" diye başlıyor. Anılarını yazan 27 yaşındaki Kanat ise hızlandırılmış bir ömrün çabuk yaşlanmış küçük kızı olarak palyaço maskesinin altından gülümsüyor bize. Biri tüm hayatını sevdiği, inandığı işleri yaparak geçirmiş, şu ya da bu biçimde özlediği dünya için mücadele etmiş bir genç bir nine; diğeri tüm hayatını kayıp bir anlamın yakıcı ışığında kanat çırpışlarıyla geçirmiş ihtiyar bir bebek. Birincisine alkış tutup ikincisine acımak ilk ve en doğal tepkimiz olsa da Kanat'ın kitabını okurken en son aklınızdan geçen şey, acıma duygusu, çünkü o herşeyin farkında ve seçtiği yolun sonuçlarını inanılmaz ve acımasız bir açıklıkla bilen bir kadın. Dünyaya acı çekmek üzere gelmiş ve bu acısını dindirecek herşeye açıklıkla saldıran bir bebek; ama çok akıllı, kendisini asla kandırmayan bir bebek.

Bir eroinmanın anıları, her kuşağı derinden etkileyen izlerle doludur. Seksenlerde Christian F.'nin anıları hepimiz için bir yerlerde kendi ömrünü zamanından önce bir mum gibi yakıp eriten insanların varlığının ürperticiliğini, bir yandan da çekiciliğini taşıyordu. Ama o, uzak bir kültürde, insanların birbirinden kopuk ve yalnız oldukları soğuk ülkelerden birinde yaşıyordu. Biz ise hep birbirimizi yalnızlıktan üşütmeyecek hatta kimi zaman sıcaktan bunaltacak kadar yakın yaşıyorduk. Artık o uzak ülkeler yakın oldu ve birey olarak yaşamanın, bireysel seçimlerin başdöndürücü trajedisinin kahramanları olmanın dayanılmaz ürpertisini ve çekiciliğini yaşamak şehrimize gelip dayandı. Ot bulmanın pek zor olduğu ama beyazı nerede bulacağını herkesin bildiği bir şehirde gidecek yeri kalmamışların gideceği tek yere gitti. İçine doğduğu dünyanın berbatlığıyla başa çıkma yolu olarak seçtiği şey, kendisini nereye götürdüyse oraya kadar gitti. Seçilmemiş bir dünyaya seçilmiş bir veda. "Sahneye girmem gereken yeri iyi ayarlayamadım ama çıkmam gereken yeri biliyorum" derken kastettiği buydu. Dipten daha derini yoktur diyerek... ama arkasında bir kitap bıraktığına göre hâlâ dünyadan kesilmemiş bir küçük umut ışığıyla.

Eğitim Kanat ve Mîna'nın en zıt oldukları alanlardan biri. Kanat tıp okuyormuş, Mîna İngiliz Dili ve Edebiyatı. Kanat okuldan küçümseme ve tiksintiyle söz ederken Mîna, saygı ve sitayişle anıyor o yıllarını. Mîna eğitimin ona ve başkalarına açtığı ufuklardan, yarattığı olanaklardan umut ve sevgiyle söz ederken, Kanat bıkkınlık ve karamsarlıkla anıyor okul sıralarını. Biri aydınlanmanın ve cumhuriyetin faziletlerini bizzat yaşamışken öteki hayal kırıklığıyla bizzat yüzleşmiş. Bu iki kadının öyküsü cumhuriyetin bir öyküsü gibi. Önce parlak bir acemi sonra küskün bir dolandırıcı. Mîna, bu müthiş ve tatlı kadın, "eğer çalışırsak, doğru dürüst eğitim görürsek aç biilaç ortalarda

kalmayacağımızı biliyorduk" diyerek şimdiki gençlere riak verdiğini ima eden şeyler söylemişse de Kanat gibilerin aç kalıp kalmamaktan başka dertleri olduğunu görmemesi olanaksız. Bir hekim olarak hem para hem saygı kazanacağını bilecek kadar akıllı olan Kanat'ın kendi bedenini yine ancak bir hekimin sahip olabileceği bir acımasızlıkla deney tahtasına çevirmesi nin altında yatanlar aç kalma korkusundan fazla bir şeyler değil mi? Deneyiminin sonuna kadar gitmek, en yukarı çıkamayacağını anladığında en tibe vurmak arzusu, Kanat'ı gündelik hayatın

bildik ritmine bildiği en çıplak ve yalnız yoldan karşı çıkmaya itmedi mi? Kendisine verilen rolün dışına çıkmak için çabalarken, bir başka rolü giyinmedi mi üzerine?

Peki ya öteki kadın, bu çağa doğsa yine böyle yaşlı bir çınar olmayı becerebilir miydi bilemiyorum. Dünyayı değiştirmenin, hayatı yaşanılır kılmamanın tek ve en mümkün yolunun sosyalizm olduğuna yine böyle kuvvetle inanır mıydı? Anlamın görünmez bir kılıkla gezindiği bir çağda varoluşunu yine böyle sağlam kılabilir miydi? Yeni kurulan bir cumhuriyetin ve etrafını saran sanatçıların göz

alan işiyle beslenen bu kadın Kanat'ın yerinde olsa ne yapardı? Öyle ya da böyle çağ ya da sınıfsal kültürel konum ya da kişilik neyle açıklarsanız açıklayın bir yanda, ana karnından çıktığı dünyayı beğenmeyip tasını tarağını toplayıp toprağın rahminin karanlığına geri dönmek isteyen bir kadın var, öte yanda ben bu dünyayı değiştirmek için bir şeyler yapabilirim duygusunu hala taşıyan, çocuklar doğuran, kitaplar yazan bir anne.

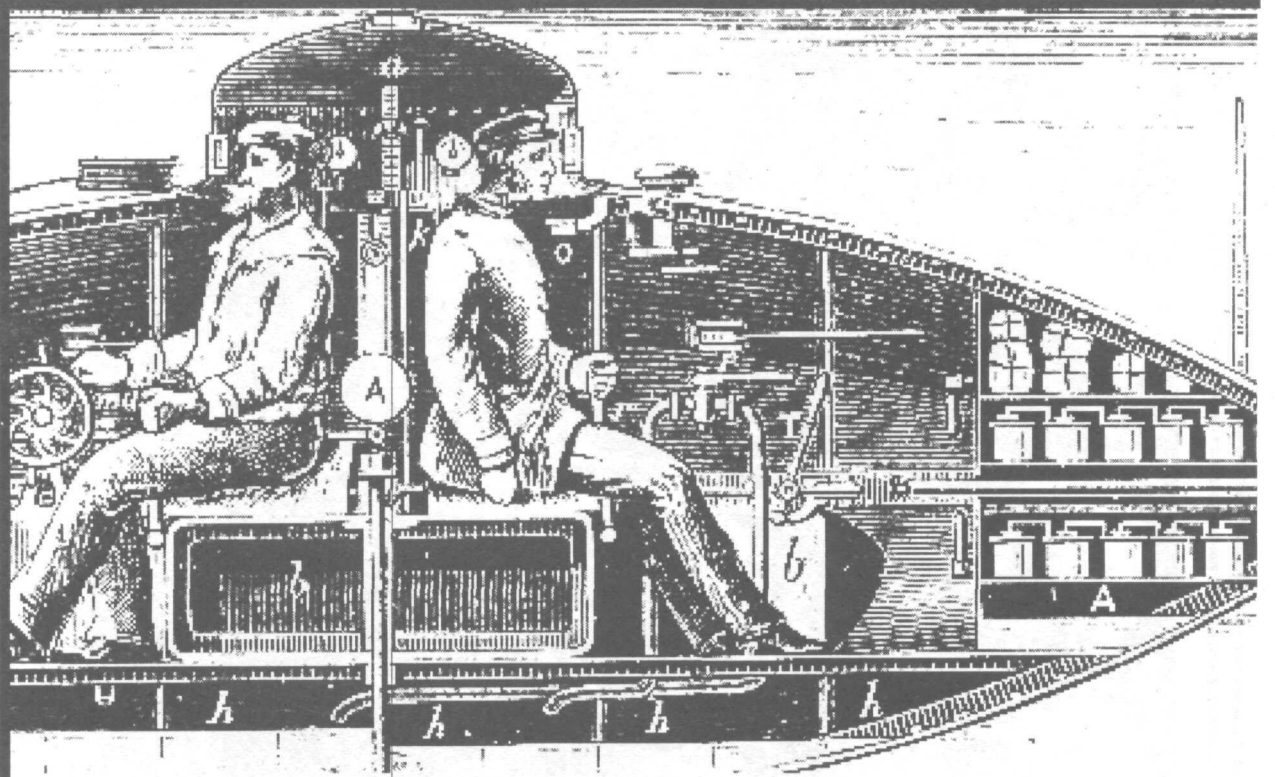
Ben de anne olsam herhalde çocuklarıma bu ikincisini örnek gösterirdim, birincisine saygımı

kaybetmeden hem de çocuklarıma hayatta kalsınlar diye . Kalın ve kendi yolunuzla savaşın, vazgeçip, yılıp "onları" mutlu etmeyin; soru soran akıllı insanlar ne kadar çabuk giderlerse o kadar iyi onlara göre. Ve şarkının dediği gibi "it takes blood and guts to be this cool but i am still just a cliché" yani böyle serinkanlı görünmek cesaret ve kan ister ama yine de hala bir klişeyim. Bir eroinmanın altın vuruşu "onların" pis suratlarından timsah gözyaşları akıtan bir klişe olarak kalır sonunda. Ve çocuklarıma bana dönüp şöyle derlerdi herhalde "Peki hayatta kalmak ve onların kurallarıyla mücadele ettiğini sanmak oyunu sürdürmek değil midir? En radikal karşı koyuş kendi varlığını sistemin bir parçası olmaktan çıkarmak değil midir?" Ben de onlara "Sistem dediğiniz şey bizim ona atfettiğimiz güçten başkasını taşımaz. Kendinize varolma alanları yaratın ve mümkünse

yeri genişletin" derdim. Sonsuza dek onları varolma alanı ya da belki de çocuklarıma iyi okullarda okuyup paralarını borsada değerlendirmek, yükselmek için başkalarının üstüne basmak olarak anlarımda varolma alanlarınızı genişletin öğütlerimi. Belki de onları hiç doğurmadım belki de onlar doğmak istemezlerdi, Kanat'ın doğamayan çocukları gibi.

Ama yine de ayağa kalkalım derdim; ayağa kalkalım ve orada duralım. "Onlara" inat!

Gelecekte uğrayacağımız limanlar:

Eylül-Ekim 98: Rüya,

Kasım-Aralık 98: Dişi

Ocak-Şubat 99: Kötü

Mart-Nisan 99: Yemek

Mayıs-Haziran 99: Eksik

Temmuz-Ağustos 99: Hayvan

Eylül-Ekim 99: Büyüme

Kasım-Aralık 99: Dönme

Kim olduğunuzu, ne yaptığınızı, eğitiminizi, meraklarınız, okuduğunuz kitapları, gazeteleri, dergileri, sevdiğiniz yazarları, filmleri, radyo kanallarını, ne zamandan beri Hayalet Gemi ile yolculuk ettiğinizi, Gemi ile nerede ve nasıl tanıştığınızı, değerlendirmenizi, hayallerinizi, rüyalarınızı merak ediyoruz. Lütfen bize yazın...

Her ay en az 100 kitap okumanın tekniği var!

Artık Türkiye’de herkese açık bir kütüphane var: Matbûat... Türkiye’de kitaplarla alışverişi olan herkesin, her çeşit kitap tanıtımını, yorumunu, eleştirisini, kritiğini ve değerlendirmesini bulabileceği; her ay okunmadan “olmazsa olmaz” bir dergisi var: Matbûat... Hayatınızda kitaba yer açın. Matbûat her ay kendini yeniden yapıyor; zenginliğini artırıyor. Medyadan edebiyata,

dinden politikaya, ekonomiden ekolojiye, bilimden felsefeye... Matbûat’ın her sayfası çok renkliliği, çok sesliliği yansıtıyor. Şimdi Matbûat 3 dergi birarada. Bütün dünyada yayınlanan kitapları takip eden “Dünyada Kitap” ve Dünya ve Türkiye gazete ve dergilerini takip eden “Journal” eki her ay Matbûat’la birlikte ücretsiz... Matbûat’ı seçkin kitabevlerinden edinebilirsiniz...

ADAPAZARI Değişim Kitabevi (0 264) 272 13 81 • **ANKARA** Birleşik Dağıtım (0 312) 431 02 80 • **BURSA** Asa Kitabevi (0 224) 220 40 74 • **Dergâh** Kitabevi (0 224) 224 26 33 • **ERZURUM** Üniversite Kitabevi (0 442) 218 57 55 • **ESKİŞEHİR** Kılıçcahan Kitabevi (0 222) 233 78 02 • **Yediler** Kitabevi (0 222) 231 32 26 • **İSTANBUL BEYOĞLU** Mephisto (0 212) 293 15 09 • **Divan** Kitabevi (0 212) 251 04 24 • **İSTANBUL BEYAZIT** Bahar Kitabevi (0 212) 517 53 69 • **İSTANBUL ÜSKÜDAR** Furkan Kitap&Çiçe (0 216) 341 08 65 • **İZMİR BORNova** Akademi Kitabevi (0 232) 388 45 91 • **İZMİR KONAK** Nil AŞ (0 232) 489 29 05 • **İletişim** (0 232) 483 10 40 • **İZMİR** Toplum (0 262) 322 16 28 • **KAYSERİ** Bilge (0 352) 231 80 80 • **KIRIKKALE** Üniversite Kitabevi (0 318) 218 09 47 • **KONYA** Nüve Kültür Merkezi (0 332) 352 23 03 • **KÜTAHYA** Üniversite Kitabevi (0 274) 224 85 85 • **MALATYA** Çağlayan (0 422) 323 43 00 • **SAMSUN** Endülüüs Kitabevi (0 362) 435 96 07

Matbûat

‘her’ kitap okurunun ‘tek’ dergisi

taksim cd., yoğurtçu faik sk., doğançay ap., 10/2, taksim 80080 istanbul, tel: (0 212) 235 84 81, faks: (0 212) 256 48 50

MEHMET AÇAR

Antaksya Rehavet

İLETİŞİM